

Агар дар ҷаҳон набвад омӯзгор,
Шавад тира аз беҳирад рӯзгор.

ҲАФТАНОМА АЗ 20-УМИ ИЮЛИ СОЛИ 1932 НАШР МЕШАВАД

№ 28 (12304)
15 июли
соли 2021

ОМУЗГОР

НАШРИЯИ ВАЗОРАТИ МАОРИФ ВА ИЛМИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН www.omuzgor-gazeta.tj

► УҒУҚҲОИ ҲАМКОРӢ

Мулоқоти вазир бо сафир

Дар Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон вохӯрии Муҳаммадҷусиф Имомзода - вазири маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон бо Эмре Зеки Карагёл - сафири Ҷумҳурии Туркия дар Ҷумҳурии Тоҷикистон баргузор гардид, ки дар он, ҳамчунин, Муҳаммадҷусиф Саломӣ - муовини якуми вазири маориф ва илм, Батухан Челебӣ - муовини сафир ва Илҳом Камолзода - сардори раёсати муносибатҳои байналмилалӣ Вазорати маориф ва илм иштирок доштанд.

Дар вохӯрии мазкур

ҷонибҳо вобаста ба густариши ҳамкориҳои ду кишвар дар соҳаи маориф ва илм ва ҳалли масъалаҳои ҷойдошта дар ин самт ҳамзамон, ба имзо расонидани лоиҳаи нави Созишнома байни Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Ҳукумати Ҷумҳурии Туркия дар соҳаи маориф ва илм, ҷудо намудани бурсияҳои таҳсилӣ барои таҳсил ба донишгоҳҳои Туркия, ҷопи китобҳо ва дигар масъалаҳои ҷойдошта ибрози андеша намуданд.

Мавриди тазаккур аст, ки ҳамкориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон

бо Ҷумҳурии Туркия дар соҳаи маориф ва илм дар асоси Созишнома байни Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Ҳукумати Ҷумҳурии Туркия оид ба ҳамкорӣ дар соҳаи маориф аз 6 майи соли 1996 ба роҳ монда шудааст. Дар асоси Созишномаи мазкур Ҷумҳурии Туркия ҳамасола барои таҳсили шаҳрвандони Ҷумҳурии Тоҷикистон тибқи барномаи «Turkish Scholarship» бурсия ҷудо менамояд.

Маркази матбуоти
Вазорати маориф ва илм

► ИСТИРОҲАТ

Фароғат дар «Файзи истиқлол»

Дар Маҷмааи фарҳангию фароғатии «Файзи истиқлол» воқеъ дар минтақаи сайёҳии Варзоб бастаи якуми истироҳати кӯдакону наврасон дар мавсими тобистони имсола расман оғоз гардид.

@►► Почтаи электронии «Омӯзгор»: omuzgor@inbox.ru

ДАР ИН ШУМОРА: •

саҳ. 5

Тарбияи рӯкнҳои
одоб дар ҷомеа ва
муассисаи таълимӣ

саҳ. 6

Иҷрои барнома
нигаронкунанда аст

Беэтиной то ба кай?

саҳ. 7

саҳ. 8

Василаи дарёфт
ва муаррифии
истеъдодҳои нав

Муовини директор - пешбари
раванди таълим

саҳ. 9

Таваҷҷуҳ ба истеъдодҳои асил

саҳ. 10

Татбиқи барнома - ҳадафи аслии
омӯзгорону устодон

саҳ. 11

Телефони боварӣ: 227-76-86

► МУЛОҚОТ

Воҳӯрии Муҳаммадҷусуф Имомзода бо Мишел Тарран

Дар маҷлисиҳои Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон воҳӯрии вазири маориф ва илм бо сафири Ҷумҳурии Фаронса дар Ҷумҳурии Тоҷикистон доир гардид, ки дар он Муҳаммадҷусуф Имомзода - вазири маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон, Мишел Тарран - сафири Ҷумҳурии Фаронса дар Ҷумҳурии Тоҷикистон, Муҳаммадҷусуф Саломӣ - муовини якуми вазири маориф ва илм, Илҳом Камолзода - сардори раёсати муносибатҳои байналмилалӣ, Исмаилюлло Шодиён - директори Маркази барномаҳои байналмилалӣ, Лола Роже - атташеи фарҳангии сафорат ва Муҳиба Шарипова - суҳангӯи сафир иштирок карданд.

Зикр гардид, ки мақсади воҳӯрӣ баррасии масъалаҳои ҳамкорӣ миёни Вазорати маориф ва илм ва сафорати Ҷумҳурии Фаронса дар Ҷумҳурии Тоҷикистон ва муайян намудани нақшаи ҳамкории барои солҳои минбаъда мебошад.

Зимни воҳӯрӣ чонибҳои масъалаҳои марбут ба соҳаҳои маориф ва илми Тоҷикистону Фаронса, аз ҷумла, ҷудо намудани бурсияҳои таҳсилӣ барои шаҳрвандони Ҷумҳурии

Тоҷикистон дар муассисаҳои таҳсилоти олии касбии Ҷумҳурии Фаронса, ба роҳ мондани табодули барномаҳои инноватсионӣ ва технологияҳои

тафҳуми яке аз донишқадаҳои бонуфузи Ҷумҳурии Фаронса - Донишқадаи миллии забонҳо ва тамаддунҳои шарқ (The Institut National des langues

информатсионӣ, гузаронидани тадқиқотҳои муштаракӣ илмӣ миёни муассисаҳои таҳсилоти олии касбии чонибҳо, пайгирии намудани барномаи ҳамкорӣ дар соҳаи маориф ва илм байни Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Ҷумҳурии Фаронса барои солҳои минбаъдиро мавриди баррасӣ қарор доданд.

Чаноби Мишел Тарран иброз дошт, ки дар иртибот ба пайгирии масъалаҳое, ки дар суҳбатҳои қаблӣ доштанд, айни ҳол пешнависи ёддошти

et Civilisations Orientales)-ро, ки бо Донишгоҳи миллии Тоҷикистон ҳамкорӣ кардан мехоҳад, манзур менамоянд.

Бо мақсади мустақкам намудани пояи ҳукукии инкишофи муносибатҳо дар соҳаи маориф ва илм, вазири маориф ва илм М. Имомзода пешниҳод намуд, ки Созишнома байни Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Ҳукумати Ҷумҳурии Фаронса дар соҳаи маориф ва илм тахия ва ба имзо расонида шавад.

► САБҚАТ

"Навовари бехтарин"

Дар Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон бахшида ба 30-солагии Истиқлоли давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон озмуни ҷумҳуриявии олимони ҷавон "Навовари бехтарин" баргузор гардид.

Дар озмуни мазкур 44 нафар намоёнҳои 16 муассисаи таҳсилоти олии кишвар иштирок варзиданд. Намоёндагони 8 муассисаи таҳсилоти олии касбӣ сазовори ҷойҳои ифтихории якум, дуюм ва сеюм гардиданд.

Озмун дар се самт: самти илмҳои табиӣ - риёзӣ, физика, техника ва технология, самти илмҳои табиӣ - биологӣ, химия ва тиб ва самти информатика доир гардид, ки тибқи натиҷаи

хулосаи комиссияи озмунӣ Манучеҳр Шоев аз Донишгоҳи давлатии тиббии Тоҷикистон ба номи Абӯалӣ ибни Сино, Олимҷон Бобиев аз Донишгоҳи технологияи Тоҷикистон ва Фирӯзи Сулаймони Давлатзода аз Донишгоҳи давлатии Данғара сазовори ҷойи якум гардиданд. Ҷойи дуюм насиби Низомиддин Хайруллозода аз Донишгоҳи техникаи Тоҷикистон ба номи академик М. С. Осимӣ, Ҷамшед Давлатов аз Донишгоҳи давлатии тиббии Тоҷикистон ба номи Абӯалӣ ибни Сино ва Чаҳонгир Абдулвоҳид аз Донишгоҳи энергетикаи Тоҷикистон гардид. Маҳноза Кабирова ва Муҳаммад Таиров аз Донишгоҳи миллии Тоҷикистон ва Аминҷон Назаров аз Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи А. Рудақӣ сазовори ҷойи сеюм гардиданд.

Бояд гуфт, ки ғолибони озмуни олимони ҷавон "Навовари бехтарин" бо Диплом ва мукофотпулӣ ва иштирокчиёни ғайриозмун бо Ифтихорномаи Вазорати маориф ва илм кадрдонӣ шуданд.

Имсол кумитаи тадорукоти озмун тасмим гирифт, ки бо мақсади таъмини шаффофият, воқеият ва воқеъбинона гузаронидани озмун ба сифати комиссияи эксперти аз муассисаҳои таҳсилоти олии касбие, ки иштирокчиӣ надоштанд, намоёндагонро ҷалб намояд.

► ДАСТОВАРД

Медали тиллои хонандаи тоҷик

Аз 29 июн то 5 июли соли равон бо сабаби пандемияи коронавирус олимпиадаи «ЈВМО-2021» (олимпиадаи математикаи Балкан барои наврасон), ки

дар Ҷумҳурии Молдова баргузор гардид, дар шакли он-лайн гузаронида шуд.

Хурсандиовар аст, ки дар олимпиадаи мазкур Азамат Душанов, хонандаи синфи

8-и литсей барои хонандагони болаёқат дар шаҳри Душанбе дар байни 144 довталаб аз 24 давлат сазовори медали тилло гардид.

Бахтовар САҒАРОВ

► ПИРҶҶҶ

Бо ташаббуси мақомоти Бичроияи ҳокимияти давлатии шаҳри Душанбе дар толори "Кохи Суруш" маросими ҷоизасупории ғолибони

дар байни минтақаҳои ҷумҳурии сазовори мақоми аввал доништа шуд.

Дар маросим аз рӯи номи-натсияи бехтарин дастаҳои

Дастаи олимпиаи шаҳри Душанбе - ғолиби озмун

даври ҷумҳуриявии Олимпиадаи фаннии хонандагони муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумии Ҷумҳурии Тоҷикистон (синфҳои 11) баргузор гардид.

Дар маросими мазкур Муҳаммадҷусуф Саломӣ - муовини якуми вазири маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон, Мавсума Муинӣ - муовини Ра-

олимпиаи муассисаҳои таълимии ҷумҳурий аз ҳисоби литсей ва гимназияҳо, литсей-интернати Президентӣ барои кӯдакони болаёқати Ҷумҳурии Тоҷикистон дар шаҳри Душанбе, литсей барои хонандагони болаёқати шаҳри Душанбе, мактаби байналмилалӣи Президентӣ, гимназияи №1

иси шаҳри Душанбе, Баҳром Исмоилзода - сардори Сарраёсати маорифи шаҳри Душанбе, роҳбарияти мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатии ноҳияҳои пойтахт ва роҳбарони сохторҳои маорифи шаҳр иштирок намуданд.

Барои ноил гардидан аз рӯи миқдори зиёди ҷойҳои ифтихории бадастоварда дар даври ҷумҳуриявии олимпиадаҳои фаннии хонандагон ва ишғоли ҷойи якум, байни вилоят ва шаҳрҳои ноҳияҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон бо Ҷом ва Сипосномаи Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатии шаҳри Душанбе ва ноҳияҳои он кадрдонӣ гардиданд.

Дастаи олимпиаи шаҳри Душанбе бо ба даст овардани 663 ҷойи ифтихорӣ (144 ҷойи якум, 230 ҷойи дуюм, 289 ҷойи сеюм)

барои хонандагони болаёқати шаҳри Душанбе ба дахгонаи бехтарин дастаҳои олимпиаи муассисаҳои таълимии ҷумҳурий шомил гардиданд. Аз ҳисоби муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ, муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумии №8, 56, 55, 51, 48, 42, 21 дар миқёси ҷумҳурий дахгонаи бехтарин дастаҳои олимпиаи муассисаҳои таълимии ҳисоб гардиданд.

Инчунин, барои саҳми арзанда дар таҳкими ҳаракати олимпӣ, таълиму тарбияи насли наврас ва омода намудани хонандагон ба озмуну олимпиадаҳои сатҳи ҷумҳуриявӣ ва байналмилалӣ, масъулини сохторҳои маорифи шаҳри Душанбе ва омӯзгорони муассисаҳои таълимии пойтахт бо Сипоснома ва Ифтихорномаи Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон кадрдонӣ гардиданд.

► КАДРДОНӢ

Мактаби ба номи профессор Баҳриддин Камолитдинов

Бо қарори Маҷлиси вакилони халқи вилояти Суғд муассисаи таҳсилоти миёнаи умумии №37-и ноҳияи Ашт ба номи Баҳриддин Камолитдинов гузашта шуд. Ҳамчунин, кӯчаи марказии деҳаи Понғози ноҳияи Ашт, аз даромадгоҳи деҳа то маҳаллаи Бобои Бурак ба номи устои зиндаёд, забоншиноси маъруфи тоҷик Баҳриддин Камолитдинов номгузорӣ карда шудааст.

► ФАРОҶАТИ МАКТАБИЁН

Оғози бастии дуҷуми истироҳати тобиствона

Шурӯ аз 9 июл дар истироҳатгоҳҳои берунишаҳрии «Орзу»-и ноҳияи Фирдавсӣ, «Шарора»-и ноҳияи И.Сомонӣ, «Гулхан»-и ноҳияи Сино ва «Зимчӯд»-и ноҳияи Шохмансури пойтахт бастии дуҷуми истироҳати тобиствонаи кӯдакону наврасони муассисаҳои таълимии шаҳри Душанбе оғоз гардид, ки то 20 июли соли 2021 идона меёбад.

Дар бастии дуҷуми истироҳатгоҳҳои берунишаҳрии

«Орзу», «Шарора», «Гулхан» ва «Зимчӯд» 948 нафар, аз ҷумла, 750 нафар хонандаи муассисаҳои таълимӣ, 118 нафар омӯзгору кормандони техника ва 80 нафар тарбиягирандаи мактаб-интернати №1 барои кӯдакони یتим ва бепарастори шаҳри Душанбе фаро гирифта шудаанд.

Ҳамчунин, дар 36 майдончаи тандурустиву солимгардонии назди муассисаҳои таълимии пойтахт бо фарогирии 1600 нафар хонанда бастии якуми истироҳати тобиствонаи кӯдакону наврасон оғоз гардид.

Сарраёсати маорифи шаҳри Душанбе барои дар истироҳатгоҳҳои берунишаҳрӣ ва майдончаҳои солимгардонии назди муассисаҳои таълимии шаҳри Душанбе ташкил намудани гурӯҳҳои истироҳатӣ-омӯзишии фанҳои дақиқ ва омӯзиши забонҳои русӣ ва англисӣ барои хонандагонии болаёқат ва назорати фаъолияти онҳо муваззаф гардидааст.

Инчунин, бо ин қарор раёсати тандурустии шаҳри Душанбе ва Маркази назорати давлатии санитарии эпидемиологии шаҳри Душанбе вазифадор гардидаанд, ки истироҳатгоҳҳои берунишаҳрӣ ва майдончаҳои тандурустиву солимгардонии назди муассисаҳои таълимии ба моликияти коммуналии шаҳри Душанбе ва ноҳияҳои он мансубро бо доруворӣ ва мутахассисон таъмин намуда, барои ҳифзи саломатии кӯдакону наврасон мусоидат намоёнд.

ДДМИТ дар ҷои сеюм

Донишгоҳи давлатии молия ва иқтисоди Тоҷикистон аз рӯйи рейтингҳои Webometrics Ranking of World Universities дар рӯйхати беҳтарин донишгоҳҳои Тоҷикистон пас аз Донишгоҳи техникаи Тоҷикистон ба номи академик М.С.Осимӣ ва Донишгоҳи миллии Тоҷикистон дар ҷойи сеюм қарор гирифт.

Webometrics Ranking of World Universities системаи глобалии рейтингҳои донишгоҳҳо мебошад, ки ҳадафи рейтинг баланд бардоштани ҳузури академияҳо ва институтҳои тадқиқотӣ дар интернет ва мусоидат ба нашри қушодии натиҷаҳои фаъолияти илмӣ мебошад.

Бояд гуфт, ки рейтинг соли 2004 ба фаъолият оғоз карда, ҳамаҷола моҳҳои январ ва июл омили навро нашр менамояд. Имрӯз он ба зиёда аз 12000 донишгоҳи ҷаҳон дар саросари ҷаҳон нишондиҳандаҳои веб пешниҳод менамояд.

Гузaronидани рейтингҳои муассисаҳои тахсилоти олии касбии ҷумҳурии тайи солҳои охир собит менамояд, ки барои баланд гардидани нишондодҳои рейтингӣ миёни муассисаҳои тахсилоти олии касбии ҷумҳурии рақобат ба назар мерасад. Ин боис мегардад, ки дар маҷмӯи рейтинг барои баланд бардоштани сатҳи сифати таълим ва омода намудани мутахассисони баландихтисоси талаботи бозори меҳнат таъсири ҳудро расонад.

► НИШАСТИ МАТЕВУТӢ

Донишгоҳи миллии Тоҷикистон дар фаъолияти беш аз ҳафтодсолаи худ ҳазорҳо нафар шогирдонро тарбия намуда, барои камолоти минбаъдаи онҳо дар рӯзгор ва фаъолияти доимашон мусоидат кардааст. Дар ин бора

гардидааст. Бо мақсади таъмини техникаи раванди таълим бо технологияи информатсионӣ ва иҷрои корҳои илмӣ тадқиқотӣ дар факултаҳо ва сохтори таркибии донишгоҳ 2365 компютер, 654 адад компютери бисёрфункционалӣ, 156

Дар натиҷа хабар расид, ки Шӯрои Агентии сифати тахсилоти олии касбӣ дар Эстония (ЕККА) фаъолияти донишгоҳро мувофиқ ба талабот ва стандартҳои тахсилоти Аврупо эътироф намуданд. Акнун ДМТ нахустин муас-

бакалавр, шаш нафарро хатмкунандаи дараҷаи тахсилоти мутахассис ва 32 нафарро дараҷаи тахсилоти магистратура ташкил медиҳанд. Дар поёи панҷ Шӯрои диссертатсионии ҚОА ҚР донишгоҳ 4 нафар рисолаи докторӣ ва 20 нафар

223 нафар дипломи аъло гирифтанд

ректори ин муассисаи тахсилоти олии касбии мамлакат, профессор Қобилҷон Ҳушвахтзода ба рӯзноманигорон иттилоъ дод. Гуфта шуд, ки ҳоло дар ин ҷо 25 746 нафар донишҷӯ аз рӯйи 120 ихтисос дар зинаҳои тахсилоти бакалавр, магистратура ва доктор Phd тахсил доранд. Тахсил дар гурӯҳҳои таълимии донишгоҳ бо забонҳои тоҷикӣ, русӣ ва англисӣ ба роҳ монда шудааст.

- Оид ба баланд бардоштани сифати тайёр кардани мутахассисон, ташкили самаранокӣ кори таълим ва таҳияву дастрас кардани маводи таълимӣ шахси Шӯрои илмӣ донишгоҳ назаррас аст, - гуфт ректор. - Бо ташаббуси Шӯрои илмӣ муносибати донишгоҳ монографияю китобҳои дарсӣ зиёде, ҳамчунин, барномаи таълимӣ, востии таълимию дастури методӣ ва китобҳои дарсӣ ба ҷоп тавсия

тахтаи электронӣ 224 видеопроектор ва гайра мавриди истифода қарор дода шудааст.

Қ. Ҳушвахтзода иттилоъ дод, ки моҳи ноябри соли гузашта экспертиҳои байналмилалӣ ба ДМТ омада, бо паҳлуҳои мухталифи фаъолияти донишгоҳи ошно гардидаанд. Онҳо вазии таълиму тарбияро дар қиёс ба талаботи тахсилоти аврупоӣ мавриди баррасӣ қарор доданд.

сисаи тахсилоти олии касбии ҷумҳурист, ки аз аккредитатсияи институтсионии аврупоӣ гузашт ва мақоми ҳудро пурра мустаҳкам намуд. Санади аккредитатсионии ЕККА дар беш аз 35 давлати аврупоӣ эътибор дорад.

Имсол донишгоҳро 223 нафар донишҷӯ бо дипломи аъло хатм намуданд, ки аз ин теъдод 184 нафарро хатмкунандаи дараҷаи тахсилоти

рисолаи номзадӣ дифоъ карданд, ки аз онҳо 11 нафар устодону кормандони донишгоҳ мансуб мебошанд. Ҳамчунин, дар 14 Шӯрои диссертатсионии ҚОА ҚТ донишгоҳ се нафар рисолаи докторӣ, 56 нафар рисолаи номзадӣ ва 9 нафар рисолаи докторӣ дифоъ карданд, ки аз ин шумора 38 нафар ба устодону кормандони донишгоҳ мансуб мебошанд.

- Дар нимсолаи якуми соли тахсилоти 2021 бо мақсади баланд бардоштани сифати тахсилот ва мутобик намудани он ба талаботи бозори меҳнат ва стандартҳои байналмилалӣ дар таълимгоҳи мо корҳои зиёде судманд анҷом дода шудааст, - гуфт зимни нишаст матбуотӣ ба рӯзноманигорон ректори Донишгоҳи давлатии тиббии

аз китобхонаи донишгоҳ адабиёти таълимиро ба пуррагӣ дастрас менамоянд

Чунонки роҳбари донишгоҳ гуфт, теъдоди муҳассилин сол то сол афзоиш меёбад ва ҳоло ба 12642 нафар расидааст.

Робитаҳои байналмилалӣ донишгоҳ низ густариш меёбад. Бештар аз 1605 нафар аз сиздаҳ

- хатмкардаҳои ДДТТ ба номи Абӯалӣ ибни Сино дар 42 давлати дунё қору фаъолият мекунанд.

Дар соли тахсилоти 2020 - 2021 98, 9 фоиз шогирдон донишгоҳро бомуваффақият хатм намуданд ва сифати таълим 47,7 фоизро ташкил дод. Ҳоло дар донишгоҳ ҳафт Шӯрои диссертатсионӣ фаъолият менамояд.

Фаъолияти густурдаи донишгоҳ

Тоҷикистон ба номи Абӯалӣ ибни Сино, профессор М. Гулзода. Барои баланд бардоштани сифати тахсилот ва ҷорӣ намудани технологияи муосирӣ таълимӣ, расидан ба ҳадафҳои стратегияи донишгоҳӣ нақшаи ҷорабиниҳои амалӣ шуда истодааст.

Бино ба иттилои ректор, дар асоси иҷозатнома оид ба пешбурди фаъолияти таълимӣ дар соҳаи тахсилоти тиббӣ фарматсевти донишгоҳ аз рӯйи панҷ ихтисос - қори табобатӣ, педиатрия, ташкили ҳифзи саломатии ҷомеа, стоматология ва фарматсия мутахассис омода менамояд. Ҳамчунин, дар донишгоҳ аз рӯйи 40 ихтисос тахсилоти баъдидипломӣ - тахсил дар зинаи интернатура, Ph.D, докторантура ба роҳ монда шудааст.

Яке аз омилҳои афзудани сифати таълим, истифодаи синфҳои лабораторӣ, асарҳои таълимӣ, илмӣ, соҳавӣ ва бадеист. Маъмурият ба ин масъала аҳамияти ҷиддӣ медиҳад. Бинобар ин, айни замон раванди таълим ба пуррагӣ бо маводи таълим ва китобҳои дарсӣ, бо се забон (тоҷикӣ, русӣ ва англисӣ) таъмин буда, донишҷӯён

давлати ҷаҳон ба тариқи мустақим омада имтиҳон супориданд. Бо назардошти авҷи навбатии бемории коронавирус то панҷсад нафар донишҷӯи хориҷиро тариқи онлайн имтиҳон гирифта, дар сурати муваффақ шуданашонро барои фаро гирифтани ба тахсил дар донишгоҳ даъват мешаванд. Имсол донишгоҳро танҳо аз Ҷумҳурии Ҳиндустон 257 нафар хатм намуда, соҳиби диплом гаштанд. Айни замон шогирдон

Дар нишаст, ҳамчунин, оид ба фаъолияти тарбиявӣ - фарҳангӣ, илмӣ - инноватсионӣ, ташкилӣ табобатӣ ва машваратӣ, ҳамкорӣҳои байналмилалӣ, таҳкими иқтисодӣ моддӣ, гарави рушди неруи инсонӣ, қорҳои хоҷагидорӣ суолҳо ба миён омаданд, ки роҳбарият ба ҳамаи онҳо посухҳои мушаххас гуфт.

Ҳотами ҲОМИД,
«Омӯзгор»

► Дар пойтахти мамлакат тахти унвони «Пешвои миллат ва ҳадафҳои рушди устувори соҳибқорӣ ва сармоягузорӣ дар Тоҷикистон» ҷамоиш доир шуд.

▶ ХАБАРҲО АЗ ВМКБ

Суҳбати судманд

Муовини раиси ВМКБ Назира Амирбекзода бо роҳбарияти намоёндагии Хазинаи кӯдакони Созмони Милали Муттаҳид дар Тоҷикистон Асан Макавӣ Хокоӣ мулоқот доир намуд. Дар чараёни суҳбат оид ба амалишавии барномаҳои соҳавӣ дар вилоят, монеаҳо ва бартарафсозии мушкилиҳои ҷойдошта табодули назар карда шуд.

Муовини раис барои фаъолияти густурдаи Хазинаи кӯдакони Созмони Милали Муттаҳид дар вилоят изҳори сипос намуда, кайд кард, ки бозомӯзӣ як роҳи судманди тақмили ихтисоси омӯзгорон буда, дар ҳамкорӣ бо филиали До-

нишкадаи тақмили ихтисос ва бозомӯзии кормандони соҳаи маориф ва самаранок фаро гирифтани омӯзгорон ба он яке аз омилҳои асосии баланд гардидани сатҳи сифати таълиму тарбия дар таълимгоҳҳо мебошад.

Роҳбари намоёндагии Хазинаи кӯдакони Созмони Милали Муттаҳид дар Тоҷикистон Асан Макавӣ Хокоӣ амалишавии Барномаро дар вилоят хуб арзёбӣ карда, зикр дошт, ки дар оянда барои суръат бахшидани рушди босуботи соҳаи маорифи вилоят, дар таҳсилот қорӣ кардани технологияи инноватсионӣ ва пайвасти муассисаҳои таълимӣ ба шабакаи Интернет талошу ҷаҳд хоҳанд кард.

Майдончаи футболи хурд

Шавку завқи ҷавонон, махсусан, хонандагони мактаб ба варзиш зиёд шудааст. Наврасон ба бозии футбол диққати махсус медиҳанд. Ба ин хотир, дар маркази ноҳияи

Шугнон - шаҳраки Ваҳдат сохтмони майдончаи футболи хурд ба нақша гирифта шудааст. Барои бунёди сохтмони он ҷавонони серғайрат ҷалб гардида, пешбинӣ шудааст, ки то

фарорасии ҷашни бошукӯҳи 30-юмин солгарди Истиқлоли давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон он мавриди баҳрабардорӣ қарор мегирад. Майдонча фарогири 2 ҳазор ҷойи нишаст буда, Федератсияи футболи Тоҷикистон барои сохтмони он 50 ҳазор доллар амрикоӣ ҷудо намудааст.

Таъмиру тармим давом дорад

Мудири шӯъбаи маорифи ноҳияи Рӯшон Ҳалима Бердибекова хабар дод, дар ноҳия 45 муассисаи таҳсилоти умумӣ, мактаб – интернати ҷумҳуриявӣ, интернати наздимақтабӣ, 3 кӯдакитон, 40 маркази инкишофи кӯдакони синни томақтабӣ, Маркази эҷодии кӯдакону навра-сон ва дигар шаклҳои таълими иловагӣ ба таълиму тарбияи насли наврас машғул мебошанд.

Соли таҳсили сипаришуда дар олимпиадаи вилоятӣ 156 нафар хонанда ширкат варзида, 27 нафарашон дар даври ҷумҳуриявӣ ширкат намуда,

соҳиби 4 медали биринҷӣ гардиданд.

Шогирдони муассисаҳои таълимии ноҳия дар озмунҳои «Фурӯғи субҳи доноӣ китоб аст», «Илм-фурӯғи маърифат» ва «Тоҷикистон-Ватани азизии ман» ғайраро ширкат варзиданд. Соли гузашта аз ноҳия дар озмунҳои ҷумҳуриявии «Фурӯғи субҳи доноӣ китоб аст» 4 нафар ба даври ҷумҳуриявӣ роҳ ёфта, 1 нафар сазовори ҷойи ифтихорӣ гардид. Ҳоло дар ҳамаи таълимгоҳҳо таъмиру тармим бо сифати хуб чараён дорад.

Ҷ.ҚОЗИБЕКОВ, «Омӯзгор»

80 ҷойи ифтихорӣ

Иштироки фаъоли хонандагон дар ҳаракати олимпӣ ва санҷиши дониш тавассути олимпиадаҳои фаннӣ дар ташаккули қобилият, донишу маҳорати хонандагон нақши арзанда дорад. Ҳар кадаре ки аз ҷониби муассисаҳои таълимӣ роҳҳои самаранокӣ ҷалби

олимпиадаи фаннӣ хонандагони муассисаҳои таҳсилоти умумӣ ва типӣ нав (синфҳои 11), олимпиадаҳои даставӣ (синфҳои 9-10) ва наврасон (5-6 ва 7-8) хонандагони муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумии шаҳри Хоруғ соҳиби 1 медали тилло, 2 медали нуқра

хонандагон ба олимпиадаҳои фаннӣ татбиқ гарданд, боварии хонандагон ба донишу малакаи худ бештар гашта, боиси афзоиши ҳавасмандии ӯ ба ҳудумӯзӣ, ташаккули ва инкишофи зеҳният мегардад.

Дарёфти хонандагони соҳибистеъдод ва тайёр кардани онҳо ба олимпиадаҳо яке аз вазифаҳои калидии Маркази рушди истеъдодҳои назди раёсати маорифи Вилояти Мухтори Кӯҳистони Бадахшон мебошад. Соли қорӣ хонандагони муассисаҳои таълимии вилоят дар олимпиадаҳои ҷумҳуриявӣ ғайраро ширкат варзида, сазовори 80 ҷойи ифтихорӣ, аз ҷумла, 6 ҷойи аввал, 17 ҷойи дуюм ва 57 ҷойи сеюм гардиданд.

Дар даври ҷумҳуриявии

ва 7 медали биринҷӣ, ноҳияҳои Дарвоз-1 медали нуқра, Ванҷ - 6 медали биринҷӣ, Рӯшон - 6 медали биринҷӣ, Шугнон - 2 медали тилло, 2 медали нуқра ва 11 медали биринҷӣ, Ишқошим-1 медали тилло, 3 медали нуқра ва 5 медали биринҷӣ, Муассисаи давлатии мактаби Президентии шаҳри Хоруғ барои хонандагони болаёқат - 1 медали тилло, 1 медали нуқра ва 12 медали биринҷӣ, литсейи Оғохон-1 медали тилло, 8 медали нуқра ва 10 медали биринҷӣ гардиданд.

Шодӣ МИРЗОҶОНОВ,
сармутахассиси Маркази
дарёфти ва рушди истеъдодҳои
Вилояти Мухтори
Кӯҳистони Бадахшон

▶ КОМЁБӢ

Ғолиби «Мураббии сол» муайян гардид

Дар толори раёсати маорифи Вилояти Мухтори Кӯҳистони Бадахшон Ҷамъаи вилоятӣ «Мураббии соли Тоҷикистон-2021» ҷамъбасти гардид. Дар озмунҳои вилоятӣ «Мураббии соли Тоҷикистон-2021» шаҳри Хоруғ сазовори ҷойи аввал гардида, ноҳияи Ишқошим зинаи дуюм ва ноҳияи Шугнон мақоми сеюмро касб намуданд.

Омӯзгори Маркази инкишофи кӯдакони Хадамоти Оғохон оид ба маориф Гулру Гулбекова бо истифода аз намоиши маводи гуногун дар раванди гузаронидани машғулиятҳо бо тарбиятгирандагон, омода кардани китобҳои худсохт ва дастурҳои омӯзишӣ барои омӯзгорон ва волидонҳои кӯдакон, ки ба талаботи озмун мувофиқат мекарданд, ба даври ҷумҳуриявӣ роҳхат гирифт.

Ҷ.КАМИЛА

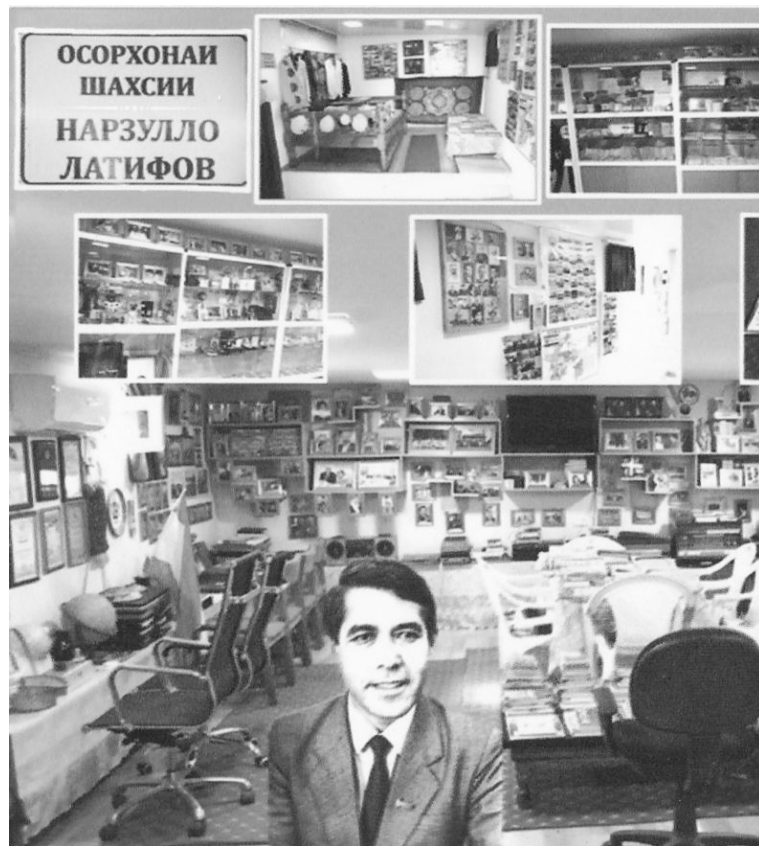
▶ ВАРЗИШ

Таҷлили ҷашни АЖРВТ хотирмон буд

Варзиш дар замони мо аз соҳаҳои хеле муҳим ба ҳисоб рафта, кафили саломатии ҳар як фарди солимақл аст. Соҳаи варзиш бахусус, дар солҳои соҳибистиклолӣ нумӯ ёфта, варзишгарони тоҷик дар мусобиқаҳои варзишии минтақа ва олам шуҳрати миллати моро баланд мебардоранд. Пас аз мусобиқаҳои олимпӣ низ дар мамолики хориҷӣ ба шарафи муваффақияти варзишгарони мо Парчами миллии борҳо баланд афрохта шуда, Суруди миллии танинандоз мегардад, ки ин ифтихори ҳар як шаҳрванди Ҷумҳурии Тоҷикистон аст.

Бо мақсади боз ҳам рушди кардани соҳа сох-

журналистон дуюми июли соли 1924 дар шаҳри Париж таъсис ёфтааст. Ҳоло бошад, иттиҳодияҳои миллии хабарнигорони варзишии 165 давлати дунё, аз ҷумла, Ҷумҳурии Тоҷикистон узви ин ташкилот мебошанд. Ассотсиатсияи журналистони риштаи варзиши Тоҷикистон, ки 25 январи соли 2001 дар шаҳри Душанбе, дар конфронси муассисон таъсис ёфт ва моҳи марти соли 2011 дар Конгресси 74 – уми Ассотсиатсияи байналмилалӣ матбуоти варзишӣ (AIPS) дар шаҳри Сеули Кореяи Ҷанубӣ ба узвияти Ассотсиатсияи байналмилалӣ матбуоти варзишӣ қабул гардидааст.

Рӯзноманигорони АЖРВТ, ки сафи онҳо бештар аз ҳафтод нафарро ташкил додааст, дар табиғи ташвиқи навҳои гуногуни варзиш саҳми муносиб мегузоранд. Дар ҳамоиши ҷашни бист-солагии АЖРВТ раиси он, шореҳи шинохтаи футбол Нарзулло Латипов иштирокдорон – меҳмонон ва аъзои ассотсиатсияро бо иди касбиашон табрик гуфта, саҳми онҳоро дар инъикоси варзиш дар Ҷумҳурии Тоҷикистон, пешрафт, тақомул ва комёбиҳои варзишгарони тоҷик муносиб номид. Номбурда афзуд, ки хабарнигорони варзишӣ, ҳамчунин, бо ин гуна фаъолиятҳои дар инъикоси тарзи ҳаёти солим низ саҳм мегиранд.

Иштирокдорони ҷараёни Осорхонаи шахсии Нарзулло Латиповро низ тамошо карданд, ки он таърихи беш аз панҷоҳсолаи варзишро инъикос кардааст. Чунонки ҳуди номбурда гуфт, ҳадафи созмон додани ин осорхона бозгӯ кардани таърихи варзиш, адабиёт, фарҳанг ва санъати тоҷик низ мебошад.

Дар охир аъзои ассотсиатсия барои саҳми калонашон дар ҳаракати варзишии Тоҷикистон бо ифтихорномаи АЖРВТ қадрдонӣ шуданд.

Ҳотами ҲОМИД,
«Омӯзгор»

► МУЛОҲИЗА ВА ПЕШНИҲОД

Ҳарчанд адабиёти беш аз 1200 - солаи форсу тоҷик, нигоштаю тасвир ва катибаҳои сангини беш аз 5000 - солаи гузаштагони бузурги мо саршори панду ахлоқ ва тарбияву масоили инсонсозӣ мебошанд, вале раванди ҷаҳонишавии тамаддунҳо, воридшавии урфу одатҳои барои миллати мо бегона, муҳоҷирати ҷавонон ба кишварҳои хориҷ, пайравии онҳо аз одатҳои номатлуб ва даҳҳо мушкилоти дигари ҷомеаи имрӯз зарурати ба таври ҷиддӣ ва барои аҳли ҷомеа дар муҳити муассисаҳои таълимӣ, оила ва ҷомеа ба роҳ мондани корҳои тарбиявиро тақозо менамояд.

Дар чанд соли охир рафтору гуфтор ва тарзи муоширати иддае аз наврасону ҷавонон ба пуррагӣ тағйир ёфта, дар либоспӯшӣ, аз қафои мӯддавидан, эҳтиром накардани калонсолону занон, қабехгӯию дашномдихӣ дар муҳити оилаю мактаб, беҳудагӯию дағалрафторӣ дар ҷойҳои ҷамъиятӣ, беэҳтиромӣ нисбат ба падару модарон, бародару хоҳарон ва ҳамдигар, инчунин, риоя накардани талаботи гигиению санитарӣ, беодобӣ дар нақлиёти ҷамъиятӣ, кӯчаю хиёбон ва боғу майдон ва охишта - охишта ба як амали одӣ табдил ёфтани ин рафторҳо наметавонад боиси ташвиши ҷомеа ва махсусан, соҳаи маориф ва оила қарор нагирад.

Дар сурате ки дар дигар кишварҳо вобаста ба тағйир ёфтани авзо ва майлу хотири насли наврас ва ҷавонон ба ҳар як амали ғайри қобили қабул институти пажӯҳишгоҳҳои педагогӣ, психологӣ ва тадқиқотӣ даҳҳо тадқиқотро сари ин масоил ба роҳ монда, барои ҷиловгарӣ аз ҳама гуна бухронҳои ғайриахлоқӣ фикру назари худро ба ҷомеа ва сохторҳои дахлдор матраҳ месозанд, Пажӯҳишгоҳи рушди маорифи Тоҷикистон ба номи Абдурахмони Ҷомӣ ва дигар ташкилотҳои созмонҳои давлатию ғайридавлатӣ, ки ба кори таълиму тарбия сару қор доранд, ба ин масъалаи ниҳоят ҷиддӣ кам сару қор гирифта, омилҳои майл намудани ҷавонон ба бегонапарастӣ, рӯ овардан ба амалҳои номатлуб ва дигар масоили ба он монандро, ки охишта - охишта ин падидаҳо метавонанд ҷомеаро ба як бухрони азими бегонапарастӣ рӯ ба рӯ созанд, пажӯҳише анҷом надодаанд.

Ҳарчанд Вазорати маориф ва илм дар таҳия ва дастрас намудани даҳҳо барномаю китобу дастурҳои тарбиявӣ ба муассисаҳои таълимӣ қорҳои зиёдеро анҷом дода бошад ҳам, вале дар масоили дар боло зикргардида, амали қатъие сурат намегирад. Аниқтараш аҳли

ҷомеаи имрӯз дар баробари ин амали ҷавонон, дидаю дониста хомӯширо ихтиёр намудааст, ки боиси нигаронист.

Таъкид намудан зарур аст, ки бештари бадахлоқию ва одатҳои номатлуб аз ҷониби

ти дарсҳои тарбиявӣ, дарсҳои кураторӣ, машғулиятҳои берунамактабӣю берунасинфӣ қарор гирифтааст, ба таҷдиду тамдид ниёз дорад.

Мушкил он аст, ки ба масъалаҳои гуногуни тарбиявӣ, махсусан, масоили васеътару доманадор дахл намуда, суннату рафтору ахлоқи тоҷикиро, ки хонандагону донишҷӯёни мо аз он дур шудан доранд, мавриди таъкиду баёни доимӣ дар муассисаҳои таълимӣ ва муҳити оила қарор надодаем ва ё онҳоро одию нодида гирифтаем. Истифода накардани телефони мобилӣ, риояи сару либоси мактабӣ, кӯтоҳ намудани мӯи

зи нонро шикастан, хӯрок хӯрдан, нишастану хестан ва даҳҳо амали дигар мавриди омӯзиш ва таъкиди доимӣ дар муассисаҳои таълимӣ ва муҳити оила бояд бошанд. Дар кишварҳои пешрафтаи олам (Олмон, Амрико, Бритония, Фаронса ва дигар кишварҳои Урупо) масоили матраҳшуда ҳар рӯз дар вақтҳои муайян ба кӯдакон омӯхта ва доимӣ иҷрои он мавриди назорат ва таъкид қарор мегирад. Мутаассифона, имрӯз бештари калонсолон, ҳуди оилаҳо ниёз ба омӯзиш доранд.

Ҳар сол ҳазорон ниҳили ороишӣ ва мевадиханда дар

зилашонро мардум меҳоханд ба воситаи дигар ниҳодҳо амалӣ намоянд. Дар сурате ки ҳар рӯз пеши даромадгоҳи хонаҳои баландошёна занҳо бекор то бегоҳ ба донии офтобпарастхӯрӣ ва суҳбати бепоён машғуланд, партобҳо ва дарахтони хушкида ва гирду атрофи хонаҳои норӯфтаю бо ҳолати ғайрисанитарӣ наметавонад боиси ташвиш набошад. Ҳамин муҳит кӯдаконро тарбия месозад ва таъсири муассисаҳои таълимӣ пеши ин муҳити ифлос ноаён мегардад.

Зарур аст, ки имрӯз дастури китобҳои тарбиявӣ бо фарогии одитарин рукҳои тарбия, бо истифода аз ҳикояҳои тамсилии адабиёти пурғановати гузаштаи миллати азизамон ва адабиёти ҷаҳонӣ барои омӯзгорон, падару модарон ва дар алоҳидагӣ барои хонандагону донишҷӯён таҳия ва дастраси муассисаҳои таълимию ҷомеа гардониди шаванд.

Вақти он расидааст, ки Пажӯҳишгоҳи рушди маорифи Тоҷикистон ба номи Абдурахмони Ҷомӣ дар ҳамкорӣ бо Маркази методии таълимии назди Вазорати маориф ва илм ва Маркази ташаккули тарзи ҳаёти солими назди Вазорати тандурустӣ ва ҳифзи иҷтимоии аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон дастури махсусро марбут ба тарбияи дурусти хӯрок хӯрдан, даст шустан, истифода аз ташнобу ҳаммом, гигиена ва физиология ва масъалаҳои дигари марбут ба тозагӣю саломатӣ барои падару модарон, омӯзгорон ва дар алоҳидагӣ барои хонандагон таҳия ва пешниҳод намоянд. Махсусан, аз ашъорӣ гузаштагон вобаста ба масоили маъқур таҳия намудани як дастури тарбиявӣ барои падару модарон ва хонандагону донишҷӯён ба манфиат хоҳад буд.

Ҳамчунин, дар баробари 18 банди Консепсияи миллии тарбия дар Ҷумҳурии Тоҷикистон, дар барномаи тарбиявӣ барои муассисаҳои таҳсилоти умумӣ, муассисаҳои таҳсилоти миёна ва олии касбӣ ҷиҳати ворид намудани мавзӯҳои вобаста ба масъалаҳои таъкидшуда дастур ва барномаи махсус ҳам барои падару модарон ва ҳам барои қарзандони онҳо таҳия гардад.

Ҷалолиддин АМИРОВ,
сармутахассиси раёсати таҳсилоти ибтидоӣ ва миёнии касбии Вазорати маориф ва илм

Тарбияи рукҳои одоб дар ҷомеа ва муассисаи таълимӣ

кишварҳои махсус ба хотири вайрон намудани низоми кишварҳои рӯ ба рушд ва аз байн бурдани оромии субот дар ин мамлакатҳо роҳандозӣ мегарданд.

Барномаи тарбиявие, ки имрӯз дар муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ омӯхта мешавад, иборат аз 38-40 мавзӯ барои ҳар як синф буда, аслан мавзӯҳои марбут ба Консепсияи миллии тарбияро дар бар мегирад.

Ҳамин гуна барнома дар муассисаҳои таҳсилоти миёна ва олии касбӣ, ки 90 мавзӯро вобаста ба талаботи Консепсияи миллии тарбия ва ҳодисаю воқеаҳои асри ҳозира дар бар гирифта, бо қарори мушовараи Вазорати маориф ва илм тасдиқ ва мавриди омӯзиш тавассу-

сар, рангу бор накардан, зебу зинат наовехтан, бо либосҳои ғайритаъсвиявӣ ба дарс наомадан, пешгирии гаравиши ҷавонон ба равияю чараёнҳои террористии экстремистӣ, нашъамандию тамокукаширо даҳҳо маротиба таъкид намоем ҳам, вале масъалаҳои одиеро, ки доимӣ риояи онҳо зарур аст, то андозае мавриди таъкиди доимӣ қарор надодаем.

Тарбия аз зинаи таҳсилоти томактабӣ бо омӯзиши одитарин рафтору гуфтори кӯдакон бояд оғоз гирад. Тарзи салом додан, даст шустан, пӯшидани пойфзол, истифодаи дуруст аз ташноб, тарзи истифода аз қоғаз ташноб, таъмини тозагии зарфи ташноб, пӯшидани либос, тарзи дурусти дар курсӣ дар пушти миз нишастан, тар-

гулгашту хиёбонҳо шинонида мешаванд. Вале масъулияти об додану парвариши онҳо ба боди сабо ҳавола мегардад. Ин аст, ки пеши чашмони мо ҳазорон бех дарахти шинонида аз беобӣ ва ё шикастани кӯдакону наврасон нобуд шуда мераванд. Ман дар шаҳри азизам боре ҳам надидам, ки як нафар сокини ин шаҳр ҳамроҳ бо фарзандон ва ё ҳамсоюхо беҳи дарахтеро нарм кардаву ба он об дода бошанд. Дар муҳити муассисаи таълимӣ хонандагону донишҷӯён ғаёланон, вале чун ба таътил баромаданд, дигар ҳамаи масъулият барояшон фаромӯш мегардад. Ҳамаи масъулият ба шаҳрдорӣ ҳавола мегардад ва ҳатто дарахтони ҳавлию гирду атрофи хонаҳо ҳам мардум меҳоханд шаҳрдорӣ нигоҳубин кунад. Тобистони дароз дарахтони пушти хонаҳо аз беобӣ хушкида меистанд ва масъулияти шаҳрвандӣ ва аз ҳама асосияш инсонӣ, барои бештари мардум фаромӯш шудааст. Партофтани партобҳо ба кӯдакон ҳавола мегардад ва онҳо ҳар чое, ки рост ояд, онҳоро мепартоянд. Дар шанбегию ҳашарҳо сокинони шаҳру ноҳияҳо ширкат намекунанд ва бори ҳашару шанбегиро ба дӯши кормандони давлатӣ, омӯзгорону духтурон ва хонандагону донишҷӯён ҳавола гардидааст.

Ҳатто тоза намудани гирду атрофи ҳавлӣ ва хонаю ман-

► БУНЁДКОРӢ

Ванҷ: беш аз 80 иншооти ҷашнӣ ба истифода дода шуд

Ҷиҳати ба талаботи муосир мутобиқ намудани роҳҳои мошингарди ноҳияи Ванҷ сохтмони 8 пул босуръат идома дошта, дар арафаи ҷашни Истиқлоли давлатӣ мавриди истифода қарор дода мешаванд.

Бо мақсади рушди соҳаи маориф дар ноҳия бунёди 5 муассисаи таҳсилоти миёнаи умумӣ ба нақша гирифта шуда, сохтмони як мактаб оғоз гардидааст. Сокинони ноҳия, аз ҷумла, соҳибкорон дар амалисозии тадбирҳо бахшида ба истикболи сазовори 30-солагии ҷашни Истиқлоли давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар асоси нақшаи

ҷорабинҳои тасдиқшуда саҳми муносиб гузошта истодаанд. Аз 86 адад иншооти нақшавии ба шарафи ҷашни миллии сохтшаванда, то имрӯз 84 адади он мавриди баҳрабардорӣ қарор дода шудаанд. Айни замон дар 14 деҳаи ноҳия аз тарафи соҳибкорон ва шахсони саховатпеша сохтмони майдонча ва толори варзишӣ оғоз гардидааст. Сохтмони 11 иншооти иловагии дорои таъйиноти гуногун бо маром идома дошта, ин иншоот то ҷашни 30-солагии Истиқлоли давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон ба истифода дода мешаванд.

Дар ДДОТ ба номи С. Айни ихтисоси журналист-омӯзгор таъсис дода мешавад.

МУШКИЛОТ

Иҷрои барнома нигаронкунанда аст

- Маркази ҷумҳуриявии технологияи информатсионӣ ва коммуникатсияи назди Вазорати маориф ва илми ҷумҳурӣ соли равон як қатор корҳои назаррасро ба анҷом расонидааст, - гуфт зимни суҳбат директори марказ Киромуддин Назаров ва афзуд, ки муассиса фаъолияти худро дар се зинаи таҳсилот ба роҳ монда, сомонии расмӣ худро таъсис додааст.

Дар сомона барномаҳои давлатӣ оид ба соҳаи маориф, қарору фармонҳо, дастур, оиннома, низомнома, маълумоти оморӣ оид ба технологияи иттилоотӣ коммуникатсионӣ, тарзи истифодаи технологияи нави муосир ва 167 адад китоби электронӣ дарсӣ (синфҳои 1-11), шакли электронии китобҳои бадеӣ, бачагона ва дар маҷмӯъ, зиёда аз 900 навори видеоии таълимӣ методӣ барои муассисаҳои таълимӣ ҷой дода шудааст. Ҳамчунин, вобаста ба амали намонаи Фармони Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон оид ба эълон гардидани солҳои 2020-2040 «Бистсолаи омӯзиш ва рушди фанҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ дар соҳаи илму маориф» видеофилмҳои таълимӣ аз фанҳои физика, математика, астрономия, геометрия, биология ва химияро кормандони марказ омода намуда, дар сомонии мазкур ҷой намудаанд.

Ба тасдиқи К.Назаров, дар «Барномаи давлатии амалӣ намудани технологияҳои иттилоотӣ-коммуникатсионӣ дар муассисаҳои таҳсилоти умумии Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2018-2022» дар ҷумҳурӣ харидорӣ 10404 адад компютер ва 726 тахтаи электронӣ ба нақша гирифта шудааст. Дар нимсолаи якуми соли ҷорӣ 856 компютер ва 60 тахтаи электронӣ харидорӣ гардидааст, ки иҷрои нақшаро 8 ғоизӣ ташкил медиҳад ҳалос. Аз ҷумла, дар шаҳру навоҳии ВМКБ нақшаи хариди компютерҳо 84 адад буда, дар нимсолаи якуми соли равон 41 компютер харидорӣ шудааст, ки 44 ғоизи нақшаро дар бар мегирад. Нақшаи хариди тахтаҳои электронӣ 52 адад буда, дар нимсолаи аввал ҳамагӣ 5 тахтаи электронӣ харидорӣ шудааст. Дар шаҳру навоҳии вилояти Хатлон, тибқи нақша дар давоми сол бояд 3911 адад компютер ва

271 тахтаи электронӣ харидорӣ шаванд. Дар тӯли 6 моҳ 333 компютер харидорӣ шудааст, ки 9 ғоизи нақшаро ташкил медиҳад. Аз 271 адад тахтаи электронӣ дар нимсолаи аввал 9 адад харидорӣ шудааст, ки 3 ғоизи иҷрои нақшаро дар бар мегирад. Дар нимсолаи якуми соли равон дар шаҳру навоҳии Носири Хусрав, Ҷалолиддини Балхӣ, Муъминобод, Ховалинг, Панҷ, А.Ҷомӣ, Восеъ, Мир Сайид Али Ҳамадонӣ, Фархор, Темурмалик, Бохтар, Вахш, мутаассифона, ягон адад компютер харидорӣ на шудааст. Ҳамзамон, дар шаҳру навоҳии Шахритус, Н.Хусрав, Кубодиён, Кӯлоб, Муъминобод, Ховалинг, Ҷайхун, Панҷ, А.Ҷомӣ, Ёвон, Леваконт, Восеъ, Мир Сайид Али Ҳамадонӣ, Фархор, Данғара, Ш.Шохин, Темурмалик, Балҷувон, Вахш ва Хуросон тахтаи электронӣ харидорӣ на шудааст. Дар шаҳру навоҳии вилояти Сугд бояд соли ҷорӣ, тибқи нақша 2892 адад компютер ва 211 адад тахтаи электронӣ харидорӣ карда шаванд. Ҷойи нигаронист, ки то ин дам ҳамагӣ 235 компютер (8,1 ғоизи нақша) ва 36 тахтаи электронӣ (17 ғоизи нақша) харидорӣ ва ба муассисаҳои таълимӣ интиқол дода шудааст. Дар шаҳру навоҳии Айний, Бобочон, Фафуров, Бӯстон, Истиклол, Кӯхистони Мастҷох, Мастҷох, Панҷакент ягон адад компютер харидорӣ на шудааст. Шаҳру навоҳии Ашт, Айний, Б.Ғафуров, Гулистон, Деваштич, Исфара, Кӯхистони Мастҷох, Мастҷох, Панҷакент, Ҷ.Расулов, Спитамен муассисаҳои таълимиро бо тахтаи электронӣ умуман таъмин накардаанд. Вазъ дар шаҳру навоҳии тобеи ҷумҳурӣ низ таъшишовар мебошад. Дар НТҶ мебоист 2734 адад компютер ва 193 тахтаи электронӣ давоми сол харидорӣ мегардид, вале дар нимсолаи якуми соли равон 247 адад компютер (баробар ба 9 ғоизи нақша) ва

10 тахтаи электронӣ (баробар ба 5 ғоизи нақша) харидорӣ шудааст. Дар шаҳру навоҳии Файзобод, Роғун ягон адад компютер харидорӣ на шуда, дар навоҳии Нуробод, Варзоб, Ҳисор як адад компютер харидорӣ шудааст, ки аз бемаъсулияти мутасаддиёни соҳа дарак медиҳад. Дар шаҳру навоҳии Ваҳдат, Файзобод, Рашт, Варзоб, Ҳисор, Турсунзода умуман тахтаи электронӣ

дар муассисаҳои таҳсилоти умумии Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2018-2022» маводи видеоии таълимӣ ва методиро таҳия намуд, ки дастраси муассисаҳои таълимӣ гардонида шудаанд. Аз ҷумла, вобаста ба ин масъала, 280 дарси намунавии омӯзгорони соҳибтаҷриба ва пешқадам аз фанҳои физика, математика, забони англисӣ, забони русӣ, химия, биология, таърихи умумӣ ва таърихи

информатсионӣ ва коммуникатсия семинар-машварат дар мавзӯи «Роҳҳои баланд бардоштани саводнокии иттилоотӣ - коммуникативӣ дар раванди таълим» бо иштироки директори марказ ва бахшҳои технологияи иттилоотӣ ва коммуникатсияи назди раёсат ва шуъбаҳои маориф, омӯзгорони технологияи информатсионии муассисаҳои таҳсилоти олий ва миёнаи касбии шаҳри Душанбе, минтақаҳои Бохтар ва Кӯлоби вилояти Хатлон, вилояти Сугд ва минтақаи Рашт аз ҷониби Марказ давра ба давра ташкил ва гузаронида шуд. Ҳамзамон, Марказ ва зерсохторҳои он барои дар ҳолати корӣ нигоҳ доштан ва истифода намудани таҷхизоту васоити технологияи иттилоотӣ коммуникатсионӣ дар муассисаҳои таълимӣ зиёда аз 1280 адад компютер ва 70 принтерро таъмир карда, 80 адад тахтаи электронӣ ва проекторҳо бо барномаҳои махсус насб ва ба ҳолати корӣ барқарор намуд. Бахри татбиқи қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи Консепсияи ташаккули ҳукумати электронӣ», фармоиши вазирӣ маориф ва илми ҷумҳурӣ оид ба тасдиқи Нақша - ҷорабинҳои консепсияи зикршуда ва тибқи Низомномаи Шӯро оид ба технологияи иттилоотӣ коммуникатсионии назди Вазорати маориф ва илми кишвар бо иштироки аъзои он чаласа (хар се моҳ) гузаронида мешавад. Дар маҷмӯъ, аз ҷониби Марказ тамоми қорҳои зарурӣ дар самти иҷрои бандҳои барномаи давлатӣ анҷом дода шудааст, вале ҷойи нигаронист, ки аз бепарвоию фориғболии мақомотҳои иҷроияи ҳокимияти давлатии шаҳру навоҳӣ, раёсату шуъбаҳои молия ва масъулони бахши маориф нақшаи таъмини муассисаҳои таълимӣ бо компютеру тахтаҳои электронӣ иҷро нагардида мондааст ва гумон аст, ки то охири сол нақшаи мазкур иҷро гардад. Пурсида мешавад, ки ба ин саҳлангорию муносибати сатҳию бепарвоёна кай хотима бахшида мешавад?

Шодӣ РАҶАБЗОД,
«Омӯзгор»

харидорӣ на шудааст.

-Қайд кардан зарур аст, ки аз ҷониби Маркази ҷумҳуриявии технологияи информатсионӣ ва коммуникатсияи назди Вазорати маориф ва илм ба раисони вилоят ва шаҳру навоҳии ҷумҳурӣ ҷиҳати ба бинои алоҳида ва мустақилияти молиявӣ таъмин намудан ва ҷудо кардани воҳидҳои корӣ дар марказҳои технологияи информатсионӣ ва коммуникатсияи назди раёсат ва шуъбаҳои маориф мактуб ирсол гардида бошад ҳам, ҳалли масъала ба ҳоли худ гузошта шудааст, - изҳор мекунанд К.Назаров. Гарчанде 2536 муассисаи таҳсилоти миёнаи умумии ҷумҳурӣ ба шабакаи Интернет пайваست гардида бошанд, қисми зиёди ин пайвастшавӣ тавассути модем сурат гирифтааст. Кормандони Марказ бахри амалӣ намудани банди 8 (таҳияи маводи таълимӣ электронӣ барои ҳамаи фанҳо бо забони давлатӣ) ва банди 9 (харид ва мутабиқсозии маводи таълимӣ электронӣ)-и «Барномаи давлатии амалӣ намудани технологияҳои иттилоотӣ - коммуникатсионӣ

ҳалқи тоҷик сабт ва омода гардида, ба муассисаҳои таълимӣ интиқол дода шудааст. Ба таъкиди Киромуддин Назаров, марказ ва зерсохторҳои он дар шаҳру навоҳии ҷумҳурӣ бахри амалишавии бандҳои 11-12-и барномаи давлатӣ ва ҷиҳати баланд бардоштани саводнокии техникаи мутахассисон, кормандони раёсат ва шуъбаҳои маориф, инчунин, омӯзгорони муассисаҳои таълимӣ дар давраи таътилҳои зимистона ва баҳорӣ курсҳои омӯзиши истифодаи технологияи нави муосир (тахтаҳои электронӣ ва видеопроектор)ро дар раёсат, шуъбаҳои маориф ва муассисаҳои таълимӣ ба роҳ монд, ки дар ин давра зиёда аз 5000 нафар корманди раёсату шуъбаҳои маориф ва омӯзгорони муассисаҳои таълимӣ ба ин курсҳо фаро гирифта шуданд. Ҳамчунин, ҷиҳати амалӣ намудани банди 13-и барномаи давлатӣ ва бахри баланд бардоштани тафаккури техникаи кормандон, омӯзгорони муассисаҳои таълимӣ ва мутахассисони бахшҳои технологияи

СОЛГАРД

Чаласаи дуюми гурӯҳи кории СҲШ

Тахти раёсати Ҷумҳурии Тоҷикистон чаласаи дуюми гурӯҳи корӣ вобаста ба пайгирӣ намудани лоиҳаи Созишнома байни мақомоти ваколатдори давлатҳои аъзои Созмони ҳамкории Шанхай оид ба ҳамкорӣ дар самти кор бо ҷавонон тариқи фосилавӣ баргузор гардид. Дар чаласаи мазкур муовини якуми Раиси Кумитаи кор бо ҷавонон ва варзиши назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон Ризо Назарзода ва сардори Шуъбаи муносибатҳои байналмилалӣ кумита Шабнам Раҳимзода

иштирок ва суҳанронӣ намуданд.

Лоиҳаи Созишнома оид ба ҳамкорӣ дар самти кор бо ҷавонон аз ҷониби Ҷумҳурии Тоҷикистон омода гардида, он барои рушди минбаъдаи ҳамкории байналмилалӣ ҷавонон дар доираи Созмони ҳамкории Шанхай равона карда шудааст.

Дар чаласаи маз-

кур намоёндогони котиботи СҲШ, роҳбарияти мақомотҳои ваколатдори давлатҳои соҳаи кор бо ҷавонони давлатҳои аъзои СҲШ ва қоршиносони соҳа аз ҷумҳуриҳои Ҳиндустон, Покистон, Хитой, Қазоқистон, Қирғизистон, Тоҷикистон, Ўзбекистон ва Россия иштирок намуданд.

Ёдовар мешавем, ки лоиҳаи созишнома дар чаласаи навбатии сарони давлатҳои СҲШ, ки 16-17 сентябри соли 2021 дар шаҳри Душанбе доир мегардад, барои имзо пешниҳод карда мешавад.

Донишгоҳи миллии Тоҷикистон бо 302 муассисаи таълимӣ тадқиқоти кишварҳои хориҷӣ ва созмонҳои байналмилалӣ шартномаи ҳамкорӣ дорад.

НИГАРОНИ

Ҳарчанд бо қабул гардидани Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон “Дар бораи масъулияти падару модар дар таълиму тарбияи фарзанд” камшавии қонуншиканӣ, беҳшавии масъулияти қисмате аз волидон, пешгирии ҷиноятҷинояткорӣ ва ба гурӯҳҳои ифротӣ шомил шудани наврасону ҷавонон ва назорати ҷиддии падару модарон ба мушоҳида мерасад, бо вучуди ин, вазъи имрӯзаи иҷрои қонун қонеъкунанда нест.

Қоршиносон бар он назаранд, ки мувофиқи матлаб иҷро нагардидани қонуни номбурда омилҳои гуногунро дар бар дорад.

Алишер Аҳмадалиев, сокини шаҳри Бохтар изҳор дошт, ки барои баланд бардоштани донишу фаҳмиши ҳуқуқии омӯзгорон ва падару модарон ва хонандагон оид ба талаботи иҷроӣ

ҳолатҳои наомадан ба дарс ва дермондани хонандагон мавҷуданд. Аз ин лиҳоз, дар муассисаи комиссия бо ҷунин оилаҳо ва хонандагон кор мебарад.

Шамъигул Шарипова, мудири шуъбаи маорифи шаҳри Бохтар зикр кард, ки дар самти пешгирии наврасону ҷавонон аз ҷиноятҷинояткорӣ ва қонуншикании падару модарон,

фаҳмондадихӣ гузаронида мешавад, - гуфт Исмоилдин Нарсов, мудири шуъбаи маорифи ноҳияи Ёвон. Ӯ илова кард, ки мо дар самти баланд бардоштани дониши ҳуқуқии падару модарон талош намуда истодаем.

Ниёзали Ашӯров, мудири шуъбаи маорифи шаҳри Левакент, изҳор дошт, ки падару модарон ва ҳам хонандагон ба дастгириҳои психологӣ ниёз доранд. Махсусан, бояд ба волидайн равишҳои носаломатии дар самти таълиму тарбияи фарзандонашон кумак намояд. Зеро онҳо ба тавсияи равишҳои носаломатии ниёзи ҷиддӣ доранд. Ҳастанд волидоне, ки фаҳмиши шакли дурусти муносибатро бо наврас наметавонанд ва ин боис мегардад, ки

Безътиной то ба кай?

қонуни болозикр дар муассисаҳои таълимӣ комиссияи татбиқи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон “Дар бораи масъулияти падару модар дар таълиму тарбияи фарзанд” амал мекунад. Ин комиссия дар ҳамкорӣ бо шуъбаи кор бо нобилиғони мақомоти қорҳои дохилӣ, комиссияи ҳуқуқи кӯдаки мақомоти маҳаллӣ, бахшҳои қор бо ҷавонон, занон ва дигар сохторҳои дахлдор ҳамкорӣ намуда, дар татбиқи қонуни номбурда мусоидат мекунад. Агар шахсони мутасаддӣ қори худро мувофиқи матлаб ба роҳ монанд, бо боварӣ гуфта метавонем, ки қонуншиканӣ кам мешавад ва дар таълиму тарбияи фарзанд ба муваффақият ноил мегардем.

Аммо Шерализода Фотима бар он назар аст, ки дар ин масъала бо таъба қори комиссияҳои мазкур муваффақ шуда наметавонем. Зеро фаъолияти ин комиссияҳо имрӯз танҳо аз ҳисоботсупорӣ иборат аст. Аксаран мушоҳида мегардад, ки дар маҷлис ва ҷамъомадҳои умумӣ, ҷорабиниҳои наомандагонии комиссияи болозикр ба таври мушаххас дар бораи ин қонун маълумот медиҳанду бас.

Сабаби асосии ҷунин вазъ дар он аст, ки нафарони масъул ба дӯши худ вазифаву уҳдадориро ҷиёе доранд, ки на ҳамеша ба қори комиссия расидагӣ карда метавонанд. Масалан, ба як нафар чанд комиссия ва барномаҳои давлатиро вобаста кардаанд. Ин ҷо муовини директори муассисаи таълимиро мисол оварда метавонем. Муовини директор баробари комиссия ва барномаҳои давлатӣ боз 18 соати дарсӣ низ доранд.

- Дар ноҳияи Хуросон давоми соли ҷорӣ ду ҳолати дуздӣ аз тарафи нобилиғон ба қайд гирифта шудааст, ки бо моддаи 244, парвандаи ҳуқуқвайронкунии маъмурий тартиб дода шудааст, - гуфт Қурбон Худоёров, сарму-тахассиси шуъбаи маориф. Хусусан, дар муассисаи таълимии №19

масъулини шуъбаи маориф бо наомандагонии шуъбаи қорҳои дохилӣ, мақомоти маҳаллӣ ва дигар сохторҳои дахлдор ҳамкорӣ намуда истодаанд. Аммо бо вучуди ин, ҳастанд волидоне, ки дар самти иҷроӣ шуъбаи қонуни мазкур масъулияти ҷиддиро дарк намекунаанд. Аз вақти қабули қонун натиҷаи дастовардҳои хонандагон бештар гардид. Хусусан, имсол дар даври вилоятии олимпиада 52 нафар хонанда иштирок ва аз ин 32 нафар ҷойҳои наомёнро ишғол намуда, ба даври ҷумҳуриявӣ роҳат гирифтанд. Дар олимпиадаи мазкур хонандагон соҳиби 4 медали тилло, 7 медали нуқра ва 21 медали биринҷӣ гардиданд.

Барои тарбияи хуби фарзандон соли ҷорӣ 158 нафар падару модарони фаъол қадрдонӣ карда шуданд. Инчунин, 380 нафар хонанда ҳавасманд гардиданд. Дар шаҳри Бохтар 36 комиссияи ҷамъиятӣ барои иҷроӣ қонун амал мекунад, ки 252 нафарро дар бар мегирад.

Дар муассисаҳои таълимӣ оид ба пешгирии ҳама гуна амалҳои номатлуб, ҷинояткорӣ, худкушӣ, аз таҳсил дур мондан, дар дарсҳо иштирок накардан, бо хонандагонӣ душвортарбия қорҳои

ба таълиму тарбияи фарзандашон аҳамият наметавонанд ва нобилиғ ба амалҳои номатлуб даст мезананд ғисбат ба дарс беаҳамиятӣ зоҳир мекунад.

Соли равон, мутаассифона, ду нафар хонандаи муассисаҳои таълимӣ даст ба худкушӣ заданд. Ба ҳамин монанд яке аз хонандагонии муассисаи таълимии №6 сӯйқасд ба ҷони худ намуд, ки масъулини шуъбаи маориф яқчо бо қормандони ШВҚД ин амали нохушро пешгирӣ карданд.

Ба андешаи Садбарг Ҳайдарзода, мудири шуъбаи маорифи шаҳри Норақ аксаран нобилиғоне ба амалҳои номатлуб даст мезананд, ки дар тарбияи ҳешовандонанд ғ аз падар маҳруманд, дуруст тарбия наметавонанд ва дар мактаб низ мушқилӣ пеш меоранд. Яъне дар таълиму тарбияи фарзанд бештар оилаҳои солиму қомил муваффақ шуда метавонанд.

Боиси нигаронист, ки рӯз то рӯз ҷудошавии оилаҳо бештар ба қайд гирифта мешавад. Ин аз он гувоҳӣ медиҳад, ки боз чанде аз кӯдакон дар оилаи ноқомил ғ аз падар ва ғ аз модар маҳрум ба воя мерасанд, ки ин дар тарбияи онҳо таъсири манфӣ мерасонад.

С.АЗИЗӢ,
«Омӯзгор»

ИТТИҶОҚИ ҚАСАБА

Дар хидмати омӯзгорон

Қормандони қумитаи иттиҶоқҳои қасабаи соҳаи маориф ва илм дар шаҳри Қўлоб саъю талош доранд, ки фаъолияти иттиҶоқҳои қасабаро вусъат бахшида, сафи аъзои худро аз ҳисоби ҷавонон зиёд наоманд.

Мо меҳохем, ки муассисаҳои таълимӣ: маъмурият, омӯзгорон ва қорғарони техникӣ на танҳо дар қору фаъолият бо ҳам муттаҳид бошанд, балки дар ғаму андух ва хурсандию сурури якдигар низ шарик бошанд ва дар лаҳзаҳои зарурӣ ба якдигар дастӣ ёрӣ дароз наоманд. Танҳо ҷунин ҳайати дӯсту иттиҶоқ метавонад барои пешравии қору фаъолияти аъзои худ муҳити хубу гуворо созмон диҳад. Фақат дар ҳолати ҳамроҳ қору фаъолият наоманди маъмурияти муассисаи таълимӣ бо иттиҶоқҳои қасаба, дар бораи созмон додани муҳити шароити хуби қорӣ ва инкишофи маҳорати қасбии ҳар як қорғар метавон ҳарф зад ва онҳоро водор ба саҳмгузорӣ дар тарбияи насли наврас намуд.

ИттиҶоқи қасаба бо муассисаҳои таълимии шаҳро деҳот робитаи хуби қорӣ барқарор намуда, барои ҳаматарафа расонидани ёрии амалӣ, ҷи ба омӯзгорон, қорғарони техникӣ ва ҷи хонандагон дар саъю талошанд.

Барои дуруст ба роҳ мондани тарбияи ҳарбӣ – ватандӯстии хонандагон бо кабинетии методии раёсати маорифи шаҳр бо иқдоми мушовирони фанҳои тарбияи ҷисмонӣ Сафар Ҳусейнов ва омодагии ди-Ҷоқи ҳарбӣ Саймуддин Тоҳтаров як қатор ҷорабиниҳо гузаронида шуданд. Аз ҷумла, дар давоми таъти-ли зимистонаи хонандагон мусобиқаҳои байни хонанда-гони муассисаҳои таълимии шаҳро деҳоти Қўлоб оид ба волейбол, баскетбол, тенни-си рӯи миз, дастхобонӣ ва ғӯштини миллӣ гузаронида шуданд.

Бахшида ба ҷашни таъси-сёбии Артиши миллӣ миёни хонандагонии синни то даъ-вати ҳарбӣ мусобиқаи ҳарбӣ – варзишии «Ватанпарвар» гузаронида шуд. Ҷораби-нии мазкур барои баланд

бардоштани ҳисси миллӣ - ватанпарварии хонанда-гон нақши бағоят қалон бо-зида, онҳоро барои хизмати содиқона ба манфиати ватан тайёр менамояд.

Дар муваффақиятҳои ба дастовардаи шоғирдон саҳми омӯзгорон бағоят қалон мебошад.

Мо сибати «Шоҳматбозӣ» ба муно-сибати ҷашни 30-солагии истиқлолияти ҷумҳурий миё-ни хонандагон ва омӯзгорон гузаронида шуд, ки дар он саҳми кабинети методии раёсати маориф қалон аст.

Баъди ҷамъбасти ҳар мусобиқа қомандаҳои ғолиб бо ифтихорномаву диплом ва тӯғғаҳои хотиравии раёсати маорифи Қўлоб ва қумитаи иттиҶоқи қасабаи қорқунони маорифи шаҳр сарфароз гардонида шу-данд.

Мо на фақат дар ташки-ли баргузори мусобиқаҳои варзишӣ, балки дар иштиро-ки хонандагон ва омӯзгорон дар озмуну мусобиқаҳои шаҳрию вилоятӣ ва ҷумҳуриявӣ саҳмгузор бу-дем.

Фақат дар соли хони-ши сипаришуда иттиҶоқи қасаба ба муаллимон ва қорғарони техникии муассисаҳои таълими зиёда аз 2000 сомонӣ қумаки яквақта расонид. Ба аҳли оилаи омӯзгороне, ки аз бе-мории қоронавирус фавти-даанд, аз тарафи қумитаи иттиҶоқи қасаба ёрии моддӣ расонида шуд.

Бо сари баланд метавон қайд намуд, ки қормандони иттиҶоқи қасабаи маориф ва илми шаҳри Қўлоб дар оянда низ барои беҳтару хубтар наомудани сатҳу си-фати таълиму тарбияи хо-нандагон аз ҳама воситаҳои самаранок истиҶода наму-да, дар ин қори нек саҳми худро мегузоранд.

Амирхон ҲОМИДОВ,
раиси қумитаи иттиҶоқи
қасабаи қорқунони илм ва
маорифи шаҳри Қўлоб

ИСТИРОҲАТ

Истироҳатгоҳҳои фароғатӣ таълимии назди Муассисаи давлатии Маркази таҳсилоти иловагӣ ва бахшҳои он дар шаҳро ноҳияҳои Вилояти Мухтори Қўхистони Бадахшон дарҳои худро ба рӯи кӯдакону наврасон боз наомуданд. Дар баробари бозиҳои варзишӣ

Ташкили лагерҳои фароғатӣ таълимӣ барои 200 нафар кӯдак

ба истироҳатқунондагон ҳама рӯза наомини филмҳои кӯтоҳи ҳуҷҷатӣ бадеӣ аз ҳаёти кӯдакон, барномаҳои концертӣ, озмуну виқторинаҳо, маҳфилҳои шоҳмоту расмкашӣ баргузор мекунаанд. Ҳоло дар ин истироҳатгоҳҳо зиёда аз 200 нафар таҳсилу истироҳат мекунаанд.

Сардори Маркази таҳсилоти иловагии вилоят гуфт, ки дар назди марказ айнаи ҳол ҷор шуъба ва 48 маҳфил бо фароғирии беш аз 1200 нафар хонанда амал мекунаанд.

Дар назди Маркази таҳсилоти иловагии вилоят шуъбаҳои «Ҷароғи маърифат», ҳамҷунин, «Сайёҳӣ»,

«Ихтироҷқорони наврас ва эҳёи ҳунарҳои мардумӣ» амал мекунад, ки ҳар яке аз инҳо дар назди муассисаҳои таълимӣ истироҳатгоҳҳои мавсимӣ роҳандозӣ наомуда, барои ҷолибу шавқовар ва манфиатбахш сипарӣ наомудани таътили тобиствона саъю талош мекунаанд.

Дар шаҳри Душанбе масъалаи мубориза бар зидди терроризм ва ифротгароӣ баррасӣ гардид.

▶ БАҲРАСӢ

Василаи дарёфт ва муаррифии истеъдодҳои нав

Ҳамасола олимпиадаи ҷумҳуриявӣ миёни донишҷӯёни муассисаҳои таҳсилоти олии касбии Ҷумҳурии Тоҷикистон баргузор мешавад. Имсол низ зери унвони «Дониш талабу бузургӣ омӯз...» бахшида ба ҷашни 30 – солагии Истиқлоли давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон олимпиадаи мазкур дар асоси тартиби баргузори олимпиадаи донишҷӯёни муассисаҳои таҳсилоти олии касбии Ҷумҳурии Тоҷикистон аз фанҳои таълимии гуманитарӣ, иқтисодию иҷтимоӣ ва табиатшиносии риёзӣ миёни донишҷӯёни муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ гузаронида шуд.

Дар олимпиада 378 нафар донишҷӯ аз 36 муассисаи таҳсилоти олии касбии кишвар, ба истиснои филиали Донишгоҳи миллии тадқиқоти Донишқадаи энергетикӣ Москва дар шаҳри Душанбе, мактаби олии Кумитаи давлатии амнияти миллии Ҷумҳурии Тоҷикистон, Донишқадаи ҳарбии Вазорати мудофияи Ҷумҳурии Тоҷикистон, Донишқадаи олии сарҳадоти Кумитаи давлатии амнияти миллии Ҷумҳурии Тоҷикистон, Донишгоҳи Осӣи Марказӣ савияи дониш, малака ва маҳорати худро аз фанҳои таълимии забон ва адабиёти тоҷик, забони англисӣ, забони русӣ, технологияи информатсионӣ, таърихи халқи тоҷик, физика, математика, химия, биология - экология, назарияи иқтисодӣ, фалсафа, сиёсатшиносӣ, географияи иқтисодии Тоҷикистон бо асосҳои демография ва педагогикаи умумӣ, дар умум аз рӯи 14 фан рақобати солим намуданд.

Фанҳои педагогика, ҳамчун яке аз фанҳои муҳим ва дар шароити имрӯза зарур, ки ба таълиқи фарҳанги зеҳнӣ ва тафаккури шахсият муносибат дорад, ба рӯйхати фанҳои озмунӣ илова карда шуд.

Бо мақсади санҷиши тафаккури техникӣ донишҷӯён ва оғаҳи доштани онҳо аз техника ва технологияи муосир фанҳои озмунӣ забон ва адабиёти тоҷик, забони русӣ, таърихи халқи тоҷик, фалсафа, педагогикаи умумӣ, технологияи информатсионӣ тавассути барномаи махсуси компютерӣ ва барои фанҳои забони англисӣ

барномаи BARRON,S TOEFL® IBT истифода карда шуд. Дар рафти озмун маълум гардид, ки ҳанӯз донишҷӯёне ҳастанд, ки аз технологияи иттилоотӣ иртиботи муосир ба таври озод истифода карда наметавонанд.

Олимпиада дар давоми соли таҳсил дар се давра: даври якум дар факулта (миёни донишҷӯён), моҳҳои декабр - январ, даври дуюм дар муассисаи таҳсилоти олии касбӣ (миёни донишҷӯёни факултаҳо), моҳҳои феврал то аввали моҳи март ва даври сеюм миёни донишҷӯёни муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ, санаи 28-29 май дар Донишгоҳи давлатии Хучанд ба номи академик Бобочон Ғафуров ҷамъбаст гардид.

Маводи озмунӣ барои ҳар як фанҳои таълимӣ дар ду вариант пешниҳод гардида, барои иҷрои супоришҳо мувофиқи тартиби муқарраргардида ба донишҷӯён вақти муайян барои ҳалли мисолу масъалаҳо ва саволҳои додашуда аз фанҳои таълимӣ бахшҳои гуманитарӣ, иқтисодию иҷтимоӣ 80 дақиқа ва барои навиштани эссе 45 дақиқа ҷудо гардид. Барои фанҳои дақиқ ва риёзӣ, ҷиҳати ҳалли мисолу масъалаҳо 130 дақиқа вақт ҷудо гардид.

Озмун аз фанҳои таърихи халқи тоҷик, биология - экология, технологияи информатсионӣ, физика, химия, назарияи иқтисодӣ, забони англисӣ дар рӯхияи баланди рақобати солим, бо бахсу талошҳои зиёд миёни иштирокдорони озмун, барои соҳиб гардидани ҷойҳои ифтихорӣ сурат

гирифт.

Баъд аз муайян кардани натиҷаи пешакии кори иштирокдорони озмун ба онҳо имкон дода шуд, ки тавассути муроҷиати хаттӣ ба комиссияи апеллятсионӣ муроҷиат намоёнд ва ба натиҷаи қарорҳои шинос шаванд.

Ба комиссияи апеллятсионӣ

ташкил ва омода кардани донишҷӯён ба олимпиада чораҳои мушаххас наандешидаанд. Мебонист, ки дар муассисаҳои таълимӣ гурӯҳҳои олимпӣ ташкил карда, ҷамаҷониба онҳоро ба олимпиада ва тартиби кори он омода менамуданд.

Аз санҷиши ҷавобҳои хаттӣ

81 ариза ворид гардид, Ҳамаи аризаҳои қабулгардида мавриди баҳраи ва муҳокима қарор гирифтанд. Мушоҳидаҳои нишон доданд, ки аз фанҳои технологияи информатсионӣ, математика, физика, биология-экология, забон ва адабиёти тоҷик, химия, забони англисӣ озмун хеле баҳсбарангез сурат гирифта, сари ҳар калимаи ибора ва санаду рақамҳо бахсу мунозираҳои миёни иштирокдорони сурат гирифт.

Аз нишондоди дастовардҳои донишҷӯён бармеояд, ки аз 36 муассисаи таҳсилоти олии касбӣ, 27 муассисаи таълимӣ ҷойҳои ифтихориро соҳиб шуда, 9 муассисаи таълимӣ дар рақобати ишғоли ҷойҳои ифтихорӣ бе насиб монданд. Ин аз он шаҳодат медиҳад, ки интихоби донишҷӯён дар озмунҳои даври якум ва дуюми муассисаи таълимӣ дуруст ба роҳ монда нашуда, донишҷӯёнро бе тайёрӣ барои иштирок дар олимпиада сафарбар намуданд.

Баъзе аз муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ ҷиҳати

ва шифоҳии иштирокчиёни озмун бармеояд, ки сатҳи сифати донишандӯзии донишҷӯён дар бахшҳои гуманитарӣ, иқтисодию иҷтимоӣ беҳтар буда, бахшҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ беҳбудӣ талаб мекунад. Махсусан, дар самти истифодаи технологияи компютерӣ донишҷӯёне ба назар мерасиданд, ки аз уҳдаи истифодаи барномаи компютерӣ наметавонанд ва ба кори олимпиада сарбори иловагӣ зам менамуданд.

Дар озмун донишҷӯёни Донишгоҳи миллии Тоҷикистон, Донишгоҳи давлатии омӯзгории Тоҷикистон ба номи Садриддин Айнӣ, Донишгоҳи давлатии Хучанд ба номи академик Бобочон Ғафуров, Донишгоҳи давлатии тиббии Хатлон, Донишгоҳи давлатии молия ва иқтисоди Тоҷикистон нисбат ба дигар муассисаҳо бартарӣ доштанд.

Ғолибони ҷойҳои якум, дуюм ва сеюми олимпиадаи ҷумҳуриявӣ донишҷӯёни муассисаҳои таҳсилоти олии

касбӣ аз рӯи 14 фанҳои таълимӣ бо дипломҳои дараҷаи якум, дуюм, сеюм ва тухфаи хотиравӣ (китобҳои бадени тозанашири Вазорати маориф ва илм) сарфароз гардонид шуданд.

Аз рӯи натиҷаҳои ҷойҳои бадастомадаи даставӣ, ҷои якум Донишгоҳи миллии Тоҷикистон, ҷои дуюм Донишгоҳи давлатии омӯзгории Тоҷикистон ба номи Садриддин Айнӣ, ҷои сеюм насби Донишгоҳи давлатии Хучанд ба номи академик Бобочон Ғафуров гардид.

Барои беҳтар роҳандозӣ намудани олимпиадаи ҷумҳуриявӣ миёни донишҷӯёни муассисаҳои таълимӣ барои минбаъд пешниҳодҳои зерин аз манфиат ҳолӣ нест:

Беҳтарин омӯзгорони таҷрибадор ва дорони унвони илмиро барои таҳияи мисолу масъалаҳои фанҳои озмунӣ аз аксари муассисаҳои таълимӣ ҷалб намуда, барои таҳияи мисолу масъалаи ҳар як қисми фан як омӯзгор мувазаф карда шавад. Масалан, фанҳои физика аз панҷ қисм иборат мебошад, панҷ омӯзгор аз муассисаҳои таълимӣ гуногун вобаста карда шавад.

Дар ҳамаи бахшҳои фанҳои озмунӣ пурра саволҳои хаттӣ ва қушода истифода карда шавад.

Олимпиадаро ба ду равия ҷудо намудан зарур аст. Масалан, равияи фанҳои гуманитарӣ, иқтисодию иҷтимоӣ ва равияи фанҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ. Зеро барои рақобат намудани муассисаҳои таълимӣ, ки дар равияҳои техникӣ, технологӣ мутахассис омода менамоянд, наметавонанд баробари муассисаҳои таълимӣ, ки дар ҳамаи равияҳо мутахассис тайёр менамоянд, рақобат намоёнд.

Амирош ҶАҒАҶОВ,
корманди раёсати таҳсилоти олии касбӣ ва баъдидипломии Вазорати маориф ва илми ҷумҳурии

▶ ҶУРҶИ СУБҶИ ДОНОЙ...

Дар хусуси шахсоне, ки дар соҳаи маориф фаъолияти домандор намуда, бо ранҷу заҳматҳои худ баҳри баланд бардоштани сатҳи сифати таълиму тарбия хидмати арзанда анҷом дода, аз қавле, «мӯйи худро дар ин ҷода сафед кардаанд», ҳар қадар ғеъу нависем, боз ҳам кам аст. Зеро ин мардони фидойӣ бо талошу азми худ кӯшидаанд саҳифаҳои тозае дар китоби илму омӯзиш боз намоёнд. Яке аз ин гуна пажӯҳишгарон, ки собиқаи зиёда аз 50-солаи кори дошта, то ҳанӯз дар Пажӯҳишгоҳи рушди маориф ба номи Абдурахмони Ҷомии Академияи таҳсилоти Тоҷикистон гайратмандона меҳнат мекунад, устод Иззатул-

ло Давлатшоев ба шумор меравад. И.Давлатшоев соли 1970 пас аз хатми Университети давлатии Тоҷикистон (ҳоло ДМТ) ба омӯзгорӣ машғул шуда, баъдан дар Институти илмӣ - таҳқиқоти илмҳои педагогӣ Тоҷикистон (Пажӯҳишгоҳи рушди маориф) ва Донишқадаи ҷумҳуриявӣ тақмили ихтисос ва бозомӯзии кормандони соҳаи маориф кор кардааст. Ин маълумот дар маҷмӯаи ҷашнии «Аз тангно ба пахно», ки бахшида ба 75-солагии зодрӯзи устод аз ҷониби ПРМ

Паҳнову умқи фаъолият

АТТ нашр гардидааст, ҷой дода шудааст. Воқеан, маҷмӯаи мазкур мақолаю матолиби муҳаққиқон ва ҳамкорону шоғирдоронро дар бораи фаъолияти илмию педагогии Иззатullo Давлатшоев дар бар гирифта, марҳалаҳои тайнаи муҳаққиқро дар зинаҳои гуногуни таҳсилот инъикос менамояд. Дар навиштаҳои Президенти АТТ Ғ.Бобизода, мактабшиносии соҳибтаҷриба Латофат Назирӣ, Сафар Сулаймонию Сайфиддин Камолзода, Файз Гулмадову Салоҳиддин Амонӣ,

Ғ.Абдурахмонов ва дигарон паҳлӯҳои гуногуни рӯзгор ва фаъолияти педагогии устод ва мавқеи шахсии ӯ ҳамчун таҳқиқгари соҳа дар рушду тақомули маорифи тоҷик нишон дода шудааст. Бояд хотиррасон намуд, ки И.Давлатшоев муаллифи 5 монография буда, алҳол ба сифати ходими пешбари илмии шӯъбаи педагогика, психология ва таҳсилоти фароғири ПРМ АТТ фаъолият намуда, номзади илмҳои педагогӣ мебошад. Мураттиб ва муҳаррири масъули китоби «Аз тангно ба пахно» корманди ПРМ АТТ Салоҳиддин Амонӣ мебошад.

Шодӣ РАҶАБЗОД,
«Омӯзгор»

50 вазорату идора ба шабакаи ҳукумати электронӣ пайваست шудаанд.

► **ВОКУНИШ**

Дар нашрияи «Омӯзгор» (№19 (12295), аз 12 майи соли 2021) мақолаи Бахтовар Давлатқадомов, директори мактаб-интернати ҷумҳуриявӣ барои кӯдакони ҷтим ва бепарастор дар ноҳия Рӯшони ВМКБ, зери уновони «Фаъолияти муовини директор бехбудӣ меҳода» ба таъб расидааст. Муаллиф дар мақолаи хеш чунин менигорад: «Аз сабаби аз тарафи муовинони директор иҷро нашудани иштирок ба дарсҳои омӯзгорон таҳлили дарс ва ёрии методӣ дар мактабҳо дар ҳолати паст қарор дорад». Дар ҳақиқат қайди Б. Давлатқадомов дуруст аст. Мушоҳидаҳо собит намунаанд, ки муовини директор дар дарсҳои омӯзгорон нисбатан кам ворид мешаванд. Агар ворид шаванд ҳам, дарси омӯзгорро ба таври бояду шояд таҳлил намекунанд. Яъне, ба омӯзгорон, бахусус, мутахассисони ҷавон, тавсияҳои судманду тақондиханда дода намешавад.

Муовини директор – пешбари раванди таълим

Муовини директор оид ба қорҳои таълим бояд дар мадди аввал фаъолияти яқсолаи худро ба таври муназзам ба нақша дароварда, дар асоси он раванди таълимро бароҳ монад. Пеш аз огози соли таҳсил дар асоси нақшаи солонии муассисаи таълимӣ нақшаи фаъолияти худро бо дарназардошти:

- а) таҳлилу ташхиси қорҳои таълимӣ мутобиқи муассиса;
- б) расонидани ёрии методӣ ба омӯзгорон, хусусан, ба мутахассисони ҷавон;
- в) дарёфт, омӯзиш ва паҳн намудани таҷрибаи пешқадаи педагогӣ;
- г) роҳбарӣ ба қорҳои таълимӣ мутобиқи муассиса, бахусус, ба фаъолияти роҳбарони иттиҳодияҳои омӯзгорони фаннӣ;
- ғ) ба низом даровардани ҳуҷҷатдорӣ муассисаи таълимӣ;
- д) иштирок дар дарсҳои омӯзгорон ва таҳлили ҳадафманди онҳо;
- е) назорати раванди иҷрои барномаҳои давлатӣ таҳия карда, баҳри тасдиқ ба раиси Шӯрои педагогӣ (директор) пешниҳод намояд.

Муовини директор муассисаи таълимӣ аз омодагии муаллим ба дарс ва донише, ки аз тарафи онҳо ба хонандагон дода мешавад, бояд огоҳ бошад ва аз рӯйи ҳудумӯзӣ омодагии омӯзгорон назорат барад. Дар муассиса қорҳои хуби ҳар як омӯзгорро таҳлил намуна, тарғибу ташвиқ карда тавонад. Камбудиҳое, ки дар рафти қор ба амал меоянд, баҳри ислоҳи он ҳама қорҳои зарурӣ андешад ва тавсияҳои судманди методӣ дода тавонад.

Аз ҷумла, муаллиф дар мақолаи худ чунин овардааст: «Маълум аст, ки бо 16 соат дарси дошташон муовинони директор оид ба таълим ба 170 дарси омӯзгорон иштирок карда наметавонанд ва дар дафтарӣ мушоҳидаи дарсҳои иштирокро қалбақӣ пур мекунанд». Шояд чунин ҳам бошад, вале агар муовини дилсӯз, нисбат ба қорҳои худ серталаб ва масъулиятшинос бошад, метавонад аз ин ҳам зиёдтар ба дарсҳои омӯзгорон иштирок намояд.

Педагогӣ барҷаста В.А.Сухомлинский менависад: «Новобаста аз он ки қорҳои ман вазнини мушкул буд, агар дар як рӯз ба ду дарси омӯзгор ворид шуда таҳлил намекардам, гумон мекардам, ки он рӯз қореро ба сомон нарасонидам». Агар муовини директор аз рӯйи

ғуфтаи В.А.Сухомлинский амал кунад, метавонад ба 200-220 дарси омӯзгорон дар як соли таҳсил ворид шуда, таҳлилии сифатӣ гузаронад. Танҳо барои ин масъулият ва ҳавсалаи маҳорат лозим аст. Мисол, мушоҳида собит намуд, ки муовини директор литсейи Донишгоҳи давлатии тичорати Тоҷикистон С. Гулмаҳмадов дар як соли таҳсил ба 210 дарси омӯзгорон ворид шуда, таҳлилии сифатӣ гузаронида, тавсияҳои судманди тақондиханда додаст, ки пешниҳоду тавсияҳои вай дар рушди маҳорати касбии онҳо нақши бориз гузошта метавонанд.

Қадам вақт натиҷаи қорҳои муовини директор оид ба қорҳои таълим самар дода метавонад? Агар ӯ вақт ҷудо карда, самти маҳорати касбии худро рушд диҳад. Агар вақти қорҳои худро бештар ба ҳудумӯзӣ, таълим дар қорҳои тақмили ихтисосу бозомӯзӣ, семинарҳои дастурдихӣ, мутолиаи асарҳои

10 ПАҲНОИ МАОРИФ

Фаъолияти муовинони директор бехбудӣ меҳода

Насири муовини директор дар ҳамаи ҳаҷмҳои таълимӣ муовини директор бехбудӣ меҳода

Муовини директор оид ба қорҳои таълим бояд дар мадди аввал фаъолияти яқсолаи худро ба таври муназзам ба нақша дароварда, дар асоси он раванди таълимро бароҳ монад. Пеш аз огози соли таҳсил дар асоси нақшаи солонии муассисаи таълимӣ нақшаи фаъолияти худро бо дарназардошти:

- а) таҳлилу ташхиси қорҳои таълимӣ мутобиқи муассиса;
- б) расонидани ёрии методӣ ба омӯзгорон, хусусан, ба мутахассисони ҷавон;
- в) дарёфт, омӯзиш ва паҳн намудани таҷрибаи пешқадаи педагогӣ;
- г) роҳбарӣ ба қорҳои таълимӣ мутобиқи муассиса, бахусус, ба фаъолияти роҳбарони иттиҳодияҳои омӯзгорони фаннӣ;
- ғ) ба низом даровардани ҳуҷҷатдорӣ муассисаи таълимӣ;
- д) иштирок дар дарсҳои омӯзгорон ва таҳлили ҳадафманди онҳо;
- е) назорати раванди иҷрои барномаҳои давлатӣ таҳия карда, баҳри тасдиқ ба раиси Шӯрои педагогӣ (директор) пешниҳод намояд.

Муовини директор муассисаи таълимӣ аз омодагии муаллим ба дарс ва донише, ки аз тарафи онҳо ба хонандагон дода мешавад, бояд огоҳ бошад ва аз рӯйи ҳудумӯзӣ омодагии омӯзгорон назорат барад. Дар муассиса қорҳои хуби ҳар як омӯзгорро таҳлил намуна, тарғибу ташвиқ карда тавонад. Камбудиҳое, ки дар рафти қор ба амал меоянд, баҳри ислоҳи он ҳама қорҳои зарурӣ андешад ва тавсияҳои судманди методӣ дода тавонад.

Аз ҷумла, муаллиф дар мақолаи худ чунин овардааст: «Маълум аст, ки бо 16 соат дарси дошташон муовинони директор оид ба таълим ба 170 дарси омӯзгорон иштирок карда наметавонанд ва дар дафтарӣ мушоҳидаи дарсҳои иштирокро қалбақӣ пур мекунанд». Шояд чунин ҳам бошад, вале агар муовини дилсӯз, нисбат ба қорҳои худ серталаб ва масъулиятшинос бошад, метавонад аз ин ҳам зиёдтар ба дарсҳои омӯзгорон иштирок намояд.

Педагогӣ барҷаста В.А.Сухомлинский менависад: «Новобаста аз он ки қорҳои ман вазнини мушкул буд, агар дар як рӯз ба ду дарси омӯзгор ворид шуда таҳлил намекардам, гумон мекардам, ки он рӯз қореро ба сомон нарасонидам». Агар муовини директор аз рӯйи

педагогҳои барҷастаи ҷаҳонӣ рус ва тоҷик бахшад, яъне, мутолиаи дастури мақолаҳои марбут ба мактабшиносии сарф намояд.

Аз ин рӯ, мо тақсимои намунавии вақти қорҳои ҳафтаинаи муовини директорро пешниҳод менамоем, ки ба танзими овардани соати қорҳои шояд ба фаъолияти вай бехудӣ бахшад:

- 1. Дарсҳои худ -16 соат
- 2. Қорҳои берунасинфӣи фаннӣ - 2 соат
- 3. Иштирок ба дарсҳои ва таҳлилии онҳо -5 соат
- 4. Назорат ва таҳлилии қорабинҳои берунасинфӣ -3 соат
- 5. Иштирок дар ҷаласаи роҳбарони иттиҳодияи методӣ ва дигар ҷамъомадҳо – 4 соат
- 6. Қор бо ҳуҷҷатҳои меъёрий – 2 соат
- 7. Санҷиш ва таҳлилии тарзи дафтардорӣ омӯзгорони фаннӣ, рӯзномаҳо, нақшаи яқсоатаи дарсии омӯзгорон, журналҳои синфӣ – 3 соат
- 8. Назорати раванди дарсдихии омӯзгорон, давомоти хонандагон, суҳбат бо роҳбарони синфҳо – 4 соат
- 9. Суҳбат бо хонандагону падару модарон – 3 соат
- 10. Суҳбат ва вохӯриҳои қорӣ бо қорамандони ҳифзи ҳуқуқ, раиси маҳалла, мутахассисони тиббии оилавӣ ва шахсони дигар – 2 соат
- 11. Назорати тозагии гирду атроф, синфхонаҳо, сару либоси хонандагон – 3 соат
- 12. Сарфи вақти ба инобат нагирифта – 1 соат. Ҷамъ – 48 соат.

Б. ХАЙДАРОВ,
мутахассиси пешбари МЧТМ

► **МАОРИФИ МУОСИР**

Раҳнамои ҳамагон

Соли гузашта дунё бо мушкилоти ҷиддӣ – пандемия дучор шуд, ки дар натиҷа дар саросари ҷаҳон аз он одамони зиёде фавтиданд. Аз ин ҳодиса ҳама барои худ дарси нав гирифтанд ва аз ҷумла, ақли ҷаҳон нақши табии ва муаллимонро бештар фаҳмид ва эътироф кард, ҳамаи мо дарк кардем, ки дар ҳар лаҳзаи ҳассос ба онҳо ниёз дорем.

Дар бораи нақши омӯзгор Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ - Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон хеле дақиқ гуфтаанд: “Муаллим ақл, шарафу вичдони ҷомеа ва симои асосии он мебошад. Вай донишу заковат, гармии худро бедареғ ба фарзандони халқ медиҳад ва хешро хушбахт меҳисобад”.

Омӯзгор шахси пушараф мебошад ки бо тамоми ҳиссиёт ва бо заҳмати зиёд саҳми худро дар таълиму тарбияи насли наврас мегузорад. Муаллим тарбиятгар, раҳнамо ва қувватбахшандаи неруи зехнии фарзандони мо мебошад.

Имрӯз омӯзгор бояд аз тамоилҳои муосири ҷаҳони рақамӣ ва инноватсионӣ оғаҳии қорҳои дошта бошад, бо истифода аз усулҳои муосир ва дастгоҳҳои технологӣ барои гузаронидани дарсҳои таълимӣ стандартҳои ҷаҳони муосир ҷидду қаҳд намояд.

Пандемия нақши муаллимонро дар таълиму тарбияи ҳамагон афзун кард, назарҳо ба аҳамияти таълиму таҳсилот тағйир ёфтанд, мукамалтар гардиданд.

Бинобар инкишофи технологияҳои муосир ва интернет рӯз аз рӯз ҷавонон аз навгонҳои ҷаҳон амиқтар бохабар шуда истодаанд. Онҳо истифодаи васеи технологияҳои муосирро хоҳонанд ва ҳаргиз наметавонанд, ки худро аз ин лиҳоз ақибмонда ҳисс кунанд.

Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон Эмомалӣ Раҳмон дар барномаҳои худ борҳо нақши технологияҳои инноватсионӣ ва муосирро дар ҳама самтҳо таъкид кардаанд. Хушбахтона, имрӯз дар бисёр мактабҳо ва донишгоҳҳо синфҳои компютерӣ ташкил карда шуда, дар дарсҳои технологияҳои муосир, аз қабيلي тахтаҳои электронӣ, проекторҳо ва ғайра васеъ истифода бурда мешаванд.

► **САЙЁҲӢ**

Як омили рушди ҷомеа

Тавачҷуҳи ҷомеаи ҷаҳонӣ аз нигоҳи сайёҳӣ ба кишварҳои равона гардидааст, ки мероси бою пурғановати фарҳангӣ, таърихӣ ва табиӣ, инфрасохтори рушдкардаи сайёҳӣ доранд. Тоҷикистон дар ин миён ба дастовардҳои беандоза зиёди мероси фарҳангӣ, таърихӣ ва табиӣ набояд дар қанор монад. Тавачҷуҳи бештар зоҳир намуна ба омӯзиш, ҳифз ва барқарорсозии мероси фарҳангӣ, табиӣ ва таърихӣ, азхудкунӣ ҳарчи бештари онҳо ва бунёди инфрасохтори сайёҳӣ, тарбияи баланди соҳавӣ метавонад сайёҳиро ба яке аз манбаҳои бозғатимоди даромади миллий табдил диҳад.

Тоҷикистон дорои ҳудуди нодирӣ фарҳангӣ ва табиӣ, аз қабيلي шаҳрҳои қадима ва маҷмааҳои меъмorio, таърихӣ, мавзеъҳои нодирӣ таърихӣ ва табиӣ, обҳои шиғобахш, олами нотақрори наботот ва ҳайвонот буда, миёни кишварҳои ҷаҳон бо таърихи қуҳанбунёд, мардуми тамаддунсоз ва аз нигоҳи ҷуғрофӣ ба қуллӣ фарқ мекунад.

Кишвари мо дар қиёс бо баъзе мамлакатҳои дигари ҷаҳон манзараҳои аҷиб дорад, ки диққати ҳар бинандаро ба худ ҷалб мекунанд. Тоҷикистон дар қатори кишварҳои, ки метавонад аз нигоҳи туриз-

Имрӯзҳо муассисаҳои таълимӣ танҳо иншооти одӣ нестанд – онҳо марказҳои омӯзиши фосилавӣ низ мебошанд.

Ҷаҳони муосир омӯзгоронро ба мутабиқшавӣ ва татбиқи усулҳои нав ҳидоят менамояд, имрӯз моҳияти таълим муносибати наздики муассисаи таълимӣ, муаллим ва донишҷӯ мебошад. Омӯзгорон мефаҳманд, ки нақши муҳимтарини онҳо дар ҷаҳони муосир ва зудтағйирёбанда шинохтани ҳар як донишҷӯ ҳамчун шахси эҷодкор ва бунёдқори оянда мебошад.

Барои он ки донишҷӯён, воқеан ҳам, масъулияти таҳсилоти худро ба дӯш гиранд, раванди омӯзиш бояд бо манфиатҳои онҳо алоқаманд бошад ва баҳоҳо бояд дастовардҳои воқеиро муайян намуда, қисми таркибии омӯзиш гарданд.

Яке аз роҳҳои самарабахш, ки нақши омӯзгорон ва донишҷӯёнро дар соҳаи маориф иваз мекунанд, истифодаи технологияҳои нав мебошад. Технологияи муосир қуввааст, ки рушди маънавии омӯзгорон ва донишҷӯёнро тақон мебахшад. Ҷаҳони имрӯзро фазои ҷараёни иттилоотӣ печидаст. Ҷаҳм ва сифати иттилоот, мундариҷаи барномаҳои таълимӣ, китобҳои дарсӣ ва дастурҳо зуд тағйир меёбанд. Истифодаи технологияҳои компютерӣ дар фаъолияти омӯзгор маъмул гашта, қорбасти усулҳои инноватсионии таълим ба зарурати таълими босифати хонандагон дар ҷаҳони муосир табдил меёбанд.

Донишқадаи политехникии Донишгоҳи техникии Тоҷикистон ба номи М.Осимӣ дар Хучанд солҳост, ки санҷишу имтиҳонхоро ба тариқи электронӣ қабул менамояд ва бо ин ҳар гуна мушқилот ва масъалахоро (ба монанди ришва дар соҳаи маориф) бартараф месозад. ДПДТТ ба номи М.Осимӣ аз аввалинҳо шуда ба системаи таълими сиклавӣ гузашт ва бо ин сифати тайёр кардани мутахассисонро дар системаи таҳсилоти олий баланд бардошт.

Ф. ҲУСАЙНОВА,
омӯзгори қалони кафедраи забони хориҷии Донишқадаи политехникии Тоҷикистон ба номи М.Осимӣ дар Хучанд

ми қӯҳсор даромади зиёд ба даст орад, зеро 93 фисади ин сарзаминро қӯҳсор ташкил кардаасту табиати тақорнашаванда дорад. Марказҳои истироҳатии Тоҷикистон хусусиятҳои тақобатӣ ва шиғобахшӣ дошта, барои тақобати беморихони мухталиф тавсия дода мешавад.

Мавҷудияти ёдгориҳои таърихию меъмorio ва иқлими муъҷизаосои табиати кишварамон ба мо имқон медиҳад, ки дар Тоҷикистон яқчанд намуни туризмро инкишоф диҳем. Инчунин, дар кишвари қӯҳсори мо имқони васеи рушди қӯҳнавардӣ, туризми қӯҳӣ-варзишӣ ва экологӣ, варзишӣ-лижаронӣ, шикор (интерохота), саёҳати таърихӣ-маърифатӣ ва мардумшиносиву истироҳат дар осоишгоҳҳои тақобатӣ фароҳам аст. Ҳоло ки рақобат дар бозори ҷаҳонии ҷаҳонгардӣ пузӯр гаштааст, муаррифии кишвар баҳри қалби сайёҳони хориҷӣ хеле зарур мебошад. Хушбахтона, дар қумҳурий, солҳои охир, тавачҷуҳ ба ин масъалаи муҳим зиёд гаштааст.

Бахтиёр ИБРАГИМОВ,
омӯзгори қоллеҷи милитсияи ВКД Ҷумҳурии Тоҷикистон,
лейтенанти милитсия

▶ ПЕШРАФТ

Таваҷҷуҳ ба истеъдодҳои асил

Мақтаб - интернати миёнаи махсуси мусиқии ҷумҳуриявии ба номи Зиёдулло Шаҳидӣ имсол шасталола мешавад. Он 15 декабри соли 1961 бо фармони Вазорати маданияти РСС Тоҷикистон аввал бо номи мактаби мусиқии бачагонаи таҳсилоти ҳафтсолаи ба номи П. И. Чайковский таъсис ёфт. Сипас, ба мактаби миёнаи мусиқии таҳсилоти даҳсолаи ба номи П. И. Чайковский таъдиди ном кард. Баъдтар бо фармони вазорати номбурда аз 23 март соли 1963 мактаби миёнаи махсуси мусиқии ҷумҳуриявӣ ном гирифт. Мувофиқи Қарори Шӯрои Вазирони РСС Тоҷикистон аз 10 ноябри соли 1985 ба мактаби миёнаи махсуси мусиқии ҷумҳуриявии ба номи З. Шаҳидӣ номгузорӣ шуд. Дар асоси Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 27 декабри соли 1997 ҳамчун мактаб - интернати миёнаи махсуси мусиқии ҷумҳуриявии ба номи З. Шаҳидӣ фаъолиятро идома дода истодааст.

Мо бо директори ин муассиса, Аълоҷии фарҳанги Ҷумҳурии Тоҷикистон Ҷасур Қомилзоде перомунӣ фаъолияти ин даргоҳ мусоҳибае анҷом додем.

- Зарурати таъсиси мактаб - интернат аз чӣ иборат буд. Имрӯз фаъолияти он чӣ гуна ба роҳ монда шудааст? Умуман, хонандагони кадом синну сол ба муассиса қабул карда мешаванд?

- Мақсад аз таъсиси таълимгоҳи мо тарбияи кадрҳои соҳаи мусиқии касбӣ мебошад. Шогирдонамон пас аз хатми ин муассиса метавонанд таҳсили худро дар Донишқадаи давлатии фарҳанг ва санъати Тоҷикистон ба номи М. Турсунзода ва Консерваторияи миллии Тоҷикистон

ба номи Т. Сатторов, умуман, дар дигар муассисаҳои таҳсилоти олии касбии хориҷ аз кишвар низ идома диҳанд.

Дар ин ҷо кӯдакони ба ҳафтсолагӣ расида, ки дорои саломатии хуби рӯҳию ҷисмонӣанду истеъдоди хуби мусиқӣ доранд, пазируфта мешаванд. Таҳсил аз синфи 1 шурӯъ гардида, то синфи 11 идома меёбад. Таълим бошад, бо ду равиш - таҳассуси мусиқӣ ва таълимоти умумӣ ба роҳ монда шудааст. Шогирдон то нисфирӯзӣ аз рӯйи барномаи таълимии аз тарафи Вазорати маориф ва илми ҷумҳурий пешниҳодгардида дарсҳои муқаррариро азхуд карда, пас аз нисфирӯзӣ вобаста ба равишҳои мусиқии интихобкардаашон касбу ҳунар меомӯзанд. Ба таври дигар ғӯем агар, барои ҷалби кӯдакони лаёқатманди тамоми қаламрави ҷумҳурий ва бахри таъмини шароити таҳсили истироҳати онҳо дар заминаи таълимгоҳ хобгоҳ амал мекунанд. Хонандагоне, ки муассисаи таълимии моро бомуваффақият хатм мекунанд, соҳиби аттестати Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон ва шаҳодатнома дар бораи маълумоти миёнаи махсуси мусиқӣ мегарданд. Таҳсил бо ду забон: тоҷикӣ ва русӣ ба роҳ монда шудааст.

- Тибқи барномарезии таълимгоҳ кадом шӯъбаҳои таҳассусӣ амал мекунанд?

-Дар муассисаи таълимии мо шӯъбаҳои таҳассусӣ фортепиано (умумӣ ва таҳассусӣ), созҳои торӣ (скрипка, виолончел, алт), созҳои нафасӣ (кларнет, флейта,

труба, валторна), созҳои миллий (рубоб, тор, най, чанг, рубоб - прима, гижак), назарияи мусиқӣ, дирижёрӣ хор амал мекунанд. Ба хонандагони мактаб - интернат омӯзгорон - мутахассисони варзидаи соҳа таълиму тарбия медиҳанд.

- Оё хонандагони мактаб - интернат мисли дигар шогирдонӣ муассисаҳои таълимии ҷумҳуриямон дар озмунҳои соҳавӣ ширкат меварзанд?

- Дар нимсолаи якуми соли таҳсили 2020 - 2021 чор на-

по гардида буд, ба таври онлайн ширкат варзида, ҷойҳои ифтихориро соҳиб гардиданд.

Дастпарварону хонандагони имрӯзаи мактаб - интернат дар аксар ҷорабиниҳои фарҳангӣ сиёсии давлатӣ ва байналмилалӣ ширкат варзида, комёбиҳои шоён ба даст меоранд.

- Мехостам аз хусуси ҷорабиниҳои дохилимактабӣ низ изҳори андеша намоед. Онҳо чӣ гуна ташкил ва баргузор мешаванд?

- Гузаронидани ҷорабиниҳои фарҳангӣ дар муассисаи мо ба ҳукми анъана даромадааст. Моҳи май бо мақсади дарёфти истеъдодҳои ҷавон бахшида ба 30 - солагии Истиқлоли Ҷумҳурии Тоҷикистон дар толори калони муассисаи мо даврии ноҳиявии озмуни ҷумҳуриявии «Тоҷикистон - Ватани азики ман» доир гардид. Дар он муовини раиси ноҳияи Фирдавсӣ Саодат Шукророва, муовини раёсати фарҳанги шаҳри Душанбе М. Маҳмуродзода, мудири шӯъбаи фарҳанги ноҳияи Фирдавсӣ С. Қиромзода иштирок доштанд. Дар ин озмун аз кулли муассисаҳои таълимии ноҳияи Фирдавсӣ ширкат варзиданд. Танҳо аз ҳисоби ҳайати толибилмони мактаб - интернати мо 33 нафар дар номинатсияҳои академӣ, эстрадӣ, анъанавӣ ва композиторӣ иштирок намуда, 19 нафари онҳо ба даврии шаҳрӣ роҳат гирифтанд. Ё худ дар концерти ҳисоботии шогирдон, ки рӯзи 25 майи соли ҷорӣ барпо шуд, сармутахассиси шӯъбаи илм ва муассисаҳои

таълимии Вазорати фарҳанги Ҷумҳурии Тоҷикистон А. Самизода, раиси Иттифоқи композиторони Ҷумҳурии Тоҷикистон А. Мӯсозода, роҳбарони муассисаҳои таълимии соҳаи фарҳанг ва шахсиятҳои маъруфи соҳа ва қисме аз волидони хонандагон иштирок намуданд. Бояд гуфт, барномаи консерти аз рӯйи асарҳои гуногуни композиторони ватанӣ хориҷӣ таҳия шуда, бо маҳорати ҳос иҷро гардиданд. Ин барнома аз тарафи шабакаи телевизионӣ кӯдакону наврасон - «Баҳористон» наворбардорӣ гардид, ки ҳар сари чанд вақт намоиш дода хоҳад шуд.

Мақсад аз баргузори чунин ҷорабиниҳо натиҷагирӣ аз фаъолияти солони таълимоти таҳассусӣ ва муайян кардани маҳорати касбии муҳассилин мебошад. Аз байни чунин шогирдон бехтаринҳо барои ширкат дар ҷорабиниҳои фарҳангии сатҳи ҷумҳуриявӣ байналмилалӣ интихоб ва омода карда мешаванд.

Сухбатро
Ҳотами ҲОМИД,
«Омӯзгор»

▶ ПАНДИ НИЁҶОН

Вазифаҳои омӯзгор аз нигоҳи Ғаззоли

Ниёғони шарафманди мо аз илму маърифат, панду насиҳат ва ахлоқу ҳикмат коҳи бегазанде бунёд намудаанд, ки то имрӯз муҷаллову побарҷост. Осори гухарбори онҳо саҳифаҳои таърихи башарро рангину пурмаъно намудааст. Имом Ғаззоли аз ҷумлаи меъморони ин коҳи бузург аст. Ин донишманд дар ҷодаҳои гуногуни илму ҳикмат пешниҳодҳои навроҳонӣ беназире ворид намудааст. Дар соҳаи илми педагогика низ андешаҳои судманде иброз намудааст, ки омӯзгори имрӯза метавонад аз онҳо баҳрабардорӣ намояд.

Ин донишманди тавоно бар чунин андеша аст, ки бояд устод нисбат ба шогирдон мушфику дилсӯз бошад. Шогирдонашро дар ҳукми фарзанди худ қарор диҳад. Мақсади устод раҳонидани шогирдон аз вартаи ғумроҳӣ ва расонидаи онҳо ба саодатмандии дунёву охираст. Аммо мақсади волидайн раҳонидани фарзанд аз оташи дунё аст. Сирри баргаришти ҳаққи устод аз падар низ маҳз дар ҳамин мебошад.

Инчунин, ӯ ба ин ақида аст, ки бояд шогирдони ҳар синфу гурӯҳ бо ҳам дӯсту бародар бошанд. Зеро онҳо ҳукми фарзандони як падарро доранд.

Омӯзгор бояд дар рафти омӯзиши илму маърифат ба панду андарзи ниёгон таъя намуда, роҳу усулҳои муфиди таълимиро ҷустуҷӯ намояд.

Имом Ғаззоли роҷеъ ба ин мавзӯ чунин менависад: “Вазифаи асосии омӯзгор аз он иборат аст, ки набояд барои таълими худ музди талаб намояд. Инчунин, аз хонандагону донишҷӯён мунтазири музду сипосгузори набояд. Балки танҳо ба хотири обрӯву шаъну шараф ба фаъолияти омӯзгорӣ машғул шавад. Болои сари талабагон миннат наниҳад, агарчи худӣ талабагон бояд аз устод миннатпазир бошанд. Баръакс, фазилатро ба донишомӯзон мансуб донанд, зеро онҳо қалбашонро барои коштани тухми илму маърифат поку мусаффо кардаанд. Монанди шахсе, ки заминашро ба ту барои истифода орият медиҳад, то ту дар заминаи ӯ кишт намоӣ. Маълум аст, ки дар чунин ҳолат фоиди ту аз он замин аз суди соҳибаш дида бештар аст. Пас чӣ тавр дар чунин ҳолат бар сари ӯ борони миннат мерезӣ! Дар ҳоле ки савоби ту аз таълим назди Худованд аз аҷри шогирдат бештар аст. Агар шогирдат намебуд, ту ҳаргиз ба чунин савоби бузург ноил намегаشتӣ. Муздатро танҳо аз Худованд талаб кун.”

Ба андешаи Ғаззоли, тамоми молу амволи дунё барои хидмати бадан аст ва бадан маркаи нафс мебошад ва ҳардуи ин барои хидмати илм аст, зеро шарофати нафси инсон аз туфайли илму маърифати ӯ аст. Ҳар шахсе, ки бо илм дунёпарастӣ ва молталабӣ мекунанд, ба монанди нафаре аст, ки бо чехраи зебоаш

ҳоки қадамашро тоза кардааст. (Киноя аз паст задани дараҷаи илм) Чунин ҳолатро метавон ҳолати воҷгуна номид.

Дар бобати сифатҳои ботинии омӯзгор, баҳусус, бекинаву покдил будани ӯ ин донишманд чунин мефармояд: “Агар аз ҷониби шогирд андак нуқсон сар зад, устод бар алайҳи ӯ шӯриш мебардорад ва душмани рақами яки шогирдаш мегардад. Чунин омӯзгор чӣ қадар ҳасис аст, ки чунин мақоми пастро барои худ писандида бо он хушҳол гаштааст. Боз ӯ даъво дорад, ки мақсади ман аз фаъолияти омӯзгорӣ ба нафси илму маърифат ноил гаштан аст. Ба аломатҳои риёкорӣ ӯ назар кун, дар амалаш навоҳии гуногуни Ғуруро мебинӣ”.

Аз нуқтаи назари Имом Ғаззоли вазифаи муҳими омӯзгор аз он иборат аст, ки нисбат ба шогирд аз ибрази ҳеч насиҳат дареғ наварзад. Шогирдашро аз соҳибунвоии нолоиқ гаштан манъ намоӣ. Дар боби омӯзиш ӯро тавсия диҳад, то ин ки пеш аз ҳама, фунуни лозимро фаро гирад.

Вазифаи дигари омӯзгор, ки яке аз масоили дақиқи пешаи омӯзгорӣ доништа шудааст, ин аст, ки бояд устод шогирдонро бо роҳи кинояомез ва лутфу меҳрубонӣ аз рафтори хато боздорад. Ном ва амали ӯро ба таври ошкоро зерӣ танқид қарор надиҳад. “Зеро баъзан ошкорбаёнӣ дар ислоҳи хато барои толибилм ҷуръати

хилофкорӣ мебахшад ва ӯро ба исроркорӣ дар маъсият ҳарис месозад.” Инчунин, ислоҳи толибилм бо роҳи кинояомез аз фоида холи нест. Хонандаи бохуш ва зақӣ аз кинояҳои омӯзгор нуктаҳои нуҳуфтаро кашф менамояд.

Имом Ғаззоли гуфтааст: “Вазифаи дигари муҳими муаллим ин аст, ки дар раванди таълим аз танқиди фанҳои дигар худдорӣ кунад”. Яъне, дар рафти дарси ҳеш баргаришти фанҳои худро зикр намоӣ, фанҳои дигарро паст назананд.

Андешаҳои бикри ин донишманди маъруф доир ба дигар паҳлуҳои касби омӯзгорӣ воқеан, бахри бехтар намудани фаъолияти педагогии мо, омӯзгорон, мусоидат мекунанд. Бо вучуди гузашти асрҳо, то имрӯз арзиши ин суҳанҳо як зарра ҳам кам нагардидааст.

Омӯзгорӣ касби пуршараф аст ва иззату шарофати он аз дониши мукамал, ахлоқи баланд, риояи этикаи касбӣ, эҳтироми шаъну шарафи ҳамагон, ба савганди касбии худ содиқ будан ва дӯст доштани касби ҳеш ба вучуд меояд. Дар самти омӯзгорӣ ҳамчун дастурамал истифода бурдани осори гаронбаҳои ниёғони шарафмандомон аз манфиат холи нест.

Матлаб БОБОЕВ,
омӯзгори литсейи №3 барои
хонандагони болаёқати
шаҳри Душанбе

Либоси варзишии ҳайати Тоҷикистон барои Бозиҳои олимпи «Токио-2020» муаррифӣ шуд.

ЗАБОНҲОИ ХОРИҶӢ

Ҳукумати кишвар ҷиҳати тақмили таълими забонҳои русӣ ва англисӣ мунтазам тадбирҳои мушаххас меандешад. Барномаи давлатии тақмили таълим ва омӯзиши забонҳои русӣ ва англисӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои давраи то соли 2030 бо мақсади он таҳия гардидааст, ки мушкилоти мавҷударо дар соҳаи таълими забонҳои мазкур нишон диҳад, роҳҳои имконпазирӣ ҳалли онҳоро пешбинӣ намояд ва шароитро, ки ба рушди таҳсилоти бисёрфарҳангӣ бисёрзабонии насли наврас мусоидат мекунанд, муҳайё созад.

Ин аст, ки ба шарофати омӯзиши забонҳои русӣ ва англисӣ тоҷикзабонон ба адабиёт ва фарҳанги ин миллатҳо низ шиносӣ пайдо мекунанд. Адабиёт вази фаи муҳимми ташаккули завқи зебоипарастии наврасону ҷавононро ба уҳда мегирад. Ҳамзамон, бозори муосири меҳнат бо талаботи катъии худ нисбат ба мутахассисони соҳаҳои гуногун фарқ мекунанд. Аксар вақт

орад. Нокифоя будани ташаккул ва рушди инфрасохтор, шабакаи акредитатсияшудаи марказҳои омӯзиши забонҳои русӣ ва англисӣ низ раванди омӯзиши забонҳоро хавасманд намесозад, барои баланд бардоштани сатҳи фарҳангии забонмӯзии аҳоли ва куллан беҳтар гардидани сифати таълими забонҳои русӣ ва англисӣ мусоидат намекунад.

Методология ва методикаи му-

бо забонҳои русӣ ва англисӣ. Аз ҷониби масъулин таҳияи барномаҳои барои кӯдакони синни томактабӣ оид ба омӯзиши забонҳои русӣ ва англисӣ дар шаклҳои бозӣ, фаъл ва интерактивӣ, ки дар муассисаҳои томактабӣ васеъ истифода шаванд. Дар марказҳои ноҳияҳо ташкил намудани марказҳои омӯзишӣ, ки ба таҳия ва тақмили заминаи таълимӣ-методӣ барои омӯзиши забонҳои русӣ ва англисӣ асос мегардад. Бо ташаббуси шахсони эҳсонкор, АВО ташкили курсҳои омӯзиши забонҳо дар самти касбомӯзӣ барои ҷавонон, ки оянда мутахассисони соҳаҳои гуногун шуданро ҳадаф доранд, бо додани шаҳодатнома дар бораи сатҳи забондонӣ, ба роҳ монда шаванд. Ба нақша гирифтани тақмили ихтисоси омӯзгорони ихтисосманд, инчунин, фароҳам овардани шаро-

Татбиқи барнома - ҳадафи аслии омӯзгорону устодон

ба ҷавонон барои дар ҳаёт татбиқ намудани неруи зехнии худ дар ин ё он соҳаи фаъолият, ба ғайр аз донишҷӯи забони давлатӣ, инчунин, озодона донишҷӯи забонҳои русӣ ва англисӣ талаб карда мешавад.

Ҷавонони имрӯза имконияти васеъро барои гирифтани таҳсилоти комил ҳам дар фазои таҳсилоти ватанӣ ва ҳам хориҷӣ доранд. Вале барои босифат аз худ намудани донишу малакаи касбӣ ва салоҳиятҳо оид ба соҳаи фаъолияти интихобнамуда, аз хатмкунандаи муассисаҳои таҳсилоти таълимашон ғайрирусӣ ҳуб донишҷӯи забонҳои русӣ ва англисӣ талаб карда мешавад. Инчунин, пешниҳоди дониши заминавӣ ба ҷавонон дар соҳаи таҳсилоти забоншиносӣ ба зиммаи низоми давлатии таҳсилот вогузор карда шудааст. Аз ин рӯ, зарур аст, ки стратегияи таҳсилоти тамоми низоми таълими Ҷумҳурии Тоҷикистон аз нав дида баромада шаванд. Дар ин низоми, дар шароити муосир якҷанд самтро ҷудо кардан зарур аст:

- ба таври нокифоя тайёр будани кӯдакони синни томактабӣ ба таълим дар муассисаҳои таҳсилоти умумӣ ва ба ин сабаб, дар хонандагони синфҳои ибтидоӣ мавҷуд набудани малақаҳои одии фаъолияти таълимӣ;

- ҳадалимкон зиёд будани назарияи таълими забонҳо дар зинаи таҳсилоти умумӣ, ки ба талафоти назарраси вақти таълим ва тайёрии нокифояи амалии хатмкунандагони муассисаҳои таҳсилоти умумӣ барои таълим дар зинаи минбаъдаи низоми таҳсил - дар муассисаҳои таҳсилоти миёна ва одии касбӣ оварда мерасонад;

- самаранок набудани мазмуни барномаи таълими забоншиносӣ дар муассисаҳои таҳсилоти миёна ва одии касбӣ, ки ба тақмили фаъолияти касбӣ имкон намедиҳад;

- зарурати таълими босифати забони давлатӣ барои самаранок таълим додани забонҳои русӣ ва англисӣ.

Ҷомеаи имрӯза босуръат рушд мекунанд. Ташаккули насли нав, ки забонҳои русӣ ва англисиро озодона медонад, хатман зарурати таҳия ва тасдиқи барномаҳои омӯзиши бисёрзинагии забондониро дар асоси стандартҳои байналмилалӣ омӯзиши забон, тарзи таълим ва низоми баҳогузорӣ ба он ба миён ме-

осири омӯзиши забонҳои русӣ ва англисӣ бознигарӣ ва тақмили системаи омода намудани кадрҳоро барои таълими забонҳои русӣ ва англисӣ тақозо менамояд. Дар таълим ва омӯзиши забонҳои русӣ ва англисӣ як қатор мушкилоте мавҷуданд, ки ҳалли худро наёфта, дар солҳои охир зиёд шуда истодаанд. Омилҳои бавҷудорандаи ин мушкилот ҳам дар дохил ва ҳам берун аз низоми маориф қарор дошта, ҳалли онҳо баррасии маҷмӯиро тақозо мекунанд. Ин омилҳоро метавон ба гурӯҳҳои зерин ҷудо намуд: мавҷуд набудани муҳити забонӣ; норасоии омӯзгорони забонҳои русӣ ва англисӣ; омода кардани омӯзгорони баландихтисоси забонҳои русӣ ва англисӣ дар воҳидҳои сохтори дахлдори муассисаҳои таҳсилоти миёна ва одии касбӣ; азхудкунии нокифояи технологияҳои навтарини иттилоотӣ аз ҷониби омӯзгорон; норасоӣ дар таҷҳизонидани синфхонаҳо/аудиторияҳо бо технологияҳои иттилоотӣ-коммуникатсионии муосир; норасоӣ дар тақсимбандии синфҳо/гурӯҳҳо ба зергурӯҳҳо дар баъзе муассисаҳои таълимӣ; кам будани миқдори соатҳо барои таълими забонҳои русӣ ва англисӣ.

Бо тасдиқ ва қабули барнома як қатор вазифаҳо дар назди омӯзгорон низ гузошта шуд, аз ҷумла: ташкили таълими забонҳои русӣ ва англисӣ дар асоси матнҳо, ки фаълнокии байниҳамдигарии иштирокчиёни ҷараёни таълимро таъмин месозад. Бедор намудани шавқу рағбат ба китобхонӣ

ит барои тақмили низоми таҳсилоти муттасили бисёрзабонӣ (томактабӣ, умумӣ, касбӣ, баъдидипломӣ ва ҷ.). Бо ҳамкории масъулин ва мутахассисони иттилоот таҳия намудани луғатҳои рақамии тафсири ва дузабона (тоҷикӣ-русӣ, русӣ-тоҷикӣ, тоҷикӣ-англисӣ, англисӣ-тоҷикӣ ва ғ.), аз ҷумла, луғатҳои истилоҳот бо дастрасии озод дар шабакаи Интернет ва дарҳомилҳои сохти электронӣ. Ҳангоми кор дар маҳфилҳо - фаълосозии маҳфилҳои мавзӯӣ, фаълоти бозӣ ва лонҳасозии хонандагон бо забонҳои русӣ ва англисӣ дар муассисаҳои таълимӣ; гузаронидани таҳлили таъминоти муассисаҳои таълимии тамоми зинаҳои таҳсилот бо кадрҳои педагогӣ, муайян кардани талаботу эҳтиёҷоти онҳо дар маҳалҳо ва ҳалли мушкилоти кадрӣ; ба роҳ мондани робитаҳои созандаи шарикӣ бо созмонҳои байналмилалӣ; ташкил ва гузаронидани курсҳои забонмӯзӣ дар давраи таътили тобистона дар муассисаҳои таълимӣ, дар дохили ҷумҳурӣ ва берун аз он; зиёд кардани соатҳои таълими забонҳои русӣ ва англисӣ дар муассисаҳои таҳсилотӣ; дар мувофиқаи муассисаи таълимӣ бо падару модарон, хонандагону донишҷӯён тибқи талаботи Қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон ба роҳ мондани таълими баъзе фанҳо бо забонҳои русӣ ва англисӣ; зиёд намудани ҳаҷми барномаҳои телевизионӣ ва радио бо забонҳои русӣ ва англисӣ.

Муноҷот ҲАЛИМОВА,
омӯзгори забони русии мактаби №26,
шаҳри Панҷакент

ТАРБИЯИ ҶИСМОНӢ

Ҷисми солим омили комёбиҳост

Дар муассисаҳои таҳсилоти умумӣ аз зинаи аввали таҳсилот то зинаи охир таълими фанни тарбияи ҷисмонӣ муқаррар карда шудааст. Солҳои пешин нисбат ба ин фан аз ҷониби маъмурияти мактабҳо як навб саҳлангорӣ ба мушоҳида мерасид. Аз ин боис таълими фанни тарбияи ҷисмониро ҳамчун сарборӣ ба омӯзгорони алоҳида ё ҳамчун «дастирию ёрӣ» ба муаллимони дарсашон кам ва ё ба омӯзгорони камтаҷрибаҳо камлаёқат вогузор мекарданд. Дар аксар мактабҳо (маҳсусан, дар деҳот) барои таълими шоистаи ин фан шароити мувофиқ муҳайё набуд. Таҷҳизоти таълимӣ низ бештар дастнорас (асосан, 1-2 тӯби футбол ё волейбол

вучуд дошт) буд. Хушбахтона, солҳои охир ин ҳолати ногувор тадриҷан аз байн меравад ва фанни тарбияи ҷисмонӣ дар қатори фанҳои асосии таълимӣ мавқеъ пайдо мекунанд. Ҳоло ба шарофати Истиқлоли давлатии ҷумҳурӣ, аз ҷумла, мактабҳо дар тамоми шаҳру деҳот обод мешаванду тақмил меёбанд. Дар назди деҳоту маҳалҳо майдончаҳои варзишӣ арзи ҳастӣ мекунанд, албатта, дар назди мактабҳо низ. Ҳама бо таҷҳизоти олооти варзишӣ таъминанд. Дигар таълими фанни тарбияи ҷисмонӣ ба зиммаи омӯзгорони соҳибихтисос вогузошта мешавад. Ҳатто тамоми мактабҳову синфҳо бо китоби дарсии тарбияи ҷисмонӣ таъминанд, ки ин ҳолат дар тамоми давраи Шӯравӣ ба мушоҳида намерасид.

Ҳоло вақти он расида, ки мазмуну муҳтавои дарсҳои тарбияи ҷисмонӣ тақмил дода шаванд. Дар таълими ин фан низ аз усулҳои фаъоли таълим, аз низоми таҳсилоти босалоҳият васеъ истифода бояд кард. Бояд дар назар дошт, ки фанни тарбияи ҷисмонӣ ду ҳадафи асосӣ дорад: а) таъмини рушду обутоби ҷисмонии насли наврас, хифзу устуворсозии солимии мактабиён, б) оморасозии варзишгарони оянда, алоқамандони соҳаи тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш.

Меғуянд, ки тарбияи ҷисмонӣ бақои ҷавонист. Ҳар қадар шахс ба обутоби бадан, бо машқҳои серҳаракат машғул шавад, ҳамон қадар неруманд, боирода, солим ва устувору қавӣ хоҳад буд. Тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш бо ҳам иртиботи ҳамешагӣ доранд ва гоҳе муроди ҳамдигар доништа мешаванд. Тарбияи ҷисмонӣ варзиш аст ва ин ду омил дар якҷоягӣ солимии шахсро таъмин месозанд. Ин нуқтаро бояд омӯзгори тарбияи ҷисмонӣ ҳамеша дар назар дошта бошад.

Дар дарсҳои тарбияи ҷисмонӣ танҳо ба варзиш, ба намудҳои гуногуни бозихо машғул шудан ҳаргиз раво нест. Ҳамчунин, дар ин дарсҳо бояд оид ба аҳамияту моҳияти варзиш, оид ба варзишгарони номвар, оид ба рекордҳои варзиш оид ба намудҳои варзиш маълумоти ҷолибу муассирро пурдалел ироа кард. Вобаста ба таваҷҷуҳу хостаҳо ва майлу рағбати хонандагон ташкил намудани баъзе лаҳзаҳои дарсҳои тарбияи ҷисмонӣ ва ё дарсҳои маҳсус ҳам манфиатовар хоҳад буд. Масалан, соли гузашта зимни дарсе як хонанда аз ман пурсид, ки «муаллим, варзиши шифӣ чӣ маънӣ дорад, ин чӣ نامуди варзиш аст?». Ман дар посух нахуст ин хонандаро барои таваҷҷуҳаш ба ин ибора (варзиши шифӣ) таҳсин гуфтам ва барои аҳли синф оид ба ин навъи варзиш дар заминаи мисолҳову далелҳо накл кардам. Чанд навъи варзиши шифиро (вобаста ба бемориҳои гуногун) амалан нишон додам. Зимнан таъкид кардам, ки барои машғул шудан ба варзиши шифӣ ҳатман маслиҳати духтурро ба инобат бояд гирифт. Варзиши шифиро ба ибораи дигар, варзиши шифобахш низ метавон гуфт ва солҳои охир он беш аз пеш ривоч меёбаду доираи васеи одамонро фаро мегирад. Барои варзиши шифӣ марказҳои маҳсули варзишӣ ифтихо ёфтаанду қомилан мучаххазанд...

Ҳамин тавр, дарси тарбияи ҷисмонӣ дар таълимгоҳҳои кишварамон давра ба давра бештар пурмуҳтавою фарогир мешавад.

Ҷаҳолатхон СОЛИЕВА,
омӯзгори синфҳои ибтидоии
мактаби таҳсилоти ибтидоии
№115-и ноҳияи Сино

► БА ОЗМУНИ «УЛУҒЗОДА ВАФОДОРИ ВАТАН БУД»

Улуғзода ва Фирдавсӣ: зиндагии шабеҳи ҳамдигар

Аввалин шиносоии Сотим Улуғзода бо таърихи халқи худ ба қавли профессори рус М.С.Андреев, дар Дорулмуаллимини тоҷикии шаҳри Тошканд оғоз ёфта, то охири умраш давом кардааст. Яъне, дар тӯли 86 соли зиндагии ноором ва пӯршӯру шаре, ки дошт, нависанда 70 соли онро тақрибан сарфи омӯзиш ва эҷод қарор додааст.

Ин ҷо мехоҳем дилбаста-гии устодро чихати шинохти Фирдавсӣ ва шоҳкории безаволи ӯ «Шохнома» ба таври мухтасар баён созем, ки баъдтар ин шинохт ба эҷоди романи «Фирдавсӣ»- охири асари С.Улуғзода сабаб гардид.

Соли 1934 Сотими ҷавон, ки нав по ба арсаи адабиёт мегузошт, дар маҷлиси Иттифоки нависандагон, ки ба хотири гирифтани Абдулқосим Фирдавсӣ барпо гашта буд, иштирок менамояд. Дар он маҷлис устодон С.Айнӣ, А.Лохутӣ ва А.Фитрат дар бораи Фирдавсӣ ва «Шохнома»-и ӯ суханронӣ менамоянд. Ба гуфти нависанда, ҳамоно сол аввалин бор дар дили ӯ як шуглае нисбат ба Ҳаким Фирдавсӣ ва шоҳкории ӯ «Шохнома» афрӯхта шуд. Улуғзода ба Фирдавсӣ на чун адиб, балки ба таъбири Анварии Абевардӣ, «ӯ на устод буду мо шогирд, ӯ Худованд буду мо банда» нигоҳ мекунад. Ӯ ба омӯзиши ҷиддии «Шохнома» шурӯъ мекунад ва ин шоҳкорӣ китоби доимии рӯймизии устод будааст. Аммо барои навиштани асар ҳоло ҷуръат ва дониши худро кам мешумурд. Улуғзода ҷустуҷӯ ва омӯзиши ниёгони худро давом дода, дар бораи Рӯдакӣ, А. Сино, А. Дониш, Темурмалик асарҳои драматӣ меофарад. Соли 1967 романи «Восеъ», соли 1975 «Ривояти сӯғдӣ» ва соли 1980 «Пири ҳақимони Машриқзамин»-ро меофарад. Дар аввал дostonҳои «Шохнома»-ро дар ду қисм (1976-1977) барои наврастан таҳия менамояд. Соли 1943 ҳамроҳи устод С.Айнӣ сафари ба Бухоро доштааш шавки ӯро ба омӯзиши таърихи миллат, ҷоҷаҳои ба сари ин миллат омада, хатоҳои роҳбарони ин миллат, зиёрати ҷойҳои таърихӣ, аз ҷумла, макбараи Исмоили Сомонӣ хеле ва хеле ба дуриҳо мебард ва ӯ беқаророна ҷустуҷӯро давом меод. Улуғзода барои «Шохнома» ва офаридагори ӯ, бо 35 соли заҳмат дар ғуристонӣ шаҳрӣ ҷой наёфтани наъши ӯ, ҷоҷаи аз байн рафтани давлати Сомониён ором намегузошт. С. Улуғзода асари безаволи А. Фирдавсӣ- «Шохнома»-ро иде-

али эҷодии худ меоданад ва таърихи миллати худ ва ҷоҷаҳои онро аз ин асар меҷӯяд. Шояд зиндагии шахсии устод Сотим Улуғзода, ки низ пур аз хатару ходисаҳои ғамангез буд, ӯро ба ин ҷода- яъне офаридаи романи «Фирдавсӣ» хидоят карда

бошад. Баъди фирори писараш Азиз ба хориҷи кишвар асарҳои нависанда аз ҷоп боздошта мешавад, омӯзиши эҷодии ӯро аз барномаҳои мактабӣ берун мекунад, ӯро маҷбур мекунад, ки аз писараш рӯ гардонад. Ба хотири нависанда кӯч бастан ба Тошканд, ғавти бародари калонии Азиз, марги волидон, солҳои нооромии 30-юм, иштирок дар Ҷанги Дуҷуми Ҷаҳонӣ, интиҳоб ба маснади раиси Иттифоки нависандагон ва ба зудӣ сабукдӯш шудан аз ин вазифа, ҳуҷуми «беадолатона» ба «Ривояти сӯғдӣ», ҷашн нагирифтани 70-солагиаш мерасад ва зиндагии худро монанди Фирдавсӣ мебинад. Чунончӣ, писари Фирдавсӣ низ ба майнӯшӣ дода шуда, аз хонаи падар фирор мекунад, завҷааш вафот мекунад, ҳадаш хонашин ва дар Ҳироту Ғазний овора мешавад. Ҳам Фотима, ҳамсари Фирдавсӣ ва ҳам Клавдия, ҳамсари Улуғзода дуфарзандӣ-як писару як духтар доштанд. Дар рӯзҳои саҳтӣ ба сари онҳо омада, маҳз ғамхор, мушфиқа ва парасторони онҳо ҳамсаронашон буданд.

Сотим Улуғзода ниҳоят даст ба эҷоди романи «Фирдавсӣ» мезанад, ки он аз 2 қисм, 49 фасл ва хотима иборат мебошад. Нависанда идеали аслии ормонҳои сиёсӣ иҷтимоӣ ва илмиву фарҳангии худро дар

асар ҷой меҳада. С.Улуғзода ба дифои адабиёту фарҳанг ва забони миллии бархоста, гӯиё аз омадани ҷоҷае хушдор меод ва мардумро ба худшиносӣ ва худоогоҳӣ даъват мекард. Аммо ҷӣ тавре ки Фирдавсӣ шохиди барҳамхӯрии давлати Сомониён гардида буд, Улуғзода аз байн рафтани давлати Шӯравиро баръало мушоҳида мекунад. Нооромии солҳои 90-ум адиби бемор ва куҳансолро маҷбур карданд, ки аз пойтахт, ки 56 сол муқими он буд, ба Маскав кӯч бандад. Ҷоҷаи миллат бори дигар хотираҳои талхи солҳои 70-умро ба ёдаш овард. Ӯ мисли устоди худ Айнӣ якрӯ буд, ҷоплусӣ, тамаллук ва хушомадгӯӣ дар вучодаш набуд. Ҷӣ тавре ки дар боло ишора кардем, гӯиё пешақӣ мединист, ки рӯзе халқаш ба асли худ бармегардад, ояндаи худро дар гузашта меҷӯяд. Ва ҳамоно ҷопи роман, соли 1999, 1100-солагии давлати Сомониён ва соли 1994 1020-солагии «Шохнома» ва Фирдавсӣ ҷашн гирифта мешавад. Дар Душанбе ноҳияе номи офаридагори суханро гирифта, хайкали барқадаш афроста мешавад.

Гӯиё дер бошад ҳам, ҳақ ба ҳақдор мерасад. Ба хотир оред, пушаймонии Маҳмуди Ғазнавӣ ва тухфаи фиристодани ӯ ба Фирдавсӣ ва қабул нашудани он аз тарафи духтари шоирро. Сотим Улуғзода ҳам соҳиби унвони Нависандаи халқии Тоҷикистон мегардад, соли 1990 Ҷоизаи Рӯдакиро мегирад, соли 1997 дар Ҷумҳурии Ислонии Эрон романи «Фирдавсӣ» - «Романи сол» эълон мегардад ва бо 40 сиккаи тиллоӣ (4 ҳазор доллари амрикоӣ) қадршиносӣ мегардад.

Ҳасани АЛИМПУР,
омӯзгори мактаби №10-и
ноҳияи Айнӣ

► КАМ – КАМ АЗ ҶАР ХУСУС

«Себи шайтонӣ»

Пётри 1 баъди саёҳат аз Голландия ба картошка таваҷҷуҳ зоҳир кард. Ӯ ба ҳулосае омад, ки аз он дар заминҳои Россия бо меҳнати андак хосили хуб гирифтани имконпазир аст. Вай ба граф Шереметев тухми картошка равон кард ва дар нонаш навишта буд, ки барои паҳн сохтани он миё-

ни дехконон кӯшиш карда шавад. Ин падидаи навро дехконон бо дили нохоҳам қабул карданд, зеро рӯхониён онро «себҳои шайтонӣ» ҳукм карданд.

Аммо сол то сол картошка ҳаводорони сершумор пайдо кард ва он замон касе тасаввур намекард, ки замоне картошка баъди галладона калонтарин майдонҳои киштро ишғол хоҳад карду гайр аз ғизо дар саноат низ барои истеҳсоли маҳсулоти гуногун истифода хоҳад шуд.

Романи Восеъ яке аз маъруфтарин асарҳои адабиёти тоҷикии садаи XX ба шумор меравад. Ин романи устод Сотим Улуғзода борҳо ҷоп шуда ба дасти хонандагонӣ сершумори худ расидааст. Он ба забони русӣ низ ду маротиба дар солҳои 1976 ва 1980 дар нашриёти «Советский писатель» дар тарҷумани Павел Лукнитский

-Ҳазор маротиба безор, - гуфт Восеъ. – Онҳо одам не, ҳама гургу палангони гуруснаанд, тӯра. Фуқароро гусфандвор мебаранд. Ман ҳаёл карда будам, ки амалдорони бад, бераҳм, дузд, порахӯр ба кӯхистони мо мераванду амалдорони ин тарафҳо боинсофтаранд, чунки ба чашми амир наздиканд, аз амир метарсанд. Аммо дидам, ки зоти

Подшоҳи одилро кӣ намехоҳад?!

рӯи ҷопро дидааст. Дар роман ҳаёти вазини пурзаҳмати халқи тоҷик дар гузашта ва шӯриши дехконон бо сардории Восеъ бар зидди ҷабру зулми амирон дар қаламрави аморати Бухоро дар солҳои 80-уми асри XIX тасвир шудааст. Зимни тасвир нависанда муҳаббати худро ба халқи рус ва соҳти пешқадами давлатдорӣ Россия ифода мекунад.

Дар роман лаҳзае ҳаст, ки Восеъ ба мардикорӣ русҳо машғул мешавад. Воқеа чунин буд: Восеъ дар Шаҳрисабз ҷорай ҳалосии дӯсташ Назирро, ки бо тухмати одамқушӣ ҳаёс шуда, аз он ҷо гузашта буд, меҷуст. Пас аз чанде гунаҳкор ёфт шуд ва гуноҳ аз гардани Назир бардошта шуд, вале ҳуди Назир аз ин ҷиз огоҳ набуд. Ҳоло ӯ дар қуҷост, касе намединист. Аммо Восеъ акнун аз вачҳи ӯ хотирҷамъ буд ва мединист, ки агар Назир аз ёфт шудани гунаҳкори ҳақиқӣ хабар ёбад, худро ошкор хоҳад кард ва ба Балҷувон хоҳад баргашт. Пулҳои Восеъ тамоми шуда буданд ва ӯ хост мардикорӣ карда, музде ёбад.

Чанде пеш аз Тошканду Самарқанд ба вилояти Шаҳрисабз барои мубориза бо малаҳ як гурӯҳ русҳо омада буданд. Дастаи малаҳқуш баъди анҷоми кор дар бозгашт барои марқабо ва борҳояшонро то Самарқанд расонда додан ду-се нафар одам киро кардани шуданд. Як шиноси Восеъ аз ин кор хабардор шуда, ӯро ба назди онҳо бурд ва ба хизмат қабул кунонд. Русҳо ба ҳар қадом одами кирошуда гайр аз тӯшаи сафар боз панҷсӯмӣ пули русӣ ҳам додани шуданд. Ин пули қалоне буд, ки барои хизмати ду-се шабонарӯзӣ дода мешуд.

Ҳангоми сафар гуфтугӯи сардори даста бо Восеъ баргузор мегардад, ки онро тотори тарҷумон тарҷума мекард. Барои ба хонанда возеҳтар ифода кардани фикр ин ҷо порчаеро аз роман, ки муҳтавои гуфтугӯи онҳоро дар бар мегирад, меорем:

Дар байни гуфтугӯ қалони даста ногаҳон пурсид:

- Амиро хуб аст? Фуқарояшро дӯст медорад?

Восеъ тааммул карда ҷавоб дод:

- Амиро ман фақат як бор дар Қаршӣ дидам, тӯра. Ба вай қорам наафтидааст. Аммо агар ҳоқиму раису қозию амлоқдорони амиро пурсед, фуқаро аз онҳо безоранд.

-Безор? – гашта пурсид руси малламӯй.

ҳамаашон як будааст. Яке аз дигараш бадтар.

Восеъ атвору кирдори амлоқдорони Ховалингу Сарихосорро мисол овард, воқеаи ҷаримакашии ҳадаш ва ҳаёси Назирро нақл кард. Ӯ Назирро ба худ бародари қиёматӣ - «ду дунёӣ» номид ба буд, ки рус ҳам, тотор ҳам ба ин нукта мароқи ҳосе зоҳир карданд. Наход, ки Восеъ маҳз аз пай ҳалосии Назир ин ҳама сарсонӣ ва машаққати мусофиратро ба гардан гирифта бошад?

Восеъ дид, ки ҳамсуҳбатонаш як қадар дар тааҷҷуб мондаанд. Рус ба рӯи Восеъ, мисли ин ки ӯро пеш аз ин дар қуҷо дидани худро ба ёд меоварда бошад, бо диққати бештаре нигоҳ мекард. Ӯ боз нохост пурсид: - Агар аз халқи кӯхистон пурсанд, ки оё фуқароӣ подшоҳи рус шудан мехоҳед ё не, фуқаро ҷӣ меғуфта бошанд? Ҳуди Восеъ ба ин ҷӣ меғӯяд?

- Ман урусро бори аввал дид истодам, - ҷавоб дод Восеъ, - ҷӣ хел будани онҳоро намедонам. Дар кӯхистони мо якто-нимто одамони ҷаҳонгашта меғӯянд, ки урусо «закун» гуфтани як ҷиз доранд, он закурно подшоҳон дар ҳазина андохта мондагӣ, подшоҳ хар қасеро, ки амалдор таъйин кунанд, ба вай ҳамоно ҷизро бароварда нишон меҳада. Дар закур ҷӣ хел фуқародорӣ кардан, ҷӣ қадар хирочу закур гирифтани, мардумро бе вачҳ зиндон накардан, ҷарима накардан, азоб надодан, ҳамааш гуфта шудагӣ, амалдор аз ҳамоно закур бурун баромада наметавонистааст, агар берун барояд, подшоҳ даррав он амалдорро аз амал мефуровардааст... Ҳамоно рост бошад ё дурӯғ?

- Агар рост бошад – ҷӣ?

- Рост бошад, қори нағз, соз будааст.

-Агар рост бошад, фуқароӣ подшоҳи рус шудан мехоҳед?

- Подшоҳи одилро кӣ намехоҳад? Ҳама мехоҳанд.

- Кофир бошад ҳам, майлаш?

- Подшоҳи кофири одил аз подшоҳи мусулмони золим сад бор бех» («Восеъ», Душанбе – 2018, сах.115-116).

Ҳамоно тавр, нависандаи ботачриба дар симои як нафар марди кӯхистонӣ – Восеъ майлу хоҳиши тамоми кӯхистониёнро ифода кардааст, ки ин майлу хоҳиши мардум рафта-рафта боиси ҳамоҳашии аморати Бухоро ва умуман, Осиёи Миёна ба Россия гардид.

Қурбонмат ДАДОМАТОВ,
узви Иттифоқи журналистони
Тоҷикистон, ноҳияи Ашт

Дар вилояти Хатлон ҷоизадорони озмуни «Ободгари Ватан» муайян гардиданд.

ШАРАФМАНД

Фотеҳи қуллаҳои баланди илм

Арбоби илм ва техникаи Тоҷикистон, академикаи Академияи илмҳои педагогӣ ва иҷтимоии Россия, Академияи байналхалқии мактабҳои олий, шуъбаи Тоҷикистони Академияи илмҳои байналхалқии мактабҳои олий, Академияи муҳандисии Ҷумҳурии Тоҷикистон, узви вобастаи Академияи муҳандисии байналхалқӣ, Аълоии маорифи Ҷумҳурии Тоҷикистон, Аълоии Тоҷикматлубот, узви Иттифоқи журналистони Тоҷикистон, доктори илмҳои техникӣ, профессор Ҳамид Мачидов фарзанди маорифпарвар ва яке аз нахустмуаллимони дараи Алмосии шаҳри Ҳисор Мачид Раҳимов мебошад.

Усоли 1962 ба факултаи физикаю математикаи Донишқадаи давлатии педагогии шаҳри Душанбе ба номи Т.Г. Шевченко (ҳоло ДДОТ ба номи С.Айни) дохил гардида, соли 1967 онро бо ихтисоси муаллими физика ва фанҳои умумитехникӣ хатм намуд.

Соли 1967 Ҳамид Мачидов ба аспирантураи кафедраи физикаи умумии хамин донишқада аз рӯи ихтисоси «Физикаи гармӣ ва физикаи молекулаӣ» дохил гардид.

Тадқиқоти худро Ҳамид Мачидов чамъбаст намуда, моҳи декабри соли 1972 дар Шӯрои диссертатсионии Донишгоҳи давлатии Тоҷикистон ба номи В.И. Ленин (ҳоло Донишгоҳи миллии Тоҷикистон) дар мавзӯи «Гармигузаронии эфирҳои мурраккаби кислотаи сирко дар фишор ва ҳароратҳои баланд» рисолаи номзадии худро дифоъ намуда, соҳиби дараҷаи илмӣ номзади илмҳои физикаю математика гардид. Соли 1978 ба Ҳамид Мачидов унвони илмӣ дотсенти кафедраи физикаи умумӣ дода шуд. Дар лабораторияи илмӣ-тадқиқотии таъсисдодаи худ дотсент Ҳамид Мачидов ҳамроҳи аспирантон ва унвонҷӯён ба тадқиқи хосиятҳои гармофизикии як қатор ҳисмҳои саҳт, моеъҳо ва газҳо машғул гардид ва натиҷаҳои тадқиқоти худро ба шакли мақолаю маърузаҳои илмӣ дар маҷаллаҳои гуногуни кишвар ва берун аз он ҷоп намуд.

Баъди ҷопи мақолаҳои илмӣ, лабораторияи илмӣ-тадқиқотии таъсисдодаи дотсент Ҳамид Мачидов шӯхрати умумииттифоқӣ ва ҷаҳонӣ пайдо намуд.

Дар давоми солҳои 1978-1990 дар лабораторияи илмӣ-тадқиқотии «Физикаи гармӣ ва физикаи молекулаӣ»-и кафедраи физикаи умумии Донишқадаи мазкур, тахти роҳбарии дотсент Ҳамид Мачидов хосиятҳои гармофизикии катализаторҳои донагии истехсолкардаи Пажӯҳишгоҳи кимиёи амалии шаҳри Ленинград (Санкт-

Петербург ҳозира) вобаста ба ҳарорату фишор дар муҳитҳои гази гуногун ва дар шароити вакуум тадқиқ карда шуданд.

Бо дарназардошти натиҷаҳои илмӣ бадастовардаи устод Ҳамид Мачидов ва шогирдонаш, лабораторияи илмӣ-тадқиқотии таъсисдодаи ӯ бо қарори Шӯрои илмӣ ба лабораторияи проблемавии «Физикаи гармӣ ва физикаи молекулаӣ»-и донишқада табдил дода шуд ва дар он доир ба тадқиқи хосиятҳои гармофизикии ҳисмҳои саҳт, моеъҳо ва газҳо мактаби илмӣ омода намудани физикҳои ватанӣ ташкил карда шуд.

Соли 1990 Ҳамид Мачидов дар мавзӯи «Хосиятҳои гармофизикии системаҳои донагии барои тақсим намудани сӯзишвории моеи якҷаркиба истифодашаванда» дар Пажӯҳишгоҳи энергетикаи ядрои Академияи улуми Беларус рисолаи докториро дифоъ намуда, ба гирифтани дараҷаи илмӣ доктори илмҳои техникӣ сазовор гардид.

Муҳаққиқи донишманд соли 1991 ба гирифтани унвони илмӣ профессори кафедраи физикаи умумии Донишгоҳи давлатии омӯзгории Тоҷикистон ба номи Қандил Ҷӯраев сарфароз гардид.

Бо сарвари профессор Ҳамид Мачидов ба унвони доктори илмҳои техникӣ як нафар, номзадҳои илмҳои техникӣ, физика ва математика зиёда аз 15 нафар ва номзади илмҳои педагогӣ 5 нафар сазовор шудаанд.

Профессор Ҳамид Мачидов дар мамлакатҳои Иттиҳоди Давлатҳои Мустақил, ИМА, Испания, Олмон, Чехословакия, Австрия ҳамчун олими барҷаста шинохта шудааст ва мақолаҳои илмӣ ӯ дар маҷаллаҳои бонуфузи Русия, Беларус, Тоҷикистон, Озарбойҷон - «Журнал физический химии», «Инженерно-физический журнал», «Теплофизика высоких температур», «Нефть и газ», «Приборостроения», «Маърузаи Академияи илмҳои Тоҷикистон», «Ахбороти Ака-

демияи илмҳои Тоҷикистон» ҷоп гардидаанд.

Профессор Ҳамид Мачидов зиёда аз 440 мақолаи илмӣ, вазоити таълимӣ, китобҳои дарсӣ, дастурҳои методӣ ҷоп намуда, муаллифи якчанд ихтироъ мебошад. Аз китобҳои дарсӣ, вазоити таълимӣ ва дастурҳои методии олим донишҷӯён, аспирантон, устодони мактабҳои олий ва омӯзгорону хонандагонии мактабҳои таҳсилоти умумӣ ба таври васеъ истифода мебаранд. ӯ муаллифи китоби дарсии «Физика» барои синфҳои 7,8,9,10 ва «Нучум» барои синфи 11-и мактабҳои таҳсилоти умумии ҷумҳурӣ мебошад.

ӯ, инчунин, муаллифи барномаи намунавӣ ва китоби дарсӣ аз фанҳои «Консенсияҳои табиатшиносии муосир» барои ихтисосҳои иқтисодӣ, ҳуқуқшиносӣ ва гуманитарии мактабҳои олии ҷумҳурӣ, стандарти давлатии фанҳои физика барои мактабҳои таҳсилоти умумӣ, барномаи физика барои синфҳои 7-11-и мактабҳои таҳсилоти умумӣ ва китоби дарсии «Техникаи гармӣ» мебошад.

Профессор Ҳамид Мачидов дар семинари ҷумҳуриявии таъсисдодаи маркази идораи «Лоихаи ислохоти системаи маорифи Тоҷикистон» дар мавзӯи «Ҷомеаи муосир ва талабот ба нақшаи барнома ва китобҳои нави дарсӣ», ки соли 2006 гузаронида шуд, ҷаълона ширкат варзида, дар сексияи физика суҳанронӣ карда, андешаҳои судбахши худро дар ҳусуси барнома ва китобҳои дарсии физика барои мактабҳои таҳсилоти умумӣ баён намуд. Дар ин семинар профессор Ҳ. Мачидовро раиси ҳайати муаллифони китобҳои дарсӣ аз фанҳои «Физика» интихоб намуданд. Тахти сарвари ӯ китобҳои дарсӣ аз ҳисоби маблағгузориҳои бонки Осиёи Рушд барои синфҳои 7,8,9,10,11 таълиф шуданд, ки муаллифи 4 – тои он (синфҳои 7, 8, 9, 10) Ҳамид Мачидов мебошад.

Қорҳои илмӣ Ҳ.Мачидов аҳамияти стратегӣ дошта, дар системаҳои кайҳонӣ ба таври васеъ истифода бурда мешаванд. Дастгоҳҳои таҷрибавӣ, ки профессор Ҳамид Мачидов барои ҷенкунии хосиятҳои гармофизикии моддаҳо сохтааст, дар бисёр лабораторияҳои Иттиҳоди Давлатҳои Мустақил самаранок истифода бурда мешаванд.

Профессор Ҳамид Мачидов якчанд сол мешавад, ки бо заводи таҷрибавӣ истехсолии

алюминии ҷумҳурӣ ҳамкорӣ менамояд.

Ҳамид Мачидов дар яке аз донишгоҳҳои бонуфузи Тоҷикистон - Донишгоҳи давлатии омӯзгории Тоҷикистон ба номи Қандил Ҷӯраев (ҳоло ба номи С. Айни) то соли 1987 ба ҳайси ассистент, муаллими калон, дотсент қор карда, аз соли 1987 то соли 1994 сарвари кафедраи физикаи умумиро ба уҳда дошт.

Мавсуф дар давраи сарвариаш кафедра ба яке аз кафедраҳои бехтарини Иттиҳоди Шӯравӣ табдил дод. Кафедра дорои лабораторияи илмӣ-тадқиқотӣ ва лабораторияҳои таълимии ба таври замонавӣ таҷҳизонидашуда гардид.

Қайд кардан бамаврид аст, ки аксарияти устодони кафедраи «Физикаи умумӣ» тахти роҳбарии профессор Ҳамид Мачидов рисолаҳои докторӣ ва номзадӣ дифоъ намуда, соҳиби унвонҳои доктори илмҳои техникӣ, номзади илмҳои физикаю математика ва илмҳои техникӣ гардиданд.

Профессор Ҳамид Мачидов дар ДДТТ худро ҳамчун шахси донишманд, ташаббускор ва роҳбари эҷодкор нишон дода, дар вазифаҳои ноиби ректор доир ба таълиму тарбия, ноиби ректор доир ба қорҳои илмӣ, декани факултаи «Тичорат ва гумрук», «Сардори департаменти таълим», мудирӣ кафедраи «Математикаи олий ва фанҳои табиатшиносӣ» ҷаъолият намудааст. Тахти роҳбарии ӯ донишқада ба татбиқи нақшаҳои таълимии нав аз рӯи 11 ихтисос гузашт.

Профессор Ҳамид Мачидов талаботҳои иқтисоди бозоргониро ба эътибор гирифта, як қатор низомномаҳои оид ба амалӣ гардонидани нақшаҳои таълимии нав, барномаҳои таълимӣ, аттестатсияи донишҷӯён ва устодон, қорҳои илмӣ-тадқиқотиро қор карда баромадааст.

Аз моҳи сентябри соли 1999 профессор Ҳамид Мачидов бо мақсади баланд бардоштани ҷараёни таълиму тарбия ба вазифаи декани факултаи «Тичорат ва гумрук» гузаронида шуд.

Профессор Ҳамид Мачидов солҳои 1994 – 1999 раиси Шӯрои илмӣ-методӣ, шӯрои илмӣ-техникии донишгоҳро ба уҳда дошт ва қори ин шӯроҳоро дар сатҳи хеле баланд ба роҳ монд. ӯ аъзои Шӯрои диссертатсионии Донишгоҳи миллии Тоҷикистон доир ба гирифтани дараҷаи ил-

мӣ доктори илмҳои физикаю математика, аъзои Шӯрои диссертатсионии Донишгоҳи давлатии Қўргонтеппа (ҳоло шаҳри Бохтар) ба номи Носири Хусрав доир ба гирифтани дараҷаи илмӣ доктори илмҳои педагогӣ, 5 сол узви Шӯрои диссертатсионии Донишгоҳи техникӣ Тоҷикистон ба номи академик Муҳаммад Осимӣ оид ба гирифтани дараҷаҳои илмӣ номзади илмҳои физикаю математика ва номзади илмҳои техникӣ буд.

Профессор Ҳамид Мачидов дар тарбияи кадрҳои илмӣ-педагогии соҳаҳои физикаю педагогика саҳми калон дорад ва бо чандин рисолаи номзадио докторӣ барои гирифтани дараҷаи илмӣ номзадӣ ва доктори илмҳои техникӣ, физикаю математика ва педагогӣ оппонентӣ намудааст.

Аз соли 2010 то соли 2012 сарвари кафедраи «Математикаи олий ва фанҳои табиатшиносӣ»-и Донишгоҳи давлатии тичорати Тоҷикистонро ба уҳда дошт ва дар ин муҳлат ӯ потенциалҳои илмӣ кафедраро хеле баланд бардошт. Ҳар сол дар чамъбасти қорҳои илмӣ – тадқиқотии кафедра дар донишгоҳ ҷойи аввалро ишғол менамуд.

Профессор Ҳамид Мачидов чандин сол раиси «Гуруҳи қоршиносони фанҳои физика» ва узви Шӯрои Миллии таҳсилот»-и Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон буд ва дар бехтар гардидани сифати китобҳои дарсӣ, барномаҳои таълимӣ ва стандартҳои давлатӣ доир ба физика саҳми арзанда гузошта истодааст.

Ҳизматҳои профессор Ҳамид Мачидовро дар инкишофи илм ва тайёр кардани кадрҳои илмӣ ба эътибор гирифта, Ҳукумати ҷумҳурӣ 4-уми сентябри соли 1991 ӯро бо унвони фахрии «Арбоби илм ва техникаи Тоҷикистон» сарфароз гардонид.

**А. НЕЪМАТОВ,
С. СИЯҲАКОВ,
У. УМАРОВ,
устодони ДДОТ ба номи
Садруддин Айни**

СОЗАНДАГӢ

Сардори раёсати маорифи вилояти Хатлон Ашӯралӣ Олимӣ дар нишаст матбуотӣ изҳор дошт, ки аз тарафи давлатҳои хориҷ дар ҳудуди вилоят 28 муассисаи таълимӣ давоми панҷ сол сохта ба истифода дода шуд.

Ҳарчанд 28 муассисаи нави таълимӣ дар шаҳру навоҳӣ сохтаву мавриди баҳрабардорӣ қорор дода шуд, аммо ин ҳамагӣ 15 фоизи иҷроиши Барномаи рушди муассисаҳои таълимии вилояти Хатлонро ташкил медиҳад. Ҳол он ки

дар асоси барномаи мазкур бояд 231 муассисаи таълимӣ сохта ба истифода дода мешуданд, - гуфт сардори Раёсати маорифи вилояти Хатлон Ашӯралӣ Олимӣ. Мавсуф илова кард, ки ҳамазола дар вилоят аз 20 то 27 ҳазор нафар хонанда дар муассисаҳои таълимӣ зиёд мешаванд, ки яке аз сабабҳои асосии ба вучуд омадани норасоии ҷойҳои нишаст ба шумор меравад. Ҳамчунин, дар вилоят 314 муассисаи

садамавӣ мавҷуд мебошад, ки 44 адади он аллақай таҷдиду навсозӣ шудаанд. Зикр шуд, ки дар вилояти Хатлон 70 муассисаи томактабии қисман садамавӣ мавҷуд мебошад, ки 15 адади онҳо шахсӣ ҳастанд. Дар ноҳияи А.Ҷомӣ кӯдакон ҳамагӣ 3 фоиз ба муассисаҳои томактабӣ фаро гирифта шудаанд, ки ин нокифоя ва дар сатҳи паст мебошад. Аз ҳама баландтарин фарогири ба кӯдакистонҳо дар шаҳри

Бохтар мебошад, ки 22 фоизро ташкил медиҳад.

А. Олимӣ афзуд, ки дар нимсолаи якуми соли равон 23 ҳолати даст ба худкушӣ задани ноқилигон ба қайд гирифта шудааст, ки чунин ҳолат бештар дар шаҳру ноҳияҳои Бохтар, Қўшонӣён, Ёвон, Те-мурмалик ба назар мерасад.

**С. АЗИЗӢ,
«Омӯзгор»**

► БА ИФТИХОРИ 110-СОЛАГИИ М. ТУРСУНЗОДА

Шеъраро суруди зиндагист

Устод Мирзо Турсунзода яке аз симоҳои машхури барҷастаи олами адаб ва фарҳанги қарни XX буд.

Дар лирикаи ин шоири тавоно табиати нотақрору зебои диёр, ишқу муҳаббати поку беолоиши маҳбубаву ёр, меҳри бузургу мукаддаси модар, меҳнати созандаву рӯзидиҳандаи кишоварзу барзгар бо ҳам пайванд гашта, марши ғолибонаи зиндагӣ, тантанаи некиву начобатро таҷассум кардааст:

*Он қадар дар дилписандӣ дилписанд астӣ, Ватан,
Дар сари тасвири ҳуснат кас намеёбад сухан.
Ҳеҷ дар дунё надорад рангу бӯятро чаман,
Аз ту дар оёиши роҳат бувад ҷон дар бадан.*

М. Турсунзода таълифи намоишномаи «Хукм»-ро дар шаҳри Хучанд ба анҷом мерасонад. Ин намоишнома аз ҷониби коргардон Ҳ. Маҳмудов ба сахна гузошта шуда, бо толори пур аз тамошобин се шаб пай дар пай намоиш дода шуд.

Соли 1936 М. Турсунзода бо пешниҳоди раёсати Иттифоқи нависандагони Тоҷикистон ба шаҳри Душанбе баргашта, ҷун мудири шӯъбаи ташкилӣ ва роҳбари бахши драматургия фаъолият намуд.

Мавсуф дар ҳамкорӣ бо Абдусалом Деҳотӣ либреттои операи «Шӯриши Восеъ», драмаи манзуми «Хусрав ва Ширин», баъдан либреттои «Арӯс», «Тоҳир ва Зухро»-ро эҷод намуд. Минбаъд устод Турсунзода пурра ба эҷоди каломии манзум рӯ овард.

Дар солҳои вазнини Ҷанги Бузурги Ватанӣ шоири ватандӯсту ватанпарвар бар зидди адӯ бо қаламу суханҳои оташбораш мубориза бурда, ба монанди «Хайр, модари азиз», «Ҳамшираҳо», «Ризои модар», «Хотираи капитан», «Писари Ватан», «Барои Ватан» барин шеърро дostonҳои пуртаъсири ҳешро эҷод намулдааст.

Суруд, ки яке аз жанрҳои оммавӣ мақбул ва пешоханги муסיқӣ ба шумор меравад, дар эҷодиёти ҳар як эҷодкор мақоми махсус дорад.

Ҳамин аст, ки оҳангсозони шинохта ва ҳофизони хушсалика ба шеърҳои ӯ оҳанг баста, сурудҳои гӯшнавозу қолиб эҷод намудаанд, ки дар содову симо ва дигар ҷашнвораҳо ҳамоишҳо садо дода, аз тарафи шунавандонан бо маҳбубияти зиёд пазируфта мешаванд.

Дар таронаҳои шоир қудрати дасту дили инсонӣ офаридгор ва манзараҳои нотақрори табиати диёрамон тараннуми шудаанд. Устод, барҳак, васофи зебоҳои табиати Тоҷикистон буд. Масалан, дар суруди «Таронаи рӯд» (оҳанги М. Атоев) меҳру муҳаббат ва ихлосмандии ҳосе дар васфи зебоҳои кӯҳистон ва табиати афсонавору дилқушои он эҳсос мешавад:

*Рӯди кӯҳӣ, ту сарой ба ҳавои дили ман,
Ҷӯр соӣ нафасатро ба садои дили ман.
Шӯр дар сина ниҳон, рақсқунон меғузарӣ,
Оғаҳ астӣ магар аз дарду давои дили ман?*

► ЭЪЛОН

Муассисаи давлатии маркази таълимии занон - «Сарвар»

қабули донишҷӯёро барои соли таҳсили 2021-2022 эълон менамояд

Қабули ҳуҷҷатҳо аз 01.08 то 20.08. соли 2021 сурат мегирад.

Имтиҳоноти қабул ба Маркази таълими аз 20.08 то 30.08. соли 2021 баргузор карда мешавад.

Шаҳрвандони Ҷумҳурии Тоҷикистон, шаҳрвандоне, ки дар ҳудуди Ҷумҳурии Тоҷикистон истиқомат намуда, дар шакли тахсилӣ рӯзона дар муассисаҳои таҳсилоти олии касбии шаҳри Душанбе таълим мегиранд, ба маҳдудияти синнусолӣ қабул карда мешаванд.

Ба Маркази духтарон - донишҷӯёни боистеъдоду болаёқат ва онҳое, ки тариқи квотаи Президентӣ тахсил мекунаанд, қабул карда мешаванд.

Ҳангоми қабули духтарон ба Марказ талаботи зерин ба эътибор гирифта мешавад:

- донишҷӯ - духтароне, ки соҳиби квотаи Президентӣ гардидаанд;
- донишҷӯ - духтароне, ки МТМУ-ро бо аттестати аъло хатм намудаанд;
- донишҷӯ - духтароне, ки берун аз нақшаи таълим аз курсҳои махсус гузашта, шаҳодатнома (сертификат) гирифтаанд.

Донишҷӯ-духтароне, ки муассисаи таҳсилоти миёнаи умумиро бо медали тилло, медали нуқра

Дар мавриди тартиб додани барномаҳои таълими дар муассисаҳои таълимии санъат, аз ҷумла, мактабҳои бачагонаи муסיқии ҷумҳурӣ, коллеҷҳои санъат, ДДФСТ ба номи М. Турсунзода, КМТ ба номи Т. Сатторов суруду таронаҳои зиёде интихоб гардидаанд, ки матни онҳо ба қалами устод М. Турсунзода тааллуқ дорад. Яъне сабки Турсунзода, ки осонфаҳму мавзун аст ва саропо хусусиятҳои тарбиявӣ дорад, ба ин мусоидат намудааст.

Яке аз хусусиятҳои барҷастаи шеърҳои устод оҳангнокӣ ва савтиёти ашъори ӯст. Аз ин рӯ, дар репертуари аксари овозхонҳои шинохтаи тоҷик, ҳеҷ набошад, сурудеро аз эҷодиёти устод Турсунзода дучор омадан мумкин аст. Масалан, устодони санъати сарояндагӣ А. Бобоқулов, Ҷ. Муродов, О. Ҳошим, З. Нозим, М. Набиева, Ш. Муллоҷонова, Н. Раҳматова, К. Қурбонов, сарояндагони ҷавону хушсалика С. Фозилов, Н. Амонкулова ва чанде дигарон шеърҳои устод Турсунзодаро аз қабилӣ «Ватан», «Нонреза», «Замин», «Дараи арӯсон», «Нақши пой», «Хандида меояд», «Ба дилбар», «Қурбони ту бошам», «Нисона дорад», «Хонаи мо», «То ба кай», «Ситораи ман», «Рӯди ман», «Афсӯс, ки накардӣ имтиҳонам», «Суруди ҷавонӣ», «Ҷаманистон», «Ҳамсоя бошам» бо оҳангҳои марғубу дилнишин сароянда, дар дили ҳазорон ҳаводорони шеър суруд.

Сарояндаи машхур ва ситораи эстрадаи Шарк, шодравон Аҳмад Зоҳир яке аз он ҳаводорон ва эҷодкорони барҷастае буд, ба эҷодиёти пурғановати устод рӯ оварда, ба таронаҳои ӯ оҳанг баста, бо маҳорати баланд ва пуртаъсир иҷро кардааст:

*Ту ро сад бор гуфтам, ки гуломат ман, ҳамин кофист,
Фидои як салому як каломат ман, ҳамин кофист...*

Тамоми ашъори М. Турсунзода сурудаҳои зиндагӣ буда, забони шевою дилҷасп доранд ва ба моли халқ табиӣ ёфтаанд.

**Сафари ГУЛНАЗАР,
омӯзгори Донишқадаи давлатии фарҳанг ва
санъати Тоҷикистон ба номи М. Турсунзода,
Собира АБДУЛЛОЕВА,
омӯзгори забон ва адабиёти
гимназияи №74-и шаҳри Душанбе**

► БУЗУРГДОШТ

Устод Лоик дар ҳудуди шеъри суннатӣ (маҳсусан, ғазалу рубой, дубайтӣ ва мусаммат) андеша ва тарзи тасвири навро дар адабиёти тоҷик роҳандозӣ намуд. Ӯ асрори шеъри ниёконамонро ба ҳубӣ дарк карда, ҷавҳари шеъри онҳоро кашф намуд, ки ин ҳама мӯчиби пешрафти шеъри муосири тоҷик гардидаанд.

Масалан, ҳаёлиписандии Лоик дар рубоии зер ба ҳаддест, ки ба андешааш суръати нотақрор ва ҷанбаи зиндагии ҷовидона дар суҳан медахад:

Бисӯзам, то ки нурамро бубинанд

Фарҳунда касе, ки пардаи дил бидарад,

Бар пардаи ҷаҳми гулнгоҳе нигарад.

Пешобағали дамида ҷун субҳеро

Ҳар кас, ки надид, хоби марғаш бибарад.

Лоик тавассути дубайтиҳои худ имконияти бештаре дар гуфтани андешаю орои ғиноии ишқияш фароҳам овардааст. Ба назари мо, шояд дубайтӣ ягона шакли шеърӣ бошад, ки «унсурҳои ҳамоӣ» онро «асир» накардаанд. Дубайтиҳои шоир пахноӣ ҳоси ифшои розҳои ошконаанд. Ба гунаи мисол, ин дубайтиро эпиграфи ишқномаи шоир метавон номид:

Тамоми бешаҳо месӯзад имшиаб,

Ситора дар само месӯзад имшиаб.

Ситора дар само сӯзад, насӯзад,

Дилам баҳри шумо месӯзад имшиаб.

Лоик дар қолабҳои суннатии шеър маъниҳои бикру тозаро бо диду тасвирҳои дилангез ворид намуд. Ашъори Лоик тамоми паҳлуҳои зиндагии инсонро фарогир буда, пастиву баландӣ, шодию ғам, ҳаяҷону изтироб, марому орзу, дарду алам, печутоби ҳаводисе ҷомеа ва дар алоҳидагӣ ҳар фардро дар бар кардааст.

Дубайтиҳои Лоик асосан ишқи поку фалсафаи ҳастии инсонро табиатро ифода намуда, дар солҳои 90-ум ҷанбаи иҷтимоӣ пайдо кард. Ҳамин фалсафаи ҳастии инсонро табиат, ҳамин ишқи пок ҳамчун мавзӯи меҳварии ашъораш Лоикро ба ҳайси шоири қомил ба қамол расонид ва дар забону тарзи баён, дар ҳунари шеърофаринӣ, ибораю калимасозӣ ангуштнамо гардонид. Барои тасдиқи ин андеша дубайтии зерини шоирро меорем:

Бисӯзам, то ки нурамро бубинанд,

Равам, то роҳи дурамро бубинанд.

Бимирам онҷунон мушиқ, ки мардум

Ба ҳайрат хоки гӯрамро бубинанд.

Дубайтиҳои ошқонаи Лоикро метавон орзуномаҳои тамоми мардуми олам номид. Шоир ишқи пок варзиданро дар радиои гирудорҳои иҷтимоӣ амре муҳим мешуморад:

Намонад кишти деҳқон нодуруда,

Намонад шеъри шоир нодуруда.

Дар ин дунёи бурду бохт, эй қош,

Намонад қоми ошқ норабуда!

Лоик дар маҳдудаи ҷаҳор сатри дубайтӣ олитарин эҳсосоти башариро тасвир намудааст. Ин нави шеър дар дастгоҳи маъниофаринии ӯ ҷун номаи пурмеҳр, масали маъруф, ҳикмати рӯзгор, лутфу шӯҳи ва дуои умедбахш зухур мекунад:

Ҷаҳону зиндагонӣ бо ту зебад,

Суруро шодмонӣ бо ту зебад.

Ҷавонӣ кун, ҷавонӣ кун, ки имрӯз

Хушиҳои ҷавонӣ бо ту зебад.

Дар дубайтиҳои Лоик ишқи ҷавонӣ ба ҳам тавъаманд. Шоир бузургтарин муфассири хоҳишу ҳаяҷон ва ғаму шодист, ки дар заминаи монандиву шабоҳату ҳодисаву падидаҳои ҳастӣ маъниву мафҳуми хурду маҳдудро вуҷъат мебахшад:

Маро дар оташ андоз, эй гули ман,

Маро бигдозу бигдоз, эй гули ман.

Бад-ин ҳомӣ нахоҳам зиндагонӣ,

Маро ё сӯз, ё соз, эй гули ман.

Навпардозҳои ашъораш Лоикро маҳбуби ҳаводорони назми муосири тоҷик намуда, дубайтию рубоихояш ифодагари бехтарин орзуо омили хонанда, баҳусус, олами маънавии ҷавонону наврасон гардид. Лоик бо навиштаҳои ба дунёи бехтарин орзуо омили ҷавонон ворид шуд ва орзуҳои поку самимии онҳоро дар шеъраро инъикос намуд.

Рубой ва дубайтиҳои Лоик Шералӣ собит менамоянд, ки ин нави шеърӣ бо навпардозҳои шоиронаю ошқона ва тасвирҳои ҷаззобу нотақрор дар назми муосири тоҷик ҷойгоҳи маҳсусро ишғол намудаанд. Ҷиддият ва муносибати маҳсули Лоик ба жанрҳои рубоиву дубайтӣ ба ӯ имкон дод, ки розҳои ошқонаро бо истеъдоди баланди шоирӣ ва тасвирҳои қолибу дилнишин ба қалам диҳад ва маъниҳои баланди лирикиро дар онҳо ғунҷонад.

**Бибиҳаво ШАРОФОВА,
номзади илмҳои филологӣ,
директори мактаб-интернати
маҳсули ноҳияи Ҳисор**

► ЁДНОМА

Поси хотир боз гӯяд қиссаи ногуфтаро

Пос доштани хотири гузаштагон аз суннатҳои волои инсонист. Бахусус, ёди онҳое, ки аз худ номи нек боқӣ гузоштанд. Аминҷон Шарифов, воқеан ҳам, инсони наққури некандеш буд ва бо қору амал, рафтору кирдор ва пиндори неки худ байни мардум маҳбубияти зиёд дошт.

Зиндаёд соли 1939 дар деҳаи Қазноқи ноҳияи Рашт чашм ба олами ҳастӣ кушодааст. Пас аз хатми мактаби деҳа омӯзишгоҳи омӯзгории ноҳия, пасон, Донишгоҳи давлатии омӯзгории шаҳри Душанбе ба номи С.Айниро хатм карда, маълумоти олии гирифт. Ҳамчун омӯзгори ҷуртаҷриба дар вазифаҳои гуногун, аз ҷумла, ҷонишини директор, нозири шуъбаи маориф, мутахассиси кумитаи ҷизбии ноҳия, директори мактаб қор карда, даҳ сол масъулияти мудирии шуъбаи маорифи ноҳияро бар дӯш дошт. Вале умр ба ӯ бевафой қард дар синни 50-солагӣ (соли 1989) аз дида ба дилҳо рафт.

Бо ин марди фозил ҳафт сол шарафи ҳамқорӣ доштам, бениҳоят шахси ҳалиму хоксор, масъулиятшинос, инсондӯсту маҷлисор, дилсӯзу

меҳрубон ва меҳмоннавоз буд. Ҳам сурати зебо дошту ҳам сирати зебо. Байни одамон фарқ намегузошт. Ба ҳама ғамшарик буд. Ҳамқорон ва аз худ хурдсолонро доим “бачам”-гӯён ном мебуд. Мекӯшид, дар ҳама ҳолат орому ботамкин бошад ва боиси ранҷиши дигарон нашавад...

Субҳи 25 июли соли 1989 дар ҳавлӣ машғули қоре будам. Посбони мактаби деҳа аз берун садои қард ва бо овози гирифтаю парешон гуфт:

- Аз деҳаи Қазноқ акаи Аъзамҷон занг зада, гуфт, ки Аминҷон вафот кардааст. Чаноза баъди пешин мешудаст...

Вучудамро ларза фаро гирифта, гиря гулӯгирам қард, ба ҷоям нишастам. Ҳеч бовар намекардам. Охир, ду рӯз пеш дар деҳаи Ғаввосиён, дар тӯйи хонадоршавии писари омӯзгори собиқадор-акаи Сафарбек ӯ гули сари сабади маърака буд. Сари миз якҷо бо мо нишаста, шӯҳихони зиёде мекард.

Ёдам ҳаст, ки боре Аминҷон назди мо-чанд нафар ҳамқори худ аз дарди дил шикоят карда буд. Марги модари ғамгусор ва бародари ба ҷон баробараш Оқилҷон, ки ба садама дучор шуда, хеле ҷавон ин ҷаҳонро падруд гуфт, ба ӯ беасар намонданд. Ҳамин дарди бедаво

ниҳоят дар шаҳри Душанбе домангираш шуда, дур аз хонаву дар, дур аз зану фарзанд, ҳешу табор, ёру дӯстон ва падари пираш-бобои Шариф чонашро гирифт. Марги ин марди шариф барои кулли мардуми ноҳия хеле гарон афтод. Қўчаҳои деҳаи Қазноқ пур аз одамон буд, ки барои видоъ омада буданд. Роҳбарияти вақти ноҳия ҳам дар гӯшае интизори аз Душанбе овардани ҷасади марҳум истодаанд. Ниҳоят қатори мошинҳо вориди деҳа шуданд...

Хотираҳоям аз устои зиндаёд Аминҷон хеле зиёданд. Солҳои роҳбарияш дар соҳаи маорифи ноҳия омӯзгорони варзидаро барои қор ба дастгоҳи шуъбаи маориф ҷалб мекард. Аз ҷумла, Гулмаҳмад Аҳмадов, Аъзамҷон Ҳасанов, Иброҳим Абдуллоев, Ғайратшо Анваров, Давлатмаҳмад Алиев, Муллоҷон Аҳмадов ва зиндаёдо Ғузайлшо Идиев, Юсуф Маҳмадиев, Рустамбек Амоллов, Доробшо Исоев, Довуд Эшонӣ, Додихудо Шоев, Ҷамолӣддин Саидов аз мактаби устод Аминҷон бисёр омӯхта, дар соҳаи маорифи ноҳия хизматҳои арзанда карданд. Соҳаи маорифи ноҳия дар давраи роҳбарии ӯ хеле рушд ёфт пеш рафт. Аввалин биноҳои замонавӣ барои мактабҳо сохта шуданд. Фаъолияти омӯзгорон

дар мактабҳо назаррас гардида, хонандагон дар озмуну олимпиадаҳо фаъолона иштирок мекарданд.

Барои қомилтар гардондани хотираҳоям роҳ пеш гирифтам сӯи хонаи омӯзгори собиқадор Гулмаҳмад Аҳмадов ва мисраъҳои мақсуд дар зехнам меҷардам:

*Меқунад бедор ёди рафта
нанги хуфтаро,
Поси хотир боз гӯяд қиссаи
ногуфтаро.*

Г. Аҳмадов бо устои зиндаёд Аминҷон ҳамсоланд. Дар омӯзишгоҳи омӯзгории ноҳия ва Донишгоҳи давлатии омӯзгории шаҳри Душанбе ба номи С.Айни бо ҳам таҳсил намудаанд. Замоне ки устод мудирӣ шуъбаи маориф буд, акаи Гулмаҳмад ҳамчун нозири шуъбаи маориф қор мекард. Вақте дар оилаи акаи Гулмаҳмад писар таваллуд мешавад, ӯ ба хотири дӯстдорӣ ва самимияти зиёдаш ба устод номи писарашро Аминҷон мегузорад. Сари як пиёла ҷой мақсади омаданамро гуфта. Акаи Гулмаҳмад сукут варзид, ашқ аз ҷашмонаш ҷорӣ шуд, ӯ хомӯшона мегирифт. Чанд лаҳза пас сарашро каме боло бардошта: -Наметавонам, - гуфт. Ман ҳам дигар аламашро зиёд накардам...

Хизматҳои устои зиндаёд Аминҷон Шарифов дар идомаи

таҳсил ва соҳибқасб гардидани ҷавонони деҳа хеле қалон буд. Зеро шахсан ҳамроҳи до-вталабон ба шаҳри Душанбе мерафту ёриашон меод. Зимни сафарҳои хизматиаш ба маркази ҷумҳурӣ, албатта, аз шароити таҳсил ва будубоши онҳо огоҳ мешуд, барояшон ёрии моддию молиявӣ мерасонд...

Орзуҳои зиёде дошт. Пайи тарбияи дуруст ва ба воя расонидани фарзандонаш мекӯшид. Саҳм гузоштан дар ободии диёри азизамон ҳадафи асосии зиндагиаш буд, вале ҳазорҳо афсӯс, ки марг ӯро бармаҳал аз байни мо бурд.

Хотираи ин марди асилу нек-сиришт абадӣ дар дилҳои мост.

*Ривҷиддин ТОҶИДИН,
ноҳияи Рашт, собиқадори
соҳаи маориф*

► ОЛИМОНИ МО

Донишманд ва устои дарёдил

Дар Донишқадаи кӯҳи металлургии Тоҷикистон устои донишманд ва собиқадору соҳибтаҷриба Муллошо Давлатовро ҳамқорон ва донишҷӯён ҳурмату эҳтиром мекунам ва аз фаъолият намудани ҷунин шахсияти заковатманду фозил дар донишқада ифтихор доранд. Устод таҷрибаи гании омӯзгорӣ дошта, муҳаққиқ ва олими шинохта мебошад. Таҷрибаи дерини омӯзгорӣ ба он қас имкон додааст, ки на танҳо барои дар сатҳи баланд гузарондани дарсҳо, балки дар ҷодаи илм тарбия намудану ба қалол расонидани раҳнавардони ҷавон дар ин самт донишу андӯхтаҳои хешро дарег надорад. Худ, ки заҳматкашу кӯшо ва соҳиблаёқат аст, ҳамвора дар ҷустуҷӯи шоғирдони ташнаи илм мебошад. Бо маслиҳатҳои падаронаи худ ба донишҷӯён рози сарбамӯх ва қалиди қушоиши дарҳои илмро бо лаҳни нарму ширин ёдрас менамояд. Устод муаррихи варзида буда, дар машғулиятҳои муҳассилин пайваста дар бораи марҳалаҳои таърихи муборизаю муқовимати фарзандони шуҷою диловар ва барӯманди тоҷик ба муқобили душманони аҷнабӣ, ки ҳадафҳои нопоку муғризонаи ғасбу истилои сарзамини ниёгонро доштанд, сабақ медиҳад, сабақҳои омӯзандаю ибратангез. Аз усули муқоисавӣ истифода карда, дар роҳи ҳифзу ҳимояи ватан, муттаҳидию ягонагӣ ва дӯстии табақаҳои гуногуни ҷомеаро омилӣ пирузӣю наҷот мешуморад. Ба

шоғирдон ба таври мудовим дар хусуси заминаҳои таърихӣ аз байн рафтани давлати абарқудрати тоҷикон-Сомониён маълумоти муътамад пешниҳод намуда, ибраз медорад, ки бахт ба рӯйи миллати ҷафокашидаи тоҷик баъд аз сипарӣ гардидани ҳазор сол хандид ва ба шарофати соҳибистиклолӣ дубора соҳиби давлати миллии худ шудем. Аммо равандро тозазӯхури ошқорбаёнӣю демократия ба арсаи муборизаи нерӯҳои ҷудоноҳу мансабаталошро ворид намуд. Ҳосилаш майдоннишиниҳои тӯлонӣ ва саранҷом ҷанги бемаънии шаҳрвандӣ гардид, ки фоҷиаву қурбонииҳои зиёде дар пай дошт. Ҳарчанд ин ҷанг хусусияти таҳмилий дошт ва душманони миллат бо ҳар роҳу васила меҳостанд, ки Тоҷикистонро пора-пора ва аз байн бибаранд, вале хушбахтона, ба мақсадҳои нопоки худ қомеъ нагардиданд.

Устод Муллошо Давлатов, ки муҳтавою мундариҷаи рисолаи докторияшро муборизаи халқи тоҷик бар зидди муғулони саҳроӣ дар бар мегирад, ба донишҷӯён сабабу омилҳои ба шикаст мувоҷеҳ гардидани давлати Хоразмшоҳиёро як-як ба риштаи таҳлил кашида, ин марҳаларо бо воқеаҳои нагини солҳои 90-ум, ки ба сари мардуми тоҷик фалокату фоҷеаҳои бузург овард, ба муқоиса мегирад. Дар дарозии таърих нақши подшоҳону абармардон, ба як суҳан шахсиятҳои созанда басо бузург мебошад, натиҷа мегирад устод ва таъкид мекунад, ки маҳз фидокорию ҳақталошиҳои

Президенти мамлакат, Пешвои миллат, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон буд, ки давлати тоҷиконро бақои ҳастӣ насиб гардид ва кишвар гул-гул шукуфту рушду таракқӣ ёфт.

Хусусияти умдаи машғулиятҳои М.Давлатов дар он аст, ки суҳанҳои бо панду насиҳат тавҷам буда, ҷавононро дар рӯҳияи худшиносӣ, хувиятҳои ва ватандӯстӣ тарбия менамояд. Роҳи тайкардаи устод роҳи омӯзандаву пуршараф мебошад, зеро ӯ худ шахсияту наҷибу шарафманд буда, хидмат ба халқу ватанро ҳадафи зиндагии хеш қарор додааст. Дар ин роҳ ба устод М.Давлатов қомеъҳои нав ба нав таманно намуда, дар зиндагиаш садату хушрӯзиҳоро хоҳонем.

*З.НАСРИДИНОВ,
муовини ректор оид ба
таълими ДКМТ*

► САТҲҲОИ САМИМӢ

Ёд дорам, вақте ки тирамоҳи соли 1975 қадамҳои аввалини хешро ба останаи мактаб гузоштам, маро зани соҳибмаърифату қушодаҷеҳрае бо суҳанҳои ширину дилнишин, пешвоз гирифт. Ин зан (баъдтар фаҳмидам) омӯзгори пешқадам, Аълоҷии маорифи Ҷумҳурии Тоҷикистон Санавбар Азимова буданд, ки ҳамчун муаллими аввалинамон ба мо-хонандагон нахустин ҳарфҳои китобро, навиштану беҳато хонданро ёд доданд. Устои мо бо донишу истеъдоди баланд, пурғайратию ташаббусқорӣ ва ҳислатҳои неки

Аз устои хеш ифтихормандам

инсонӣ дар байни мардум соҳиби обрӯю эътибори баланд гардидаанд. Тули фаъолияти омӯзгории хеш шоғирдони зиёдеро тарбия намуда, ба шоҳроҳи зиндагӣ равон намудаанд, ки ҳоло зумрае аз онҳо ҳамчун омӯзгор фаъолият доранд, пайрави устоданд.

Муаллима барои фаъолияти босамару бардавомашон сазовори нишони “Аълоҷии маорифи Ҷумҳурии Тоҷикистон” гардидаанд. Давоми солҳое, ки муаллима ба мо илму маърифат меомӯхтанд, аз гуфтору рафторашон ва тарзи дарсгузариашон ҳаловат мебудем. Зимни ҳар як машғулиятҳои шоғирдон барои худ олами рангинеро мекушодаанд. Маҳз ангегаи меҳру муҳаббати беандозаи устодам ба қасби омӯзгорӣ сабаб гардиду ман ҳам орзу кардам, ки омӯзгор шавам. Хушбахтона, пас аз хатми Институти педагогии ба номи С.М.Кирови шаҳри Ленинобод (ҳозира ДДХ ба номи академик Бобочон Ғафуров) фаъолияти омӯзгориямро дар мактаби миёнаи №15-и деҳаи Суфӣ Ориф оғоз намудам. Ҳоло дар яке аз муассисаҳои номдори шаҳри Истаравшан-муассисаи таълимии давлатии гимназияи №1 ба номи академик Аҳрор Муҳторов қор мекунам ва аз қасби интихобкардаам хеле ифтихормандам...

Муаллимаи азизи ман Санавбар Азимова пас аз фаъолияти 53-солаи омӯзгорӣ як сол мешавад, ки дар ҳалқаи фарзандону наберагон давлати пири меронанд. Ман ба устои аввалинам, модари маънавиям тансиҳатӣ, хонаободӣ ва хушиҳои зиндагиро таманно мекунам.

*Лутфия НЕЪМАТОВА,
омӯзгори гимназияи №1,
шаҳри Истаравшан*

Афсонаи тоҷикии «Дона» ба маҷмӯаи «Афсонаҳои кӯдакони кишварҳои муҳталиф» ворид карда шудааст.

▶ ЭЪЛОН

Дикқат: озмун!

Хафтаномаи «Омӯзгор» бо хадафи такмили тарбияи ватандӯстӣ, ифтихори миллӣ ва хештаншиносии насли наврас дар мавзӯи «**Ҳомии Ватан будан ша- раф аст**» барои бехтарин мақолаву гузоришҳо озмун эълон менамояд. Нигоштаҳо ба озмун бояд ба ум- датарин масоили ватанпарварию ватандорӣ бахшида шуда бошанд, андешаву мулоҳизоти ҷолибро дар бар бигиранд ва барои ба ҳимояи ватан, хизмат дар сафи Қувваҳои Мусаллаҳ омода намудани ҷавонон нақши шоиста бигузоранд.

Озмун аз рӯзи эълон шуданаш то аввали моҳи феввали соли 2022 идома меёбад ва дар арафаи Рӯзи Артиши миллии Тоҷикистон ҷамъбаст мегардад.

Ғолибони озмун соҳиби мукофотҳои махсус ва Ифтихорномаи Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон мегарданд.

Таъкид:

Ҳаҷми мақолаҳо набояд аз 3-4 саҳифаи ҷопи компютерӣ (ҳарфи Times New Roman Tj, 14-2 интервал) зиёд бошанд, дар акси ҳол ба озмун роҳ намеёбанд.

Эътибор надорад

Шаҳодатномаи гумшудаи Т-ШТА №0958202 дар бораи хатми синфи 9, ки онро соли 2013 муассисаи таҳсилоти миёнаи умумии №75-и ноҳияи Фирдавсии шаҳри Душанбе ба Бабамуратова Мавсума Муҳибиллоевна додааст, эътибор надорад.

Шаҳодатномаи гумшудаи Т-АТУ №0526057, ки онро соли 2018 муассисаи таҳсилоти миёнаи умумии №29-и ноҳияи Шохмансури шаҳри Душанбе ба Назаров Азизмурод Хурсанович додааст, эътибор надорад.

Шаҳодатномаи гумшудаи А №132759 дар бораи хатми синфи 9, ки онро соли 1995 муассисаи таҳсилоти миёнаи умумии №40-и ноҳияи Рӯдакӣ ба Ходжаева Умеда Буриевна додааст, эътибор надорад.

Шаҳодатномаи гумшудаи №727115 дар бораи хатми синфи 9, ки онро соли 1976 муассисаи таҳсилоти миёнаи умумии №17 ба номи Бегов Ёрахмади ноҳияи Фархор ба Бобоев Иброҳим Нуралиевич додааст, эътибор надорад.

Озмун барои дарёфти «Ҷоиҳои Аббос Алиев»

Наشري Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон - маҷаллаи «Маърифати омӯзгор» бо мақсади татбиқи амалии дастуру ҳидоятҳои Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ - Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон дар соҳаҳои маориф, илм, адабиёт ва матбуот дар даврони соҳибистиклолии кишвар барои пажӯишҳои таълимию методӣ, инчунин, асарҳои илмиву публитсистӣ ва адабие, ки баҳри баланд бардоштани савияи ҳудогоҳиву хештаншиносии насли наврас таъсиргузоранд, ҳамзамон ба хотири гиромидошти аввалин нозирони маорифи Тоҷикистон ва профессори тоҷик, яке аз таъсисдиҳандагон матбуоти миллӣ Аббос Алиев «Ҷоиҳои Аббос Алиев»-ро таъсис дод.

Озмун барои дарёфти «Ҷоиҳои Аббос Алиев» дар ду сол як маротиба баргузор гардида, дар он тамоми хоҳишмандон – олимон, адибон, рӯзноманигорон, омӯзгорон ва шахсони машғул ба дигар касбу соҳаҳо новобаста ба синну сол, маълумот ва дараҷаи илмӣ иштирок карда метавонанд.

Бояд гуфт, ки маводи ба озмун пешниҳодшаванда дар шакли рисола, китоб ва ё силсилаи мақолаҳо бояд тайи ду соли охир нашр гардида, дар 5 нусха ба идораи маҷаллаи «Маърифати омӯзгор» пешниҳод карда ша- ванд.

Мақсад ва ғояи таълифоти ба озмун пешниҳодшаванда бояд инъикоси ҳуҷҷативу воқеии муассисаҳои таъли- миву илмӣ кишвар дар даврони истиклоли давлатии Тоҷикистон, нақши созандаи соҳаи маориф дар ташаққули миллат, забони тоҷикӣ ва давлати Тоҷикистон, мактаби миллӣ: дастовард, мушқилот ва дурнамо, таҷрибаи ибратбахши омӯзгорон, раванди татбиқи ама- лии ислоҳоти маориф ва иҷрои талаботи асноди ҳуқуқии танзимкунандаи фаъолияти соҳа дар маҳалҳо, шахсият ва мақоми омӯзгор дар ҷомеа бошад.

Инчунин, осори илмӣ, адабӣ, тарҷумавӣ ва публит- систие, ки хадафи онҳо баланд бардоштани савияи ҳудогоҳиву худшиносии насли наврас мебошад, ба оз- мун роҳ дода мешаванд. Афзалият ба нигоштаҳое дода мешавад, ки дар онҳо баробари масъалагузорӣ роҳҳои бехтару самарабахши ҳалли мушқилоти соҳаҳои маориф ва илм, инчунин ба мардум фаҳмонидани онҳо пешниҳод карда мешаванд.

«Ҷоиҳои Аббос Алиев» дорои шаҳодатнома, нишон ва маблағи пулӣ (3 ҳазор сомонӣ) буда, дар арафаи ҷашни Истиклоли давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷамъбаст мегардад.

Қабули ҳуҷҷатҳо то 15-уми августи соли 2021

Муассисаи давлатии «Маркази барномаҳои байналмилалӣ»-и Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон

иттилоъ медиҳад, ки Ҷумҳурии Ислонии По- кистон барои соли таҳсили 2021-2022 аз рӯи ихтисосҳои муҳандисӣ, хоҷагидорӣ, физика ва илмҳои табиатшиносӣ дар зинаҳои бакалавриат, магистратура, доктор PhD бурсияҳои таҳсилӣ пешниҳод намудааст.

Талаботҳо:

1. Довталабони зинаи бакалавр бояд 12-сола маълумоти таҳсилоти миёнаи умумӣ дошта бошанд.
2. Довталабони зинаи магистр бояд дипломи хатми ба- калавриат пешниҳод намоянд.
3. Довталабони зинаи доктор PhD бояд 18-сола маълумоти таҳсилӣ дошта бошанд (12 сол маълумоти таҳсилоти миёна, 4 сола маълумоти олии нопурра (бакалавр) ва 2 сол маълумоти таҳсилоти олии зинаи магистратура).

Таҳсил дар донишгоҳҳои Ҷумҳурии Ислонии Поки- стон ба забони англисӣ ба роҳ монда шудааст. Аз ин рӯ, донишҷӯи забони англисӣ ва доштани сертификатҳои TOEFL ва IELTS ҳатмист.

Ҳуҷҷатҳои лозима:

1. Нусхаи аттестати муассисаи таълимӣ, дипломи бака- лавриат, дипломи магистратура бо замири баҳоҳо дар шакли хаттӣ ва электронӣ бо тарҷумайи забони англисӣ;
2. Нусхаи сертификатҳои TOEFL ва IELTS дар шакли хаттӣ ва электронӣ;
3. Номаи хавасмандӣ бо забони англисӣ (барои дова- табони магистр ва доктор PhD);

Стипендия барои зинаи бакалавриат:

- Таҳсили ройгон
- Хобгоҳи ройгон
- Идрорпулӣ -120 000 рупия
- Пардохт барои китоб дар 1 сол 10 000 рупия
- Пардохти ҷипта 1 маротиба (рафту омад)

Стипендия барои зинаи магистр:

- Таҳсили ройгон
- Хобгоҳи ройгон
- Идрорпулӣ -144 000 рупия
- Пардохт барои китоб дар 1 сол - 20 000 рупия
- Пардохти ҷипта 1 маротиба (рафту омад)

Стипендия барои доктор PhD:

- Таҳсили ройгон
- Хобгоҳи ройгон
- Идрорпулӣ -144 000 рупия
- Пардохт барои китоб дар 1 сол - 20 000 рупия
- Пардохти ҷипта 1 бор (рафту омад)

Довталабон метавонанд то санаи 31.07.2021 ҳуҷҷатҳои заруриро ба Маркази барномаҳои байналмилалӣ пешниҳод намоянд.

Нишонӣ: ш. Душанбе, кӯчаи М.Турсунзода - 47
(назди Алиф Сармоя) Тел: 223-23-59

Кормандони Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон, Академияи таҳсилоти Тоҷикистон, Пажӯишгоҳи рушди маориф ба номи А.Ҷомӣ, наشري «Омӯзгор», маҷаллаҳои «Маорифи Тоҷикистон» ба академик, доктори илмҳои педагогӣ, профессор Шарифзода Файзулло бинобар даргузашти фар- зандаш Фаридун ШАРИФОВ - докто- ри илмҳои педагогӣ, профессор, мудири кафедраи педагогик умуимдонии ҶДМТ ҳамдардӣ баён мекунанд.	Кормандони Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон ба дирек- тори иҷроияи филиали ДДМ ба номи М.В.Ломоносов дар шаҳри Душанбе Ру- стам Ғаниев бинобар даргузашти ПАДА- РАШ ҳамдардӣ баён мекунанд.	Кормандони раёсати фарҳанги шаҳри Душанбе аз даргузашти Хунаришаи халқии Тоҷикистон Шералӣ АБДУЛҶАЙСОВ андухгин буда, ба на- здикону пайвандони марҳум ҳамдардӣ баён мекунанд. Ҳудованд раҳматашон кунад ва ҳонаи охираташонро обод гардонад.
Кормандони Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон ба директори мат- бааи Вазорати маориф ва илм Шералӣ Сангинмуродов бинобар даргузашти МО- ДАРАШ ҳамдардӣ баён мекунанд.	Аҳли калами ҳафтаномаи «Омӯзгор» аз даргузашти Хунаришаи халқии Тоҷикистон Қурбоналӣ РАҲМОН андухгин буда, ба аҳли оила ва пайвандо- ни марҳум ҳамдардӣ баён мекунанд.	Аҳли калами ҳафтаномаи «Омӯзгор» ба ҳамкори домини худ Бахшulloх Та- баров бинобар даргузашти ПАДАРАШ ҳамдардӣ баён мекунанд.
		Кормандони шӯъбаи маорифи ноҳияи Восеъ ва гурӯҳи дӯстон аз даргузашти ди- ректори мактаб-интернати хонандагони лаёқатманди ноҳия Насрулло САИДОВ андухгин буда, ба аҳли оила ва ҳешован- дони марҳум изҳори ҳамдардӣ ва тасли- ят мекунанд.

Сафробахши ғажон омӯзгор аст.

ОМӢЗГОР

Муассис: Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон

Почтаи электронӣ: omuzgor@inbox.ru
Сомонаи ҳафтанома: www.omuzgor-gazeta.tj

Сармуҳаррир
Ноилшоҳ НУРАЛИЗОДА

Ҳайати М. ИМОМЗОДА, Э. НАСРИДДИНЗОДА, Н. САИД, М. САЛОМИЁН, Г. ҒАНИЗОДА, Д. ҚОДИРЗОДА, таҳрир: Н. СОБИРЗОДА, Ф. РАҲИМӢ, А. МУРОДӢ (ҷонишини сармуҳаррир), Н. ОХУНЗОДА (котиби масъул)

Суроға: 734025, ш. Душанбе, х. Айни - 126, Телефонҳо: қабулгоҳ - 225-81-55, ҷонишини сармуҳаррир - 225-81-58, котибот - 225-81-57, муҳосибот - 225-81-61

«Омӯзгор» тахти рақами 0018/рз, аз 13.07.2015 дар Вазорати фарҳанги Ҷумҳурии Тоҷикистон аз нав номнавис шуда, тахти рақами 0110005977 дар Қумитаи андозаи назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ба қайди давлатӣ гирифта шудааст. Нашрия ба хотири чандандешӣ маводе низ ба таъби мерасонад, ки идораи ҳафтанома метавонад бо муаллифони ҳамаҷиғ набояд ва барои онҳо масъулият ба уҳда нагирад.

Навбатдори шумора

Ш. РАҶАБЗОДА

Ҳафтанома дар матбааи нашриёти комплекси «Шарқи озода» ба таъби расид. | Индекси обуна - 68850 | Адади нашр: 37665 нусха | Тарроҳ: С. Ниязов | Ҳуруфчинон: С. Саидова ва Д. Забировна

Навиштаҳо ва суратҳои ба идораи ҳафтанома воридшуда ба ғардонида намешаванд. Идораи ҳафтанома навиштаҳо дар ҳаҷми на бештар аз 4 саҳифаи компютерӣ андозаи 14 (фосилаи 1,5) - и ҳарфи Times New Roman Tj, қабул менамояд.